

**SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN
TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

Cansu SARAÇOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı

2025

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI
SPOR YÖNETİCİLİĞİ BİLİM DALI

**SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cansu SARAÇOĞLU

Danışman: Doç. Dr. Gülcan TEKİN
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Yaşar ÇORUH
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Melih ÇALIŞIR

Ağrı
Haziran, 2025

	LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI		Doküman No	FR-211
			İlk Yayın Tarihi	26.02.2024
			Revizyon Tarihi	
			Revizyon No	00
			Sayfa No	1/1

**SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

Doç. Dr. Gülcan TEKİN danışmanlığında, Cansu SARAÇOĞLU tarafından hazırlanan bu çalışma, 27/06/2025 tarihinde aşağıda isimleri belirtilen jüri tarafından değerlendirilmiş olup Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Spor Yöneticiliği Bilim Dalında yüksek lisans olarak **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yaşar ÇORUH

İmza :

Üye : Doç. Dr. Gülcan TEKİN

İmza :

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Melih ÇALIŞIR

İmza :

Yukarıdaki sonuç;

Enstitü Yönetim Kurulu .../.../... tarih ve /.....numaralı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet TEYFUR
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildiriş, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak olarak kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TEZ BENZERLİK RAPORU

Doküman No	FR-213
İlk Yayın Tarihi	26.02.2024
Revizyon Tarihi	
Revizyon No	00
Sayfa No	1 / 1

Benzerlik Oranlarına Dair Beyanname		
Öğrenci Adı Soyadı	Cansu SARAÇOĞLU	
Numarası	226052380	
Ana Bilim Dalı	SPOR YÖNETİCİLİĞİ	
Bilim Dalı	SPOR YÖNETİCİLİĞİ	
Programı	Tezli Yüksek Lisans	
Danışman Unvanı Adı Soyadı	Doç. Dr. Gülcan TEKİN	
Tez Başlığı	SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARININ İNCELENMESİ	
Bölümler	Turnitin Sonucu	En Yüksek Değer
Giriş	% 11	% 25
Kuramsal Temeller/Kavramsal Çerçeve	% 9	% 30
Materyal ve Yöntem	% 24	% 30
Araştırma Bulguları	% 15	% 20
Sonuç/Tartışma/Öneri	% 6	% 20
TEZ (GENEL)	% 14	% 25

.../.../...

Yukarıda bilgileri yazılı tez çalışmasının benzerlik oranları Turnitin raporundan alındığı haliyle yazılmış olup tüm bilgilerin doğru olduğunu, aksi halde doğacak hukuki sorumlulukları kabul ve beyan ederiz.

İmza

Cansu SARAÇOĞLU

İmza

Doç. Dr. Gülcan TEKİN

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN
------------	--------------	-----------

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Spor Bilimleri Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

27 / 06 / 2025

Aslı ıslak imzalıdır

Cansu SARAÇOĞLU

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

TEŞEKKÜR

Bu tezin ortaya çıkmasında ve yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgi ve katkılarını bana aktaran, desteğini hep yanımda hissettiğim, nezaket ve hoşgörüsüyle emek veren tez danışmanım Doç. Dr. Gülcan TEKİN'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Akademik yaşantımın her aşamasında deneyimlerini benden esirgemeyen, benim için önemli bir rol model olan, kendilerinden birçok şey öğrendiğim ve sonsuza kadar minnettar kalacağım Prof. Dr. Ali TEKİN'e teşekkür ederim.

Tez jürimde yer alarak çalışmanın bilimsel bir süreç dahilinde ilerlemesinde bana katkı sağlayan Doç. Dr. Yaşar ÇORUH ve Dr. Öğr. Üyesi Melih ÇALIŞIR'a verdikleri destekler için teşekkür ederim.

Bu günlere gelmemde her daim bana destek olan üzerimde büyük hakları bulunan dualarını benden esirgemeyen kıymetli annem ve babama verdikleri emekler için çok teşekkür ederim. Tez sürecinde her daim desteğini arkamda hissettiğim eşim Yağız'a, gösterdiği sabır ve verdiği destekler için şükranlarımı sunarım.

Cansu SARAÇOĞLU

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Cansu SARAÇOĞLU

Haziran 2025, 84 Sayfa

Amaç: Bu çalışma, sporda toplumsal cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Nicel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışma, DeVellis'in (2003) ölçek geliştirme süreçlerini izlemiştir. Türkiye'deki spor bilimleri öğrencileri evren kabul edilerek, kolayda örnekleme yöntemiyle 492 lisans öğrencisinden (261 erkek, 231 kadın) veri toplanmıştır. 43 maddelik soru havuzu oluşturulmuş, uzman görüşleriyle kapsam geçerliği sağlanmış, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleriyle ölçeğin yapısı doğrulanmıştır.

Bulgular: Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği (STCÖ), 12 maddeden oluşan üç faktörlü (Fırsat Eşitsizliği, Stereotip Yargılar, Eşitlik Algısı) bir yapıya sahiptir. Ölçeğin toplam açıklanan varyansı %62,558, Cronbach Alpha katsayıları 0,785-0,802 arasındadır. Faktör yükleri (0,551-0,842) ve uyum indeksleri (RMSEA: 0,076; CFI: 0,923) ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini desteklemektedir.

Sonuç: Bu çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirerek, hem Türkiye'de hem de uluslararası literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. STCÖ'nün üç faktörlü yapısı, toplumsal cinsiyet tutumlarının çok boyutlu doğasını yansıtmakta ve sporun eşitlikçi dönüşümüne katkı sağlama potansiyeli taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, spor bilimleri, ölçek geliştirme, cinsiyet eşitliği, stereotip.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINATION OF GENDER ATTITUDES OF SPORT SCIENCES STUDENTS

Cansu SARACOGLU

Jun 2025, 84 Pages

Purpose: This research was undertaken with the objective of developing a valid and reliable scale pertaining to gender discrimination in sports.

Method: The study employed quantitative research methodologies, adhering to DeVellis' (2003) scale development procedures. The research focused on sports science students in Turkey, with data collected from a sample of 492 undergraduate students (261 male, 231 female) through convenience sampling. A question pool comprising 43 items was developed, and content validity was established via expert evaluations. The scale's structure was subsequently validated using exploratory and confirmatory factor analyses.

Findings: The Social Gender Scale in Sports comprises 12 items and is characterized by a three-factor structure: Opportunity Inequality, Stereotypical Judgments, and Perception of Equality. The scale accounts for a total explained variance of 62.558%, with Cronbach's alpha coefficients ranging from 0.785 to 0.802. The factor loadings (0.551–0.842) and fit indices (RMSEA: 0.076; CFI: 0.923) substantiate the scale's validity and reliability.

Result: This study seeks to enhance both Turkish and international scholarly discourse by developing a valid and reliable instrument to assess the gender attitudes of students in sports science. The three-factor structure of the Gender in Sports Scale encapsulates the multifaceted nature of gender attitudes and holds the potential to facilitate the egalitarian transformation of the sports domain.

Keywords: Social gender, sports science, scale development, gender equality, stereotype.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Araştırmanın Amacı.....	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	3
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
Varsayımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
Toplumsal ve Biyolojik Cinsiyet	6
Toplumsal Cinsiyet Roller ve Stereotipleri	8
Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği	10
Sporun Toplumsal Cinsiyetle Tarihsel İlişkisi	15
Spor Türlerinde Cinsiyet Ayrışması.....	18
Türkiye’de Spor Kültürü ve Cinsiyet.....	20
Spor Ortamlarında Cinsiyet Eşitliği Politikaları	22
Spor Bilimlerinde Eğitim ve Cinsiyet	25
Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Ölçülmesi ve Belirleyicileri.....	27
Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Mesleki Uygulamalara Yansıması.....	34
Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Ölçme Yöntemleri	37
Spor Bilimleri Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarına İlişkin Çalışmalar.....	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	47
Yöntem.....	47

Araştırma Yöntemi.....	47
Evren ve Örneklem	48
Verilerin Analizi	48
Maddelerin Kapsam Geçerliğinin Belirlenmesi.....	49
Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)	50
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)	50
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	51
Bulgular	51
Demografik Değişkenler	51
Maddelerin Kapsam Geçerliği.....	51
Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)	53
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)	55
BEŞİNCİ BÖLÜM	59
Tartışma ve Sonuç.....	59
Öneriler.....	62
KAYNAKÇA.....	65
EKLER.....	71
EK 1. Etik Kurulu Kararı	71
EK 2. Ölçekler	72

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Ölçek Geliştirme Aşamaları	47
Tablo 2. Evren İçindeki Örneklem Büyüklükleri	48
Tablo 3. Demografik Değişkenlerin Frekans Analizi Sonuçları	51
Tablo 4. KGO'ların Minimum Kritik Değerleri.....	52
Tablo 5. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğine Ait Maddelerin Uygun Görüş Veren Uzman Sayısı KGO Değerleri.....	53
Tablo 6. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Sonuçları.....	54
Tablo 7. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları.....	54
Tablo 8. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği İçin Ölçüm Modeli Sonuçları.....	57
Tablo 9. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği İçin Ölçüm Modeli Uyum İyiliği Değerleri	58
Tablo 10. Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayıları	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğine Ait Standardize Edilmiş Yol Katsayılarını Gösteren Path Diyagramı	56
---	----

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

STCÖ	: Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği
AFA	: Açıklayıcı Faktör Analizi
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Toplumsal cinsiyet, bireylerin biyolojik cinsiyetlerinden bağımsız olarak toplum tarafından onlara yüklenen roller, beklentiler ve davranış kalıplarını ifade etmektedir. Kültürel, sosyal ve tarihsel bağlamlar tarafından şekillenen bu kavram, bireylerin toplumsal konumlarını, fırsat eşitliğini ve günlük deneyimlerini doğrudan etkilemektedir (Connell, 2002). Kadın, erkek, non-binary ve diğer cinsiyet kimliklerini kapsayan ve geniş bir yelpazeyi içeren toplumsal cinsiyet, bireylerin sosyal etkileşimlerini ve kurumsal yapıları düzenleyen bir çerçeve sunmaktadır (Butler & Trouble, 1990). Connell (2002), toplumsal cinsiyetin statik olmadığını, aksine güç ilişkileriyle dinamik bir şekilde yeniden üretildiğini vurgulamaktadır. West ve Zimmerman (1987) ise toplumsal cinsiyetin bir “yapma” (doing gender) süreci olduğunu, bireylerin günlük pratiklerinde bu normları hem oluşturduğunu hem de sürdürdüğünü savunmaktadır. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet, bireylerin toplumsal rollerini anlamada ve cinsiyet eşitliği tartışmalarında temel bir analitik araç olarak görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet normları, bireylerin algılarını ve tutumlarını şekillendiren sosyal bir çerçeve olarak stereotipler aracılığıyla kendini göstermektedir. Bu normlar, bireylerin toplumsal hayatta nasıl davranmaları gerektiğine dair beklentileri belirler ve genellikle toplumsal hiyerarşileri pekiştirir (Ridgeway, 2011). Örneğin, kadınlar genellikle evcimenlik, annelik ve duygusallık gibi özelliklerle, erkekler ise liderlik, rekabetçilik ve baskınlıkla ilişkilendirilir (Eagly & Wood, 2012). Lorber (1994), toplumsal cinsiyetin bir sosyal kurum olarak bireylerin kimliklerini, ilişkilerini ve fırsatlarını yapılandırıldığını belirtmektedir. Bu normlar, bireylerin toplumsal beklentilere uyumunu veya bunlara direncini anlamak için önemli bir perspektif sunar ve cinsiyet eşitliğine yönelik dönüşüm süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır.

Spor, toplumsal cinsiyet normlarının hem yeniden üretildiği hem de sorgulandığı bir alandır. Tarihsel olarak cinsiyet temelli ayrımlara dayanan spor faaliyetleri, bazı branşların “erkeksi” veya “kadınsı” olarak sınıflandırılmasına yol açmış, bu da bireylerin katılımını ve algılarını şekillendirmiştir (Hargreaves, 2002; Messner, 1995). Spor, toplumsal cinsiyet dinamiklerini anlamak ve cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için eşsiz bir bağlam sunmaktadır.

Spor ortamları, cinsiyet stereotiplerinin güçlendirilebildiği veya yıkılabildiği alanlar olarak bireylerin eşitlik farkındalığını etkilemektedir (Coakley & Pike, 2014). Bu bağlamda, spor bilimleri öğrencileri, sporun toplumsal cinsiyet dinamiklerini dönüştürme potansiyeline sahip kilit aktörlerdir, çünkü onların tutumları, gelecekteki meslek pratiklerini ve spor politikalarını şekillendirecektir (Krane, 2001).

Türkiye’de spor bilimleri eğitimi alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumları, özellikle ataerkil normların baskın olduğu bir bağlamda, sporun daha kapsayıcı bir alan haline gelmesi için belirleyici bir öneme sahiptir (Koca, 2016). Bu tutumlar, öğrencilerin spora katılım, liderlik ve eşitlik algılarını etkileyerek, cinsiyet temelli normların devam edip etmeyeceğini veya sorgulanıp değişeceğini belirler (Krane & Barber, 2005). Örneğin, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı öğrenciler, kadınların spora katılımını teşvik eden girişimler geliştirebilir veya cinsiyet stereotiplerini aşan eğitim programları tasarlayabilir (Koca et al., 2011). Bu nedenle, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının sistematik bir şekilde ölçülmesi, sporun eşitlikçi bir alana dönüşmesi için temel bir gerekliliktir.

Toplumsal cinsiyet tutumları, bireylerin cinsiyet rolleri, eşitlik ve stereotipler hakkındaki inançlarını yansıtan ve sosyal bilimlerde önemli bir araştırma konusu olan bir kavramdır. Bu tutumlar, bireylerin sosyal etkileşimlerini, karar alma süreçlerini ve toplumsal normlara uyumlarını şekillendirir; böylece cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında ve ayrımcılığın azaltılmasında kritik bir rol oynar (Eagly & Chaiken, 1993). Türkiye’de, ataerkil normların sosyal ve profesyonel yaşamı etkilediği bir bağlamda, bu tutumların dönüşümü daha eşitlikçi bir toplum inşa etmek için vazgeçilmezdir (Kandiyoti, 1988). Spor gibi alanlarda bu tutumların incelenmesi, hem yerel dinamikleri anlamak hem de değişim için gerekli bilgiyi üretmek açısından önemlidir (Özaydınlık, 2014).

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesi, bu tutumların bireyler ve toplumlar üzerindeki etkisini sistematik bir şekilde anlamayı sağlar. Güvenilir ölçüm araçları, bireylerin eşitlik farkındalığını, önyargılarını ve davranış eğilimlerini ortaya koyarak eğitim ve müdahale programlarının etkinliğini değerlendirir (Deaux et al., 1995). Spor bilimleri gibi spesifik bir alanda, bu tutumların özgün dinamiklerini yakalayabilecek özel ölçeklere ihtiyaç vardır (Theberge, 2000). Türkiye’de spor bilimleri alanında toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçen ölçeklerin sınırlılığı, bu alandaki akademik ve pratik boşluğu ortaya koyar (Koca & Bulgu, 2005). Bu bağlamda, spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını değerlendiren bir ölçek, cinsiyet eşitliğini teşvik etme potansiyellerini analiz etmek için kritik bir araçtır.

Türkiye’de spor, tarihsel olarak erkek egemen bir alan olarak algılanmış, kadınların katılımı ise kültürel ve sosyal engellerle sınırlandırılmıştır (Özaydınlık, 2014). Ancak, son

yıllarda kadın sporcuların artan görünürlüğü ve cinsiyet eşitliğine yönelik politikalar, sporun kapsayıcılığını artırmaktadır (Altıok & Zelyurt, 2021). Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçen bir ölçek, bu dönüşüm sürecini desteklemek için önemli bir araçtır. Kültürel normların spor pratiğine etkisini dikkate alan böyle bir ölçek, yerel dinamikleri yansıtarak daha geçerli sonuçlar sunabilir (Koca & Öztürk, 2015). Ayrıca, sporun toplumsal cinsiyet eşitliğine katkısını güçlendirmek için bu tutumların ölçülmesi, spor politikalarının ve eğitim programlarının daha etkili tasarlanmasına olanak tanır (Yarar, 2014).

Bu çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için güvenilir ve geçerli bir ölçek geliştirerek, literatürdeki boşluğu doldurmayı ve sporun eşitlikçi bir alana dönüşmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Böyle bir ölçek, öğrencilerin cinsiyet stereotiplerine yönelik farkındalığını ve eşitlikçi yaklaşımlarını sistematik bir şekilde ölçerek, sporun toplumsal etkisini artırabilir (Choi, 2005). Türkiye bağlamında, bu çalışma, sporun toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlama potansiyelini güçlendirecek ve akademik alandaki eksiklikleri gidermeye yönelik önemli bir adım olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, sporda toplumsal cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Toplumsal cinsiyet, bireylerin toplumsal rollerini, davranışlarını ve beklentilerini şekillendiren önemli bir sosyal yapıdır. Spor bilimleri alanında, toplumsal cinsiyet tutumları, bireylerin spor katılımını, mesleki gelişimlerini ve toplumsal etkileşimlerini doğrudan etkileyebilir. Spor, tarihsel olarak cinsiyet temelli ayrışmaların yoğun olduğu bir alan olarak kabul edilmiştir; bu nedenle, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi, hem akademik hem de pratik açıdan büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamayı amaçlayarak, sporun toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki etkisini değerlendirmek ve bu alanda daha kapsayıcı bir ortam yaratılmasına katkıda bulunmak için önemli bir adım teşkil etmektedir. Özellikle, öğrencilerin tutumlarının gelecekteki meslek yaşamlarında nasıl bir rol oynayabileceği, bu araştırmanın temel odak noktalarından biridir (Connell, 2002).

Spor bilimleri öğrencileri, gelecekte beden eğitimi ve spor öğretmenleri, koçlar, spor yöneticileri veya antrenörler olarak görev alacak bireylerdir. Bu nedenle, onların toplumsal cinsiyet konusundaki tutumları, sporun toplumsal yapısını şekillendirmede kritik bir rol oynar. Örneğin, cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu tutumlar, kadınların ve erkeklerin sporda eşit

fırsatlara erişimini teşvik edebilir. Buna karşılık, stereotipik veya ayrımcı tutumlar, kadın sporcuların katılımını kısıtlayabilir veya erkek sporcuların belirli spor dallarına yönelmesini engelleyebilir. Bu bağlamda, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını anlamak, spor eğitiminde daha eşitlikçi bir müfredat geliştirilmesi için gerekli verileri sağlayabilir. Araştırma, bu tutumların nasıl şekillendiğini ve hangi faktörlerden etkilendiğini ortaya koyarak, eğitim süreçlerinde yapılacak düzenlemelere rehberlik edebilir (Hargreaves, 2002).

Toplumsal cinsiyet tutumlarının incelenmesi, spor bilimleri alanında cinsiyet eşitliğini teşvik etmenin ötesinde, toplumsal düzeyde daha geniş etkilere sahiptir. Spor, toplumsal değerlerin ve normların yansıtıldığı bir alan olarak, cinsiyet eşitliği gibi konularda toplumsal değişimi destekleyebilir. Spor bilimleri öğrencilerinin bu konudaki farkındalığı, yalnızca spor ortamında değil, aynı zamanda toplumun genelinde cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu değişimlerin önünü açabilir. Örneğin, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu tutumları, spor organizasyonlarında kadın liderlerin sayısını artırabilir veya cinsiyet temelli ayrımcılığın önlenmesine katkıda bulunabilir. Bu bağlamda, bu araştırma, sporun toplumsal dönüşümdeki rolünü anlamak için önemli bir temel sunmaktadır (Messner, 2002).

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının incelenmesi, eğitim kurumlarının müfredatlarını ve pedagojik yaklaşımlarını değerlendirmeleri için bir fırsat sunar. Üniversiteler, spor bilimleri programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği konusuna daha fazla vurgu yaparak, öğrencilerin bu konuda bilinçlenmesini sağlayabilir. Bu tür bir eğitim, öğrencilerin yalnızca teknik bilgi ve becerilerle değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk bilinciyle donanmalarını sağlar. Araştırma, öğrencilerin mevcut tutumlarını analiz ederek, eğitim programlarında hangi alanların güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koyabilir. Örneğin, toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığı artırmak için seminerler veya atölye çalışmaları gibi uygulamalar önerilebilir (Coakley, 2009).

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının incelenmesi, aynı zamanda küresel bağlamda da önem taşımaktadır. Uluslararası spor organizasyonları, cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için çeşitli politikalar geliştirmektedir. Örneğin, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), 2020 Tokyo Olimpiyatları'nda cinsiyet eşitliğini sağlama yönünde önemli adımlar atmıştır. Ancak, bu politikaların yerel düzeyde etkili olabilmesi için spor profesyonellerinin, özellikle de genç nesillerin, bu değerleri benimsemesi gerekmektedir. Bu araştırma, Türkiye'deki spor bilimleri öğrencilerinin bu küresel hedeflere ne ölçüde hazır olduğunu değerlendirme fırsatı sunar. Bu bağlamda, çalışma, yerel ve küresel spor politikalarının uyumlaştırılmasına katkıda bulunabilir (IOC, 2020).

Son olarak, bu araştırma, spor bilimleri alanında çalışan akademisyenler ve

uygulayıcılar için önemli bir veri kaynağı sunar. Toplumsal cinsiyet tutumlarının incelenmesi, spor bilimleri öğrencilerinin yalnızca bireysel tutumlarını değil, aynı zamanda bu tutumların spor kültürü üzerindeki etkilerini de anlamayı sağlar. Bu bilgi, spor organizasyonlarının daha kapsayıcı politikalar geliştirmesine, kadın sporcuların ve erkek sporcuların eşit fırsatlara erişmesine ve sporun toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen bir araç olarak kullanılmasına olanak tanır. Araştırma, bu alanda yapılacak gelecekteki çalışmalara da temel oluşturarak, spor bilimleri literatürüne özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmamız 492 katılımcıdan elde edilen bulgular ve sonuçlarla sınırlıdır, genellenemez.
- Elde edilen bulgular ve sonuçlar; ölçüm araçlarının ölçüm gücü ile sınırlıdır.

Varsayımlar

- Araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının amaca uygundur.
- Katılımcıların evreni temsil eder niteliktedir.
- Katılımcılar ölçüm araçlarının uygulanması esnasında samimi ve dikkatli bir şekilde ölçekleri işaretlemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Toplumsal ve Biyolojik Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet, bireylerin toplum içindeki sosyal ve kültürel rollerini, normlarını ve beklentilerini ifade eden bir kavramdır. Biyolojik cinsiyet, kişinin kromozomal yapısı, hormon seviyeleri ve anatomik özelliklerine dayalı olarak genellikle erkek, dişi veya interseks kategorilerine ayrılırken, toplumsal cinsiyet bu biyolojik temelden bağımsız olarak toplumun bireylere yüklediği anlamlar ve kimliklerle ilgilidir. Butler ve Trouble (1990), toplumsal cinsiyetin bir “performans” olduğunu öne sürerek, bireylerin cinsiyet kimliklerini günlük pratikler ve sosyal etkileşimler yoluyla sürekli olarak inşa ettiğini ve yeniden ürettiğini savunmuştur. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet, bireylerin toplumsal bağlamda nasıl algılandığını ve nasıl konumlandığını anlamak için temel bir kavram olarak ortaya çıkar. Toplumsal cinsiyetin tanımı, bireylerin sosyal rollerini ve toplumsal hiyerarşilerdeki yerlerini anlamada kritik bir rol oynar.

Toplumsal cinsiyetin biyolojik cinsiyetten temel farkı, onun sosyal ve kültürel bir inşa oluşunda yatmaktadır. Biyolojik cinsiyet, genellikle sabit ve evrensel bir kategori olarak ele alınırken, toplumsal cinsiyet toplumdan topluma ve tarihsel bağlama göre değişen normlara ve beklentilere dayanır. Örneğin, bir toplumda “kadını” olarak görülen davranışlar (örneğin, duygusallık veya bakım verme) başka bir toplumda farklı anlamlar taşıyabilir veya cinsiyetten bağımsız olarak değerlendirilebilir. West ve Zimmerman (1987), toplumsal cinsiyetin bir “yapılma” (doing gender) süreci olduğunu öne sürerek, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini sosyal etkileşimler yoluyla sürekli olarak inşa ettiğini ve pekiştirdiğini belirtmiştir. Bu süreç, bireylerin toplumsal cinsiyet normlarına uygun davranışlar sergileyerek toplumsal kabul görme çabalarını yansıtır. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetin ötesinde, bireylerin sosyal bağlamda nasıl algılandığını ve nasıl bir kimlik geliştirdiğini anlamak için önemlidir.

Toplumsal cinsiyet kavramı, sosyal normların ve güç ilişkilerinin bireyler üzerindeki etkisini anlamada merkezi bir rol oynar. Biyolojik cinsiyet, bireyin fiziksel özelliklerine odaklanırken, toplumsal cinsiyet toplumun bu fiziksel özelliklere yüklediği anlamları ve beklentileri kapsar. Connell (2002), toplumsal cinsiyetin hiyerarşik bir düzen olarak işlediğini ve “hegemonik erkeklik” gibi kavramların toplumsal cinsiyet normlarını güçlendirdiğini savunmuştur. Bu hiyerarşik düzen, bireylerin cinsiyet kimliklerini yalnızca kişisel tercihleriyle

değil, aynı zamanda toplumsal baskılar ve beklentilerle şekillendirdiğini gösterir. Örneğin, erkeklerden beklenen dominantlık veya kadınlardan beklenen itaatkârlık gibi stereotipler, toplumsal cinsiyetin biyolojik cinsiyetten bağımsız olarak nasıl bir sosyal inşa olduğunu ortaya koyar. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet, bireylerin toplumsal rollerini ve güç dinamiklerini anlamada temel bir analitik araçtır.

Toplumsal cinsiyetin sosyal bir inşa olarak tanımlanması, onun öğrenilmiş ve değiştirilebilir bir nitelik taşıdığını da vurgular. Biyolojik cinsiyetin aksine, toplumsal cinsiyet rolleri eğitim, medya, aile ve akran grupları gibi sosyal mekanizmalar yoluyla bireylere aktarılır. Bandura'nın (1977) sosyal öğrenme teorisi, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini gözlem, taklit ve pekiştirme yoluyla öğrendiğini öne sürer. Bu süreç, bireylerin çocukluktan itibaren cinsiyet normlarına uygun davranışları benimsemesine yol açar. Örneğin, bir toplumda kadınların daha duygusal, erkeklerin ise daha rasyonel olarak görülmesi, bireylerin bu normlara uygun davranışlar geliştirmesine neden olabilir. Toplumsal cinsiyetin bu öğrenilmiş doğası, onun biyolojik cinsiyetten farklı olarak değişime açık olduğunu ve toplumsal dönüşümlerle yeniden şekillendirilebileceğini gösterir. Bu nedenle, toplumsal cinsiyetin tanımı, bireylerin sosyal bağlamda nasıl şekillendiğini anlamada önemli bir temel sunar.

Türkiye bağlamında toplumsal cinsiyetin tanımı ve biyolojik cinsiyetten farkı, kültürel ve toplumsal dinamiklerle özgün bir karakter kazanır. Türkiye'de toplumsal cinsiyet rolleri, geleneksel normlar ve modernleşme süreçleri arasındaki gerilimle şekillenir. Kandiyoti (1988), Türkiye gibi patriyarkal pazarlık sistemlerinin hâkim olduğu toplumlarda, kadınların toplumsal cinsiyet rollerini stratejik olarak müzakere ettiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, biyolojik cinsiyetten bağımsız olarak, toplumsal cinsiyet normları bireylerin sosyal rollerini ve beklentilerini büyük ölçüde belirler. Örneğin, kadınlardan beklenen aile odaklı roller veya erkeklerden beklenen otoriter davranışlar, Türkiye'deki toplumsal cinsiyet dinamiklerinin biyolojik cinsiyetten farklı olarak sosyal bir inşa olduğunu gösterir. Bu nedenle, Türkiye bağlamında toplumsal cinsiyetin tanımı, yerel kültürel normların ve toplumsal yapıların etkisini anlamada kritik bir öneme sahiptir.

Sonuç olarak, toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak sosyal ve kültürel bir inşa olup, bireylerin toplum içindeki rollerini, normlarını ve beklentilerini şekillendirir. Toplumsal cinsiyetin tanımı, bireylerin sosyal bağlamda nasıl algılandığını ve nasıl bir kimlik geliştirdiğini anlamada temel bir kavramdır. Literatür, toplumsal cinsiyetin biyolojik cinsiyetten bağımsız olarak sosyal etkileşimler, kültürel normlar ve güç ilişkileri yoluyla şekillendiğini göstermektedir (Butler & Trouble, 1990; West & Zimmerman, 1987). Bu bağlamda, toplumsal cinsiyetin öğrenilmiş ve değiştirilebilir doğası, bireylerin toplumsal

rollerini ve hiyerarşilerdeki yerlerini anlamada önemli bir analitik çerçeve sunar. Toplumsal cinsiyetin biyolojik cinsiyetten farkını anlamak, bireylerin toplumsal bağlamda karşılaştıkları beklentileri ve bu beklentilerin sosyal dinamiklerini çözümlemek için vazgeçilmezdir.

Toplumsal Cinsiyet Roller ve Stereotipleri

Toplumsal cinsiyet rolleri ve stereotipleri, bireylerin toplumsal bağlamda nasıl davranmaları gerektiğine dair beklentileri şekillendiren güçlü sosyal yapılar olarak tanımlanabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin cinsiyetlerine bağlı olarak üstlenmeleri beklenen davranışlar, tutumlar ve sorumluluklar bütünüdür. Stereotipler ise, cinsiyetlere atfedilen genelleştirilmiş ve genellikle basitleştirilmiş inançlardır; örneğin, erkeklerin lider ve kararlı, kadınların ise duygusal ve bakım odaklı olduğu gibi. Bu kavramlar, bireylerin kimliklerini, sosyal ilişkilerini ve toplumsal rollerini derinden etkiler. Butler ve Trouble (1990), toplumsal cinsiyetin performatif bir doğaya sahip olduğunu, bireylerin toplumsal beklentilere uygun davranışlar sergileyerek cinsiyet kimliklerini inşa ettiğini öne sürmüştür. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet rolleri ve stereotipleri, bireylerin toplum içindeki yerlerini belirleyen ve aynı zamanda toplumsal eşitsizlikleri pekiştiren önemli unsurlardır.

Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşum süreci, sosyal öğrenme teorisi çerçevesinde açıklanabilir. Bireyler, çocukluk döneminden itibaren aile, akranlar, eğitim sistemi ve medya gibi çeşitli sosyal aktörler aracılığıyla cinsiyet rollerini öğrenirler. Örneğin, kız çocuklarının oyuncak bebeklerle oynaması teşvik edilirken, erkek çocuklarının arabalar veya inşaat setleriyle oynaması beklenir. Bu süreç, cinsiyet stereotiplerinin erken yaşta içselleştirilmesine yol açar. Medya, cinsiyet rollerini pekiştiren güçlü bir araçtır; reklamlar, filmler ve televizyon programları, kadınları genellikle ev işleri veya bakım rolleriyle, erkekleri ise liderlik ve profesyonel başarılarla ilişkilendirir. Bandura (1977), sosyal öğrenme teorisinde, bireylerin çevreden aldıkları modeller aracılığıyla davranışlarını geliştirdiğini ve bu süreçte cinsiyet rollerinin öğrenildiğini belirtmiştir. Bu öğrenme süreci, bireylerin cinsiyet kimliklerini ve toplumsal beklentileri sorgulamadan kabul etmelerine neden olabilir ve stereotiplerin nesilden nesile aktarılmasını sağlar.

Toplumsal cinsiyet stereotiplerinin bireyler üzerindeki psikolojik etkileri, özellikle öz algı ve özgüven açısından dikkat çekicidir. Stereotipler, bireylerin kendilerini nasıl gördüklerini ve hangi alanlarda başarılı olabileceklerine dair inançlarını etkileyebilir. Örneğin, kadınların matematik ve fen bilimlerinde erkeklerden daha az başarılı olduğu yönündeki yaygın stereotip, kadınların bu alanlarda kendilerini yetersiz hissetmelerine yol açabilir. Steele ve Aronson (1995), stereotip tehdidi kavramını geliştirerek, bireylerin ait oldukları gruba yönelik olumsuz stereotiplerin performanslarını olumsuz etkilediğini göstermiştir. Bu durum, kadınların STEM

(bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) alanlarında düşük temsil oranlarına katkıda bulunabilir. Ayrıca, erkeklerden beklenen "duygusuz" ve "güçlü" olma stereotipleri, onların duygusal ifade özgürlüğünü kısıtlayarak psikolojik baskı yaratabilir. Bu etkiler, bireylerin hem kişisel hem de profesyonel yaşamlarında karşılaştıkları fırsat eşitsizliklerini derinleştirir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin kültürel bağlama göre farklılık göstermesi, bu kavramların evrensel olmadığını ortaya koyar. Batı toplumlarında bireycilik ve cinsiyet eşitliği değerleri ön planda olsa da, birçok geleneksel toplumda cinsiyet rolleri daha katı bir şekilde tanımlanır. Hofstede (2001), kültürel boyutlar teorisinde, toplumlardaki eril ve dişil değerlerin cinsiyet rollerini nasıl şekillendirdiğini açıklamıştır. Eril kültürlerde liderlik, rekabet ve bağımsızlık erkeklerle ilişkilendirilirken, dişil kültürlerde bakım, iş birliği ve duygusal bağlılık gibi özellikler hem kadınlar hem de erkekler için değerli görülür. Örneğin, İskandinav ülkeleri gibi dişil kültürlerde cinsiyet rolleri daha esnekken, bazı Ortadoğu toplumlarında daha geleneksel ve katı roller hakimdir. Küreselleşme ve feminist hareketler, birçok toplumda geleneksel cinsiyet rollerinin sorgulanmasına ve daha eşitlikçi yaklaşımların benimsenmesine katkı sağlamaktadır. Ancak, bu değişim süreci, kültürel dirençle karşılaşabilir ve toplumlarda eşitsizliklerin devamına yol açabilir.

Toplumsal cinsiyet rolleri ve stereotipleri, yalnızca bireyleri değil, toplumsal yapıları da etkileyerek cinsiyet eşitsizliklerini pekiştirir. Feminist teori, bu rollerin tarihsel olarak patriyarkal güç ilişkileriyle şekillendiğini ve kadınları ikincil konuma yerleştirdiğini savunur. Hooks (2000), toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yalnızca kadınları değil, erkekleri de olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Erkeklerden beklenen "güçlü" ve "duygusuz" rolleri, onların duygusal ifade özgürlüğünü kısıtlar ve psikolojik yükler yaratır. Örneğin, erkeklerin duygusal zayıflık göstermemesi gerektiği yönündeki stereotip, onların yardım arama veya duygularını ifade etme olasılıklarını azaltabilir. Bu durum, hem kadınların hem de erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan baskılarla karşı karşıya olduğunu gösterir. Toplumsal cinsiyet stereotiplerinin kırılması, bireylerin özgürce kendilerini ifade edebilmeleri ve potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için kritik öneme sahiptir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin ve stereotiplerinin dönüşümü, toplumsal değişim süreçleriyle yakından ilişkilidir. Son yıllarda, feminist hareketler ve cinsiyet eşitliği savunuculuğu, stereotiplerin sorgulanmasında önemli bir rol oynamıştır. Eagly ve Wood (2012), sosyal rol teorisi çerçevesinde, cinsiyet rollerinin toplumsal iş bölümü ve ekonomik yapılarla şekillendiğini öne sürmüştür. Örneğin, kadınların tarihsel olarak ev içi rollere yönlendirilmesi, onların bakım ve duygusal işlerle ilişkilendirilmesine yol açmıştır. Ancak, kadınların iş gücüne katılımının artması ve eğitimdeki cinsiyet eşitliği politikaları, bu rollerin

dönüşümüne katkı sağlamaktadır. Yine de, cinsiyet stereotiplerinin tamamen ortadan kalkması, derin köklü kültürel normların değişimini gerektirir. Bu süreç, bireylerin ve kurumların cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığını artırmakla mümkündür.

Toplumsal cinsiyet rolleri ve stereotiplerinin bireyler ve toplum üzerindeki etkileri, yalnızca eşitsizliklerin devamına değil, aynı zamanda sosyal uyumun sağlanmasına da engel olabilir. Connell (2002), toplumsal cinsiyet düzeninin, bireylerin cinsiyet rollerine uygun davranmaya zorlandığı bir sistem olduğunu belirtmiştir. Bu düzen, hem kadınların hem de erkeklerin özgürlüklerini kısıtlayarak toplumsal potansiyeli sınırlar. Örneğin, kadınların liderlik pozisyonlarında düşük temsil oranı, yetkinlikten ziyade stereotiplerden kaynaklanabilir. Benzer şekilde, erkeklerin bakım rollerinde az yer alması, toplumsal iş bölümünü dengesizleştirir. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet rollerinin ve stereotiplerinin sorgulanması, daha adil ve kapsayıcı bir toplum yapısının oluşturulması için vazgeçilmezdir. Eğitim, medya ve politikalar aracılığıyla cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalığın artırılması, bu dönüşümün temel taşlarından biridir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak farklı muamele görmesi, fırsatlara erişimde ayrımcılıkla karşılaşması ve toplumsal rollerin stereotipik beklentilerle şekillenmesi olarak tanımlanabilir. Bu eşitsizlikler, bireylerin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamlarını derinden etkileyen yapısal bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda kurumsal düzeyde de kendini göstermektedir. Örneğin, iş gücü piyasasında kadınların erkeklere kıyasla daha düşük ücret alması, ekonomik eşitsizliklerin en belirgin göstergelerinden biridir (Blau & Kahn, 2017). Bu tür ayrımcılıklar, toplumsal normların ve tarihsel olarak yerleşik cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.

Sosyalizasyon süreçleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temel kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Çocukluk döneminden itibaren bireyler, cinsiyetlerine uygun davranış kalıplarını öğrenmekte ve bu kalıplar, yetişkinlikte toplumsal rollerin benimsenmesinde belirleyici olmaktadır. Araştırmalar, kız çocuklarının genellikle bakım ve duygusal sorumluluklarla ilişkilendirildiğini, erkek çocuklarının ise liderlik ve rekabetçi rollerle özdeşleştirildiğini göstermektedir (Eagly & Wood, 2012). Bu sosyalizasyon süreci, bireylerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını şekillendirerek, eşitsizliklerin devamına katkıda bulunmaktadır. Özellikle geleneksel normların güçlü olduğu toplumlarda, bu rollerin sorgulanması daha zor bir hale gelmektedir.

Eğitim sistemi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hem yeniden üretildiği hem de potansiyel olarak dönüştürülebileceği bir alan olarak öne çıkmaktadır. Ancak, eğitim ortamlarında cinsiyet temelli önyargılar, öğrencilerin akademik ve mesleki yönelimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin, kadın öğrencilerin bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) alanlarında yeterince temsil edilmemesi, öğretmenlerin ve müfredatın cinsiyet temelli beklentilerinden kaynaklanabilmektedir (Hill vd., 2010). Bu durum, kadınların yüksek gelir getiren mesleklerde yer alma olasılığını azaltarak, ekonomik eşitsizlikleri pekiştirmektedir. Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikaların, bu önyargıları azaltmada kritik bir rol oynadığı literatürde vurgulanmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, spor gibi belirli alanlarda da belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, kadınların sporda liderlik pozisyonlarına erişimi, erkeklere kıyasla daha sınırlıdır ve bu durum, cinsiyet temelli stereotiplerin bir yansımasıdır. Araştırmalar, kadınların koçluk veya yönetim gibi rollerde yeterince temsil edilmediğini ve bu pozisyonların genellikle “erkeksi” olarak algılandığını göstermektedir (Acosta & Carpenter, 1990). Bu tür eşitsizlikler, kadınların sporda karar alma süreçlerine katılımını kısıtlayarak, alanda daha geniş çaplı bir cinsiyet eşitliği sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Spor, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yalnızca bir örneği olup, bu tür dinamikler diğer birçok alanda da gözlemlenmektedir.

İş gücü piyasası, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en çarpıcı şekilde gözlemlendiği alanlardan biridir. Kadınlar, erkeklere kıyasla daha düşük ücret almakta, terfi etme olasılıkları daha az olmakta ve genellikle daha az prestijli pozisyonlarda çalışmaktadır. Araştırmalar, bu eşitsizliklerin yalnızca eğitim veya deneyim farklarıyla açıklanamayacağını, cinsiyet temelli ayrımcılığın da önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır (Goldin, 2014). Özellikle, annelik gibi ailevi sorumlulukların kadınlar üzerinde yarattığı “ceza” etkisi, kariyer ilerlemelerini olumsuz yönde etkilemektedir. İş-yaşam dengesi politikalarının, bu tür eşitsizlikleri azaltmada önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir.

Siyasal temsil, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir diğer önemli boyutudur. Kadınların siyasi liderlik pozisyonlarında yeterince temsil edilmemesi, karar alma süreçlerinde cinsiyet temelli bakış açılarının eksik kalmasına yol açmaktadır. Araştırmalar, kadınların siyasete katılımının, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesinde doğrudan bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Paxton & Hughes, 2020). Ancak, kampanya finansmanı veya medya temsillerindeki önyargılar gibi yapısal bariyerler, kadınların siyasete katılımını kısıtlamaktadır. Bu durum, siyasal alanda daha eşitlikçi bir temsil için yapısal reformların gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Medya, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren veya sorgulayan güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir. Kadınların medyada genellikle stereotipik rollerde (örneğin, ev hanımı veya fiziksel görünüm odaklı) temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet normlarını güçlendirmektedir. Araştırmalar, medya tüketiminin, bireylerin cinsiyet rollerine ilişkin algılarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Collins, 2011). Özellikle genç bireyler, medyada sunulan cinsiyet temsillerinden etkilenerek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini normalleştirebilmektedir. Medyada daha eşitlikçi temsillerin teşvik edilmesi, bu normların dönüşümü için önerilmektedir.

Sağlık alanında toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadınların ve erkeklerin sağlık hizmetlerine erişiminde ve sağlık sonuçlarında farklılıklar yaratmaktadır. Örneğin, kadınların üreme sağlığı hizmetlerine erişimde karşılaştığı bariyerler, sağlık eşitsizliklerini artırmaktadır. Araştırmalar, toplumsal cinsiyet normlarının, kadınların sağlık hizmetlerinden yararlanma davranışlarını etkilediğini göstermektedir (Sen & Östlin, 2008). Özellikle düşük gelirli toplumlarda, kadınların sağlık hizmetlerine erişimi, ekonomik ve kültürel faktörler nedeniyle daha fazla kısıtlanmaktadır. Bu durum, sağlık politikalarının toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kültürel boyutları, farklı toplumlarda farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Bazı toplumlarda kadınların kamusal alanda görünürlüğü kısıtlanırken, diğerlerinde ekonomik bağımsızlık kazanmaları teşvik edilmektedir. Ancak, küresel ölçekte, kadınların erkeklere kıyasla daha fazla ayrımcılığa maruz kaldığı bir gerçektir. Araştırmalar, kültürel normların, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sürdürülmesinde kilit bir rol oynadığını göstermektedir (Inglehart & Norris, 2003). Örneğin, ataerkil toplumlarda, kadınların karar alma süreçlerine katılımı genellikle sınırlıdır, bu da eşitsizliklerin kurumsallaşmasına yol açmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmaya yönelik politikalar, son yıllarda küresel bir öncelik haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrı bir hedef olarak yer almaktadır. Ancak, bu politikaların etkinliği, yerel bağlamlara ve uygulama biçimlerine bağlıdır. Araştırmalar, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının, yalnızca yasal düzenlemelerle sınırlı kalmaması, aynı zamanda toplumsal normları dönüştürmeye yönelik farkındalık kampanyalarını da içermesi gerektiğini göstermektedir (Kabeer & Natali, 2013). Erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği süreçlerine dahil edilmesi, bu politikaların başarısını artırmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin psikolojik etkileri de literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Kadınlar, cinsiyet temelli ayrımcılık nedeniyle daha yüksek düzeyde stres ve kaygı yaşayabilmektedir. Araştırmalar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, bireylerin özsaygı ve öz-

yeterlik algılarını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Major & O'Brien, 2005). Bu durum, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının, yalnızca yapısal reformlarla değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik iyilik hallerini destekleyen yaklaşımlarla da desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin çok boyutlu doğası, bu sorunun çözümünde disiplinler arası bir yaklaşımın gerekliliğini vurgulamaktadır.

Toplumsal cinsiyet, bireylerin sosyal ve kültürel bağlamlarda cinsiyet rollerine, kimliklerine ve eşitsizliklerine ilişkin algılarını şekillendiren karmaşık bir yapıdır. Bu yapıyı anlamak için geliştirilen kuramsal yaklaşımlar, toplumsal cinsiyetin toplumsal normlar, güç dinamikleri ve bireysel deneyimler aracılığıyla nasıl inşa edildiğini ve sürdürüldüğünü açıklamayı amaçlar. Bu bölümde, toplumsal cinsiyetle ilgili kullanılan temel kuramlar olan feminist teori, toplumsal cinsiyet rolleri teorisi, sosyal öğrenme teorisi, hegemonik erkeklik teorisi ve kesişimsellik teorisi detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Bu kuramlar, toplumsal cinsiyetin çok boyutlu doğasını anlamak için birbirini tamamlayan perspektifler sunar (West & Zimmerman, 1987).

Feminist teori, toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamak için temel bir çerçeve sağlar ve cinsiyet eşitsizliklerinin toplumsal yapılar, güç dinamikleri ve kültürel normlar aracılığıyla nasıl üretildiğini ve sürdürüldüğünü inceler. Bu teori, patriyarkal sistemlerin, kadınların ve erkeklerin toplumsal rollerini nasıl tanımladığını ve bu rollerin bireylerin cinsiyet algılarına nasıl yansıdığını vurgular. Feminist teori, toplumsal cinsiyet tutumlarının, bireylerin biyolojik cinsiyetlerinden ziyade toplumsal olarak inşa edilmiş normlar ve beklentiler tarafından şekillendiğini savunur. Örneğin, kadınların duygusal ve bakım veren, erkeklerin ise rekabetçi ve otoriter olarak algılanması, feminist teorinin eleştirel bir şekilde incelediği stereotiplerdir. Beauvoir (1949), kadınlığın toplumsal olarak inşa edilmiş bir kategori olduğunu ve bu inşanın bireylerin tutumlarını derinden etkilediğini öne sürer. Feminist teori, toplumsal cinsiyet tutumlarının dönüşümünü anlamak ve cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikalar geliştirmek için vazgeçilmez bir araçtır.

Toplumsal cinsiyet rolleri teorisi, bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarının, toplum tarafından tanımlanan ve pekiştirilen cinsiyet rollerine dayandığını öne sürer. Bu teori, erkeklik ve kadınlık kavramlarının sosyal normlar, kültürel beklentiler ve tarihsel pratikler aracılığıyla öğrenildiğini ve bireylerin bu rollere uygun davranışlar sergilemeye yönlendirildiğini savunur. Toplumsal cinsiyet rolleri teorisi, bireylerin tutumlarının, çocukluktan itibaren aile, eğitim sistemi, medya ve akran grupları gibi sosyal kurumlar tarafından şekillendirildiğini belirtir. Örneğin, kadınların bakım veren ve destekleyici rollerle, erkeklerin ise liderlik ve sağlayıcı rollerle ilişkilendirilmesi, bu teorinin odaklandığı toplumsal beklentilerdir. Eagly (1987),

bireylerin cinsiyet temelli beklentilere uyum sağlama eğiliminde olduğunu ve bu uyumun toplumsal cinsiyet tutumlarının oluşumunda temel bir rol oynadığını ifade eder. Bu teori, toplumsal cinsiyet tutumlarının toplumsal normlarla nasıl bağlantılı olduğunu ve bu normların bireyler üzerindeki etkisini anlamak için önemli bir perspektif sunar.

Sosyal öğrenme teorisi, toplumsal cinsiyet tutumlarının gözlem, taklit ve pekiştirme süreçleri yoluyla öğrenildiğini savunur. Bu teori, bireylerin çevrelerindeki rol modellerden etkilenecek cinsiyet rollerine uygun davranışlar ve tutumlar geliştirdiğini öne sürer. Sosyal öğrenme teorisi, bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarının, aile üyeleri, akranlar, öğretmenler ve medya gibi sosyal etkileşim kaynakları aracılığıyla şekillendiğini vurgular. Örneğin, bir çocuğun annesinin ev işleriyle, babasının ise iş yaşamıyla ilişkilendirildiğini gözlemlemesi, cinsiyet rollerine dair tutumlarını etkileyebilir. Bandura (1977), bireylerin ödüllendirilen davranışları taklit etme eğiliminde olduğunu ve bu sürecin toplumsal cinsiyet tutumlarının oluşumunda kritik bir rol oynadığını belirtir. Sosyal öğrenme teorisi, toplumsal cinsiyet tutumlarının dinamik ve öğrenmeye dayalı doğasını anlamak için güçlü bir çerçeve sağlar ve bireylerin sosyal çevreleriyle nasıl etkileşime girdiklerini açıklar.

Hegemonik erkeklik teorisi, toplumsal cinsiyet tutumlarının erkek egemen normlar etrafında nasıl yapılandığını inceler. Bu teori, hegemonik erkekliğin, güç, otorite, fiziksel üstünlük ve duygusal kontrol gibi özelliklerle tanımlandığını ve bu normların toplumsal cinsiyet hiyerarşilerini sürdürdüğünü savunur. Hegemonik erkeklik, yalnızca erkeklerin değil, kadınların da tutumlarını etkileyerek cinsiyet rollerine yönelik toplumsal beklentileri şekillendirir. Örneğin, erkeklerin duygusal zayıflık göstermemesi gerektiği yönündeki normlar, bireylerin tutumlarında erkeklik ideallerine uyum sağlama baskısı yaratabilir. Connell (2013), hegemonik erkekliğin, diğer erkeklik biçimlerini ve kadınlığı marjinalleştirerek toplumsal cinsiyet tutumlarını yapılandırıldığını ifade eder. Bu teori, toplumsal cinsiyet tutumlarının güç dinamikleriyle nasıl bağlantılı olduğunu ve bu dinamiklerin bireylerin algılarını nasıl etkilediğini anlamak için önemli bir perspektif sunar.

Kesişimsellik teorisi, toplumsal cinsiyet tutumlarının yalnızca cinsiyetle sınırlı olmadığını, aynı zamanda ırk, sınıf, etnik köken, cinsel yönelim ve diğer sosyal kategorilerle kesişen kimliklerle şekillendiğini öne sürer. Bu teori, bireylerin birden fazla kimlik kategorisine bağlı olarak farklı ayrımcılık biçimleriyle karşılaştığını ve bu deneyimlerin tutumlarını karmaşık bir şekilde etkilediğini savunur. Kesişimsellik teorisi, toplumsal cinsiyet tutumlarının tek boyutlu olmadığını, aksine çok katmanlı kimliklerin etkileşimiyle oluştuğunu vurgular. Örneğin, bir kadının hem cinsiyet hem de etnik köken temelli önyargılarla karşılaşması, tutumlarını diğer bireylerden farklı bir şekilde şekillendirebilir. Coakley ve Pike (2014),

kesişimselliğin, toplumsal cinsiyet tutumlarının karmaşıklığını anlamak için vazgeçilmez olduğunu ve tek bir kimlik kategorisine odaklanan analizlerin yetersiz kalabileceğini belirtir. Bu teori, bireylerin tutumlarını analiz ederken çoklu kimliklerin etkilerini dikkate alarak daha bütüncül bir yaklaşım sunar.

Yukarıda ele alınan kuramlar, toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamak için farklı ama birbirini tamamlayan perspektifler sunar. Feminist teori, cinsiyet eşitsizliklerini ve patriyarkal normları merkeze alarak tutumların toplumsal kökenlerini inceler. Toplumsal cinsiyet rolleri teorisi, sosyal beklentilerin ve normların tutumlar üzerindeki etkisini vurgular. Sosyal öğrenme teorisi, tutumların çevresel faktörler ve rol modeller aracılığıyla öğrenildiğini öne sürerken, hegemonik erkeklik teorisi, erkek egemen normların tutumları nasıl yapılandırıldığını açıklar. Kesişimsellik teorisi ise tutumların çoklu kimliklerin kesişiminde nasıl şekillendiğini ele alır. Bu kuramlar, toplumsal cinsiyet tutumlarının oluşumunu ve dönüşümünü anlamak için birbiriyle uyumlu bir çerçeve oluşturur. Butler ve Trouble (1990), toplumsal cinsiyetin performatif bir doğası olduğunu ve bu performansın bireylerin tutumlarını sürekli olarak yeniden şekillendirdiğini belirtir. Bu kuramların bir arada kullanılması, toplumsal cinsiyet tutumlarının çok boyutlu bir analizini mümkün kılar ve cinsiyet eşitliğine yönelik politikalar geliştirilmesine katkıda bulunur.

Sonuç olarak, toplumsal cinsiyet tutumlarının incelenmesi, farklı kuramsal yaklaşımların bir arada kullanılmasını gerektirir. Feminist teori, toplumsal cinsiyet rolleri teorisi, sosyal öğrenme teorisi, hegemonik erkeklik teorisi ve kesişimsellik teorisi, bu alanda kullanılan temel kuramlardır ve her biri, tutumların oluşumunda farklı dinamikleri ele alır. Bu kuramlar, bireylerin cinsiyet rollerine yönelik algılarının nasıl şekillendiğini ve bu algıların toplumsal yapılarla nasıl bağlantılı olduğunu anlamak için güçlü bir temel sunar. Gelecekteki araştırmalar, bu kuramları birleştirerek daha kapsamlı modeller geliştirebilir ve toplumsal cinsiyet tutumlarının dönüşümüne yönelik stratejiler önererek cinsiyet eşitliğini teşvik edebilir.

Sporun Toplumsal Cinsiyetle Tarihsel İlişkisi

Spor, tarih boyunca toplumsal normların ve değerlerin bir yansıması olarak şekillenmiş, toplumsal cinsiyet rolleriyle yakından ilişkilendirilmiştir. Toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak toplum tarafından kendilerine atfedilen roller, beklentiler ve davranış kalıpları olarak tanımlanabilir (Butler & Trouble, 1990). Sporun tarihsel gelişimi incelendiğinde, bu faaliyetlerin genellikle erkek egemen bir çerçevede yapılandırıldığı ve kadınların spora katılımının ciddi kısıtlamalara tabi olduğu görülmektedir. Antik dönemlerden modern çağa kadar spor, toplumsal cinsiyet normlarını hem pekiştiren hem de zaman zaman sorgulayan bir alan olmuştur.

Antik Yunan’da spor, özellikle Olimpiyat Oyunları bağlamında, erkekliğin bir sembolü olarak kabul edilirdi. Erkek atletler, fiziksel güç ve cesaretleriyle toplumda prestij kazanırken, kadınların spora katılımı neredeyse tamamen yasaktı. Kadınlar, yalnızca Heraia adı verilen ve Olimpiyat Oyunları’ndan ayrı olarak düzenlenen, sınırlı sayıda yarışmaya katılabiliyordu. Bu yarışmalar, erkeklerin yarışmalarına kıyasla daha az prestijliydi ve kadınların toplumsal rollerini pekiştiren bir çerçevede düzenlenirdi. Antik Yunan’daki bu ayrım, sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet hiyerarşisini güçlendiren bir araç olduğunu göstermektedir. Kadınların spora katılımının kısıtlanması, onların kamusal alanda görünürlüğünü azaltarak erkek egemenliğini sürdürmeye hizmet etmiştir (Miller, 2004).

Orta Çağ’da spor, daha çok aristokrat erkeklerin avcılık, at binme ve turnuva gibi etkinlikleriyle ilişkilendirilmişti. Bu dönemde kadınların spora katılımı, genellikle eğlence amaçlı dans veya hafif egzersizlerle sınırlıydı. Kadınların fiziksel aktiviteleri, zarafet ve estetikle ilişkilendirilirken, güç ve rekabet erkeklerle özgü nitelikler olarak görülüyordu. Bu ayrım, toplumsal cinsiyet rollerinin spor aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Kadınların spora katılımının kısıtlanması, onların fiziksel kapasitelerinin erkeklerden daha düşük olduğu yönündeki toplumsal algıyı pekiştirmiştir (Hargreaves, 2002). Orta Çağ’daki bu uygulamalar, sporun toplumsal cinsiyet normlarını güçlendiren bir araç olarak işlev gördüğünü göstermektedir.

Sanayi Devrimi ile birlikte spor, modern anlamda kurumsallaşmaya başlamış, ancak toplumsal cinsiyet ayrımı devam etmiştir. 19’uncu yüzyılda, erkekler için spor kulüpleri ve organizasyonlar yaygınlaşırken, kadınların spora katılımı hala katı toplumsal normlarla sınırlıydı. Kadınların fiziksel aktiviteleri, genellikle sağlık ve estetik kaygılarla ilişkilendirilmiş, rekabetçi sporlar ise erkeklerle özgü bir alan olarak görülmüştür. Örneğin, kadınlar için önerilen egzersizler, jimnastik veya yürüyüş gibi hafif aktivitelerle sınırlıydı ve bu aktiviteler, kadınların annelik rollerine uygun olduğu düşünülen bir çerçevede sunuluyordu (Vertinsky, 1990). Bu dönemde, kadınların rekabetçi sporlara katılımı, toplumsal cinsiyet normlarına aykırı bir davranış olarak algılanmış ve sıklıkla eleştirilmiştir.

20’nci yüzyılın başlarında, kadınların spora katılımı artmaya başlamış, ancak bu süreç sancılı olmuştur. 1900 Paris Olimpiyat Oyunları’nda kadınların ilk kez sınırlı sayıda branşta yarışmasına izin verilmiş, ancak bu katılım, erkek sporcuların gölgesinde kalmıştır. Kadın sporcular, genellikle tenis ve golf gibi “kabul edilebilir” branşlarla sınırlı tutulmuş, fiziksel güç gerektiren sporlar ise erkeklerle özgü olarak görülmüştür. Kadınların spora katılımının artması, feminist hareketlerin güçlenmesiyle paralel bir seyir izlemiştir. Birinci dalga feminizm, kadınların kamusal alanda daha fazla yer almasını savunurken, spor bu mücadelede önemli bir

alan haline gelmiştir (Pfister, 2000). Ancak, kadın sporcuların başarıları, sıklıkla medyada küçümsenmiş veya cinsiyet stereotipleriyle çerçevelenmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, kadınların spora katılımı daha da artmış, ancak toplumsal cinsiyet normları sporun yapısını etkilemeye devam etmiştir. 1960’larda ve 1970’lerde, ikinci dalga feminizmle birlikte, kadınların spor aracılığıyla eşitlik mücadelesi hız kazanmıştır. Bu dönemde, Amerika Birleşik Devletleri’nde Title IX yasasının kabul edilmesi, kadınların spor programlarına eşit erişimini zorunlu kılmış ve kadın sporlarının gelişiminde dönüm noktası oluşturmuştur. Title IX, kadınların spor burslarına ve tesislerine erişimini artırarak, sporun toplumsal cinsiyet eşitliği açısından dönüştürücü bir araç haline gelmesine katkı sağlamıştır (Messner, 1988). Ancak, bu ilerlemelere rağmen, kadın sporcuların medyada temsil edilme biçimi, genellikle cinsiyetçi stereotiplerle şekillenmeye devam etmiştir.

1980’lerden itibaren, kadınların profesyonel sporlara katılımı artmış, ancak erkek sporlarıyla kıyaslandığında hala eşitsizlikler devam etmiştir. Örneğin, kadın sporcuların ödül paraları, sponsorluk anlaşmaları ve medya kapsayıcılığı, erkek sporculara kıyasla daha sınırlı kalmıştır. Medyada kadın sporcuların temsilde, genellikle fiziksel görünüm veya kişisel hayatları ön plana çıkarılmış, bu da toplumsal cinsiyet stereotiplerini pekiştirmiştir. Buna rağmen, kadın sporcuların başarıları, toplumsal cinsiyet normlarını sorgulayan bir etki yaratmış ve genç kadınlar için rol model oluşturmuştur (Cooky et al., 2015). Bu dönemde, sporun toplumsal cinsiyetle ilişkisi, hem eşitlik mücadelesinin bir yansıması hem de cinsiyetçi yapıların devamlılığı olarak değerlendirilebilir.

21’inci yüzyılda, sporun toplumsal cinsiyetle ilişkisi daha karmaşık bir hal almıştır. Kadın sporcuların görünürlüğü artmış, ancak cinsiyet eşitsizlikleri hala varlığını sürdürmektedir. Örneğin, 2019 FIFA Kadınlar Dünya Kupası, kadın futbolunun popülerliğinin artmasına katkı sağlamış, ancak ödül paraları ve yatırımlar açısından erkek futboluyla büyük bir uçurum olduğu görülmüştür. Ayrıca, trans bireylerin spora katılımı, toplumsal cinsiyet tartışmalarını yeni bir boyuta taşımıştır. Spor organizasyonları, cinsiyet kategorilerini yeniden değerlendirme ihtiyacıyla karşı karşıya kalmış, bu da sporun toplumsal cinsiyetle ilişkisinin dinamik ve değişken doğasını ortaya koymuştur (FIFA, 2019). Bu gelişmeler, sporun toplumsal cinsiyet normlarını hem yeniden üreten hem de dönüştüren bir alan olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, sporun toplumsal cinsiyetle tarihsel ilişkisi, erkek egemen normların egemen olduğu bir geçmişten, kadınların eşitlik mücadelesiyle şekillenen bir dönüşüm sürecine doğru evrilmiştir. Antik dönemlerden modern çağa kadar spor, toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren bir araç olarak işlev görmüş, ancak aynı zamanda kadınların kamusal alanda görünürlüğünü artırarak eşitlik mücadelesine katkı sağlamıştır. Bu süreçte, feminist hareketler

ve yasal düzenlemeler, sporun toplumsal cinsiyet eşitliği açısından dönüştürücü bir alan haline gelmesinde önemli rol oynamıştır. Ancak, cinsiyet eşitsizliklerinin devam etmesi, sporun toplumsal cinsiyetle ilişkisinin hala tartışmalı bir konu olduğunu göstermektedir.

Spor Türlerinde Cinsiyet Ayrışması

Spor türlerinde cinsiyet ayrışması, toplumsal cinsiyet normlarının spor faaliyetlerini şekillendirme biçimini yansıtan önemli bir konudur. Toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak toplum tarafından kendilerine atfedilen roller ve beklentiler olarak tanımlanır (Butler & Trouble, 1990). Spor, tarih boyunca bu normları pekiştiren bir alan olmuş; belirli spor türleri erkeklerle, diğerleri ise kadınlarla ilişkilendirilmiştir. Bu ayrışma, fiziksel farklılıklar, kültürel algılar ve toplumsal beklentiler gibi faktörlerden beslenmiştir. Bu bölümde, spor türlerinde cinsiyet ayrışmasının nedenleri, tarihsel gelişimi ve bu ayrışmanın spor katılımı üzerindeki etkileri akademik bir perspektiften incelenecektir.

Spor türlerinde cinsiyet ayrışmasının kökeni, fiziksel farklılıkların toplumsal algılarla birleştiği tarihsel süreçlere dayanır. Antik dönemlerde, erkeklerin fiziksel güç ve dayanıklılık gerektiren aktivitelerde yer alması, sporun erkek egemen bir alan olarak tanımlanmasına yol açmıştır. Örneğin, Antik Yunan'daki Olimpiyat Oyunları'nda güreş, boks ve atletizm gibi sporlar erkeklerle özdeşleştirilmişken, kadınlar için bu tür etkinlikler uygun görülmemiştir. Kadınların katılımı, Heraia gibi sınırlı ve daha az rekabetçi etkinliklerle kısıtlanmıştır. Bu dönemde, spor türlerinin cinsiyete göre ayrışması, erkekliğin fiziksel üstünlükle tanımlanması ve kadınlığın ise daha pasif rollerle ilişkilendirilmesiyle şekillenmiştir (Miller, 2004).

Orta Çağ'da, spor türlerindeki cinsiyet ayrışması daha da belirginleşmiştir. Erkekler, avcılık, at binme ve turnuva gibi güç ve cesaret gerektiren etkinliklerde yer alırken, kadınların fiziksel aktiviteleri genellikle dans veya hafif egzersizlerle sınırlıydı. Bu dönemde, kadınların fiziksel kapasitelerinin erkeklerden düşük olduğu yönündeki toplumsal algı, spor türlerinin cinsiyete göre ayrışmasını pekiştirmiştir. Örneğin, okçuluk gibi bazı sporlar kadınlar için kabul edilebilir görülse de, bu etkinlikler genellikle estetik ve zarafetle ilişkilendirilmiştir. Bu ayrışma, sporun toplumsal cinsiyet rollerini yeniden üreten bir araç olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır (Hargreaves, 2002).

19'uncu yüzyılda, Sanayi Devrimi ile birlikte sporun kurumsallaşması, cinsiyet ayrışmasını daha sistematik bir hale getirmiştir. Erkekler için futbol, rugby ve boks gibi rekabetçi ve fiziksel güç gerektiren sporlar popülerleşirken, kadınlar için jimnastik, tenis ve kroket gibi daha az fiziksel temas içeren sporlar teşvik edilmiştir. Bu dönemde, kadınların spora katılımı, sağlık ve estetik kaygılarla çerçevelenmiş; rekabetçi sporlar ise erkek egemen bir alan

olarak tanımlanmıştır. Kadınların fiziksel aktiviteleri, annelik ve ev içi rollerle uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu ayrışma, kadınların fiziksel kapasitelerine dair stereotiplerin spor türlerine yansımaları sağlamıştır (Vertinsky, 1994).

20'nci yüzyılın başlarında, kadınların spora katılımı artmaya başlamış, ancak spor türlerinde cinsiyet ayrışması devam etmiştir. 1900 Paris Olimpiyat Oyunları'nda kadınlar tenis ve golf gibi sınırlı branşlarda yarışmış, ancak boks, halter ve futbol gibi sporlar erkekler için özgü olarak görülmüştür. Bu dönemde, kadın sporcuların katılımı, toplumsal cinsiyet normlarına uygunluğu açısından sıkı bir denetim altındaydı. Örneğin, kadınların yüzme ve dalış gibi sporlara yönelmesi, bu branşların estetik ve zarafetle ilişkilendirilmesiyle açıklanabilir. Kadınların fiziksel güç gerektiren sporlara katılımı ise genellikle toplumsal eleştirilere maruz kalmıştır (Pfister, 2000). Bu ayrışma, spor türlerinin cinsiyet stereotiplerine göre şekillendiğini göstermektedir.

20'nci yüzyılın ortalarında, ikinci dalga feminizmle birlikte, spor türlerinde cinsiyet ayrışmasına yönelik eleştiriler artmıştır. 1972'de Amerika Birleşik Devletleri'nde Title IX yasasının kabul edilmesi, kadınların spor programlarına eşit erişimini zorunlu kılmış ve kadın sporcuların daha geniş bir yelpazede spor türlerine katılmasına olanak sağlamıştır. Ancak, bu dönemde bile, bazı spor türleri cinsiyete göre ayrılmaya devam etmiştir. Örneğin, basketbol ve voleybol gibi sporlar kadınlar arasında popülerleşmiş, ancak Amerikan futbolu ve güreş gibi branşlar erkek egemen kalmıştır. Title IX, kadınların spora katılımını artırsa da, toplumsal cinsiyet normları spor türlerinin algılanışını etkilemeyi sürdürmüştür (Messner, 1988).

1980'lerden itibaren, kadınların profesyonel sporlara katılımı artmış, ancak spor türlerinde cinsiyet ayrışması tamamen ortadan kalkmamıştır. Futbol, basketbol ve atletizm gibi sporlar kadınlar arasında yaygınlaşsa da, bu branşlarda kadın sporcuların medyada temsil edilme biçimi, erkek sporculara kıyasla farklılık göstermiştir. Medyada, kadın sporcuların başarıları yerine fiziksel görünüşleri veya kişisel hayatları ön plana çıkarılmış, bu da bazı spor türlerinin kadınlar için “uygun” olup olmadığına dair stereotipleri pekiştirmiştir. Örneğin, artistik patinaj ve ritmik jimnastik gibi sporlar kadınlarla ilişkilendirilirken, boks ve halter gibi sporlar erkek egemen olarak algılanmaya devam etmiştir (Cooky et al., 2015).

21'inci yüzyılda, spor türlerinde cinsiyet ayrışması, hem devam eden eşitsizlikler hem de bu ayrışmayı sorgulayan gelişmelerle şekillenmektedir. Kadın futbolu, 2019 FIFA Kadınlar Dünya Kupası gibi etkinliklerle popülerlik kazanmış, ancak ödül paraları ve yatırımlar açısından erkek futboluyla büyük bir fark bulunmaktadır. Ayrıca, karma sporlar ve cinsiyet ayrımı olmayan yarışmalar gibi yeni yaklaşımlar, geleneksel cinsiyet kategorilerini sorgulamaktadır. Örneğin, binicilik gibi bazı spor dallarında cinsiyet ayrımı bulunmamakta ve

kadınlar ile erkekler eşit koşullarda yarışmaktadır. Ancak, bu tür örnekler istisna teşkil etmekte; birçok spor dalında cinsiyet ayrışması devam etmektedir (FIFA, 2019).

Sonuç olarak, spor türlerinde cinsiyet ayrışması, tarihsel, kültürel ve toplumsal faktörlerin bir yansıması olarak ortaya çıkmış ve günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Antik dönemlerden modern çağa kadar, spor türleri toplumsal cinsiyet normlarına göre şekillenmiş; erkekler için güç ve rekabet, kadınlar için ise estetik ve zarafet ön planda tutulmuştur. Feminist hareketler ve yasal düzenlemeler, kadınların daha geniş bir yelpazede spor türlerine katılmasını sağlasa da, cinsiyet stereotipleri ve medyanın temsil biçimleri bu ayrışmayı pekiştirmeye devam etmektedir. Spor türlerinde cinsiyet ayrışmasının azaltılması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından önemli bir adımdır ve bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye’de Spor Kültürü ve Cinsiyet

Türkiye’de spor kültürü, toplumsal cinsiyet normlarının şekillendirdiği bir alan olarak tarihsel ve sosyolojik dinamiklerle biçimlenmiştir. Toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak toplum tarafından kendilerine atfedilen roller, beklentiler ve davranış kalıpları olarak tanımlanır (Butler & Trouble, 1990). Türkiye’nin spor kültürü, geleneksel toplumsal yapılar, modernleşme süreçleri ve küresel etkiler arasında bir etkileşimle gelişmiş; bu süreçte cinsiyet rolleri, spor katılımı ve algılar üzerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Bu bölümde, Türkiye’de spor kültürünün toplumsal cinsiyetle ilişkisi, tarihsel gelişimi, kadınların ve erkeklerin spora katılımı ve bu süreçteki cinsiyet eşitsizlikleri akademik bir perspektiften incelenecektir.

Osmanlı döneminde, spor kültürü sınırlı bir kapsamda var olmuş ve büyük ölçüde erkek egemen bir yapıda şekillenmiştir. Geleneksel sporlar, güreş, okçuluk ve cirit gibi erkeklerin fiziksel gücünü ve cesaretini ön plana çıkaran etkinliklerle sınırlıydı. Kadınların spora katılımı, toplumsal normlar ve mahremiyet anlayışı nedeniyle neredeyse yok denecek kadar azdı. Kadınlar, kamusal alanda fiziksel aktivitelerden ziyade ev içi rollerle ilişkilendirilmiş; spor, erkekliğin bir sembolü olarak algılanmıştır. Bu dönemde, sporun erkek egemen yapısı, toplumsal cinsiyet hiyerarşisini pekiştiren bir araç olarak işlev görmüştür (Kabeer & Natali, 2013).

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte, Türkiye’de spor kültürü modernleşme çabalarının bir parçası olarak yeniden şekillenmiştir. 1920’lerde ve 1930’larda, spor, ulus-devlet inşasının bir aracı olarak görülmüş; ancak bu süreçte cinsiyet ayrımı devam etmiştir. Erkekler için futbol, güreş ve atletizm gibi sporlar teşvik edilirken, kadınların spora katılımı sınırlıydı. Kadınlar,

genellikle jimnastik ve voleybol gibi daha az fiziksel temas gerektiren branşlara yönlendirilmiş; bu branşlar, kadınlığın zarafet ve estetikle ilişkilendirildiği bir çerçevede sunulmuştur. Cumhuriyetin erken döneminde, kadınların spora katılımı, modernleşme ideallerine uygun bir “yeni kadın” imajıyla sınırlı kalmış; ancak bu katılım, erkek sporcuların gölgesinde gerçekleşmiştir (Yenilmez, 2021).

1960’lardan itibaren, Türkiye’de sporun yaygınlaşmasıyla birlikte kadınların spora katılımı artmaya başlamıştır; ancak toplumsal cinsiyet normları bu süreci şekillendirmiştir. Kadın sporcular, özellikle voleybol, basketbol ve yüzme gibi branşlarda başarılar elde etmiş; ancak bu başarılar, medyada genellikle erkek sporcuların başarılarının gölgesinde kalmıştır. Kadınların spora katılımı, aile ve toplum tarafından sıklıkla “uygun” branşlarla sınırlandırılmış; futbol ve güreş gibi sporlar erkek egemen olarak algılanmıştır. Bu dönemde, kadın sporcuların karşılaştığı toplumsal baskılar, spor kültürünün cinsiyetçi yapısını ortaya koymaktadır (Özaynık, 2014).

1980’ler ve 1990’lar, Türkiye’de spor kültürünün profesyonelleşmeye başladığı bir dönem olmuş; ancak cinsiyet eşitsizlikleri devam etmiştir. Kadın sporcuların sayısı artsa da, sponsorluk, medya temsili ve maddi destek açısından erkek sporcularla aralarında büyük bir uçurum bulunmuştur. Örneğin, kadın voleybol takımları uluslararası başarılar elde etmiş, ancak bu başarılar medyada genellikle erkek futbol takımlarının gölgesinde kalmıştır. Ayrıca, kadın sporcuların medyada temsil edilme biçimi, sıklıkla fiziksel görünümü veya kişisel hayatlarıyla ilişkilendirilmiş; bu da toplumsal cinsiyet stereotiplerini pekiştirmiştir. Bu dönemde, spor kültürünün cinsiyetçi yapısı, kadınların spora katılımını kısıtlayan önemli bir faktör olmuştur (Koca & Bulgu, 2005).

21’inci yüzyılda, Türkiye’de spor kültürü, küresel etkiler ve toplumsal değişimlerle birlikte dönüşüm geçirmiştir. Kadın sporcular, atletizm, tekvando, halter ve voleybol gibi branşlarda uluslararası başarılar elde etmiş; bu başarılar, kadınların spordaki görünürlüğünü artırmıştır. Ancak, cinsiyet eşitsizlikleri hala varlığını sürdürmektedir. Örneğin, Türkiye’de futbol, erkek egemen bir spor olarak algılanmaya devam etmekte; kadın futbol ligleri ise sınırlı maddi destek ve medya ilgisiyle karşı karşıyadır. Ayrıca, kırsal bölgelerde kadınların spora katılımı, geleneksel toplumsal normlar nedeniyle hala kısıtlıdır. Bu durum, spor kültürünün cinsiyet eşitliği açısından dönüşümünün bölgesel ve sosyoekonomik farklılıklara bağlı olduğunu göstermektedir (Koca, 2016).

Türkiye’de spor kültürünün cinsiyetle ilişkisi, eğitim ve spor politikalarıyla da şekillenmektedir. Spor bilimleri fakülteleri ve beden eğitimi öğretmenliği programları, kadınların spora katılımını teşvik eden önemli yapılar olsa da, bu alanlarda cinsiyet stereotipleri

devam etmektedir. Örneğin, kadın öğrenciler, spor bilimleri alanında daha çok aerobik veya ritmik jimnastik gibi branşlara yönlendirilirken, erkek öğrenciler futbol ve güreş gibi branşlara teşvik edilmektedir. Bu durum, spor eğitiminde cinsiyet ayrışmasının devam ettiğini ve spor kültürünün toplumsal cinsiyet normlarından etkilendiğini ortaya koymaktadır (Koca & Öztürk, 2015).

Medyanın, Türkiye’de spor kültürünün cinsiyetle ilişkisinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Kadın sporcuların medyada temsil edilme biçimi, genellikle cinsiyetçi stereotiplerle şekillenmektedir. Örneğin, kadın sporcuların başarıları yerine fiziksel görünüşleri veya aile hayatları ön plana çıkarılmakta; bu da onların profesyonel kimliklerini gölgede bırakmaktadır. Erkek sporcular ise genellikle güç, başarı ve rekabetle ilişkilendirilmektedir. Medyanın bu yaklaşımı, spor kültürünün cinsiyetçi yapısını pekiştiren bir faktör olarak değerlendirilebilir. Kadın sporcuların daha eşit bir şekilde temsil edilmesi, spor kültürünün cinsiyet eşitliği açısından dönüşümüne katkı sağlayabilir (Koca vd., 2011).

Sonuç olarak, Türkiye’de spor kültürü, toplumsal cinsiyet normlarının etkisi altında şekillenmiş ve cinsiyet eşitsizliklerinin devam ettiği bir alan olmuştur. Osmanlı döneminden modern çağa kadar, spor erkek egemen bir faaliyet olarak tanımlanmış; kadınların spora katılımı ise toplumsal normlarla kısıtlanmıştır. Cumhuriyetin modernleşme çabaları, kadınların spora katılımını artırmış; ancak medya temsili, maddi destek ve toplumsal algılar gibi faktörler cinsiyet eşitsizliklerini sürdürmüştür. 21’inci yüzyılda, kadın sporcuların başarıları spor kültürünün dönüşümüne katkı sağlasa da, cinsiyet eşitliğinin sağlanması için daha fazla çaba gerekmektedir. Türkiye’de spor kültürünün cinsiyet eşitliği açısından gelişimi, eğitim, medya ve spor politikalarının dönüşümüne bağlıdır.

Spor Ortamlarında Cinsiyet Eşitliği Politikaları

Spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikaları, toplumsal cinsiyet normlarının spor katılımı ve yönetiminde yarattığı eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlayan strateji ve uygulamaları kapsar. Toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak toplum tarafından kendilerine atfedilen roller ve beklentiler olarak tanımlanır (Butler & Trouble, 1990). Spor, tarih boyunca erkek egemen bir alan olarak şekillenmiş; kadınların ve diğer marjinalize grupların spora katılımı, liderlik pozisyonlarına erişimi ve eşit temsili ciddi engellerle karşılaşmıştır. Ulusal ve uluslararası düzeyde, bu eşitsizlikleri gidermek için çeşitli kurumlar, federasyonlar ve organizasyonlar tarafından politikalar, bildiriler ve eylem planları geliştirilmektedir. Bu bölümde, spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikalarının ulusal ve uluslararası bağlamda nasıl şekillendiği, hangi kurumların bu alanda çalıştığı ve ilgili çalışmaların kapsamı akademik bir perspektiften ele alınacaktır.

Uluslararası düzeyde, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), spor ortamlarında cinsiyet eşitliğini teşvik eden öncü kuruluşlardan biridir. IOC, 2007 tarihli Olimpik Antlaşma'da (Olympic Charter) sporun temel bir insan hakkı olduğunu vurgulamış ve cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan ilkeleri benimsemiştir. 2014'te yayımlanan Olimpik Ajanda 2020, cinsiyet eşitliğini temel bir hedef olarak belirlemiş; kadın sporcuların katılımını artırmak, kadınların liderlik rollerinde temsilini güçlendirmek ve cinsiyet eşitliği odaklı politikalar geliştirmek için somut öneriler sunmuştur. Örneğin, 2020 Tokyo Olimpiyatları'nda kadın sporcuların katılım oranı %48,8'e ulaşarak tarihin en yüksek seviyesine çıkmıştır. IOC, ayrıca kadın sporcuların medyada eşit temsilini teşvik eden rehberler yayımlamıştır. Bu çabalar, sporun cinsiyet eşitliği açısından dönüşümüne katkı sağlamaktadır.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. UNESCO'nun 2015 tarihli Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Şartı, spora erişimin evrensel bir hak olduğunu ve cinsiyet temelli ayrımcılığın ortadan kaldırılması gerektiğini vurgular. UNESCO'nun MINEPS (Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Bakanları Konferansı) kapsamında 2013'te yayımlanan Berlin Deklarasyonu, cinsiyet eşitliğini spor politikalarının temel bir unsuru olarak tanımlar ve üye devletleri bu alanda ulusal stratejiler geliştirmeye çağırır. UNESCO, kadınların spora katılımını artırmak için özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitim programları ve farkındalık kampanyaları yürütmektedir. Bu politikalar, küresel düzeyde cinsiyet eşitliği için bir çerçeve sunmaktadır.

Uluslararası Kadın ve Spor Çalışma Grubu (IWG), spor ortamlarında cinsiyet eşitliğini teşvik eden bir diğer önemli organizasyondur. 1998'de yayımlanan Windhoek Eylem Planı, kadınların spora katılımını ve liderlik pozisyonlarına erişimini artırmak için hükümetlere ve spor kuruluşlarına rehber ilkeler sunmuştur. IWG'nin 2002 tarihli Montreal Araç Seti, spor organizasyonlarının cinsiyet eşitliği politikalarını uygulaması için pratik araçlar ve stratejiler içermektedir. IWG, her dört yılda bir düzenlediği konferanslarla, cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanmasını izlemekte ve yeni stratejiler geliştirmektedir. Örneğin, 2014'te yayımlanan Helsinki Bildirgesi, kadınların spor yönetiminde temsilini artırmak için kota sistemlerini teşvik etmiştir. Bu çalışmalar, sporun cinsiyet eşitliği açısından dönüşümüne yönelik küresel bir vizyon sunmaktadır.

Türkiye'de, Gençlik ve Spor Bakanlığı, spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Bakanlık, 2016-2018 Faaliyet Raporları'nda, kadınların spora katılımını artırmak için çeşitli projeler yürüttüğünü bildirmiştir. Örneğin, "Herkes İçin Spor" projesi, kadınların ve kız çocuklarının rekreatif sporlara erişimini

teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bakanlık, ayrıca kadın sporcuların uluslararası müsabakalarda desteklenmesi için burs ve sponsorluk programları geliştirmiştir. Ancak, bu politikaların uygulanmasında bölgesel ve sosyoekonomik farklılıklar nedeniyle eşitsizlikler devam etmektedir. Bakanlığın cinsiyet eşitliği odaklı veri toplama ve izleme süreçlerini güçlendirmesi gerektiği belirtilmektedir.

Türkiye’de sivil toplum kuruluşları, spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği (KASFAD), kadınların spora katılımını teşvik eden projeler yürütmekte ve cinsiyet eşitliği odaklı rehberler yayımlamaktadır. KASFAD’ın “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Dil Rehberi”, spor medyasında ve organizasyonlarda cinsiyetçi dilin azaltılmasını hedeflemektedir. Ayrıca, Kızlar Sahada ve Kadın Futbol Kulüpleri Derneği gibi kuruluşlar, kadınların futbola katılımını artırmak için farkındalık kampanyaları ve eğitim programları düzenlemektedir. Bu kuruluşlar, 2018-2020 döneminde kadın sporcuların medyada görünürlüğünü artırmak için sosyal medya kampanyaları yürütmüştür (Koca, 2016). Bu çabalar, Türkiye’de spor kültürünün cinsiyet eşitliği açısından dönüşümüne katkı sağlamaktadır.

Uluslararası federasyonlar, spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA), 2019’da yayımlanan Kadın Futbol Stratejisi ile kadın futbolunun gelişimini desteklemeyi ve kadın sporcuların eşit fırsatlara erişimini sağlamayı hedeflemiştir. FIFA, kadın futbol liglerine maddi destek sağlamış ve kadınların teknik direktörlük ve hakemlik gibi rollerde temsilini artırmak için eğitim programları başlatmıştır. Ancak, kadın futbolunda ödül paraları ve sponsorluklar açısından erkek futboluyla hala büyük bir uçurum bulunmaktadır. FIFA’nın bu politikaları, cinsiyet eşitliği için önemli bir adım olsa da, uygulama sürecinde daha fazla çaba gerektiği belirtilmektedir (FIFA, 2019).

Türkiye’de spor federasyonları, cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanmasında karmaşık bir tablo sergilemektedir. Türkiye Voleybol Federasyonu, kadın voleybolunun gelişimi için önemli adımlar atmış; kadın takımlarının uluslararası başarıları, cinsiyet eşitliği politikalarının olumlu sonuçlarını göstermektedir. Ancak, Türkiye Futbol Federasyonu gibi bazı federasyonlar, kadın futboluna yeterli desteği sağlamamakla eleştirilmektedir. Kadın spor yöneticilerinin federasyonlarda düşük temsili, cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanmasında önemli bir engel olarak öne çıkmaktadır. Örneğin, olimpiik spor federasyonlarında kadın yöneticilerin karşılaştığı zorluklar, toplumsal cinsiyet ön yargıları ve profesyonel engellerle ilişkilendirilmiştir. Bu durum, federasyonların cinsiyet eşitliği politikalarını daha etkin bir şekilde uygulaması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, spor ortamlarında cinsiyet eşitliği politikaları, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli kurumlar, federasyonlar ve organizasyonlar tarafından geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. IOC, UNESCO ve IWG gibi uluslararası kuruluşlar, cinsiyet eşitliğini sporun temel bir ilkesi haline getirmek için kapsamlı politikalar ve bildiriler yayımlamıştır. Türkiye’de Gençlik ve Spor Bakanlığı, KASFAD ve diğer sivil toplum kuruluşları, kadınların spora katılımını artırmak için önemli çalışmalar yürütmektedir. Ancak, cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanmasında, medya temsili, maddi destek ve toplumsal normlar gibi engeller devam etmektedir. Spor ortamlarında cinsiyet eşitliğinin sağlanması, bu politikaların daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir şekilde uygulanmasına bağlıdır.

Spor Bilimlerinde Eğitim ve Cinsiyet

Spor bilimleri eğitimi, bireylerin fiziksel aktivite, spor yönetimi, egzersiz fizyolojisi ve spor pedagojisi gibi alanlarda uzmanlaşmasını sağlayan disiplinler arası bir süreçtir. Bu süreçte, öğrencilerin yalnızca teknik bilgi ve beceriler kazanması değil, aynı zamanda toplumsal normlar, değerler ve tutumlarla etkileşim içinde olmaları beklenir. Toplumsal cinsiyet algısı, spor bilimleri eğitiminin önemli bir bileşeni olarak, öğrencilerin meslekî gelişimlerini ve spor alanındaki uygulamalarını derinden etkiler. Toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyet rolleri, stereotipler ve toplumsal beklentilerle ilgili algılarını şekillendiren sosyal bir yapı olarak tanımlanabilir (Connell, 2002). Spor bilimleri eğitimi bağlamında, bu algılar, eğitim süreçleri, müfredat yapısı, öğretim yöntemleri ve sosyal etkileşimler aracılığıyla biçimlenir. Bu bölümde, spor bilimleri eğitimi sürecinde toplumsal cinsiyet algısının nasıl şekillendiği, müfredatın, öğretim elemanlarının ve sosyal dinamiklerin bu sürece etkileri üzerinden tartışılacaktır.

Spor bilimleri eğitimi, tarihsel olarak cinsiyet temelli ayrışmaların yoğun olduğu bir alan olmuştur. Özellikle 20. yüzyılın başlarında, spor ve fiziksel aktivite, maskülen bir alan olarak görülürken, kadınların spora katılımı sınırlıydı. Bu durum, spor bilimleri eğitiminin ilk dönemlerinde müfredatların ve eğitim yaklaşımlarının erkek merkezli bir perspektiften tasarlanmasına yol açmıştır. Örneğin, ağırlık kaldırma veya rekabetçi sporlar gibi alanlar erkek öğrencilerin müfredatında ön plandayken, kadın öğrenciler daha çok ritmik jimnastik veya aerobik gibi "hafif" aktivitelerle ilişkilendirilmiştir. Bu cinsiyet temelli müfredat ayrışması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarını pekiştiren bir unsur olarak işlev görmüştür. Hargreaves (2002), bu tür ayrışmaların, kadınların sporda liderlik pozisyonlarına yükselmelerini zorlaştırdığını ve cinsiyet eşitsizliğini kurumsallaştırdığını belirtmektedir. Günümüzde, spor bilimleri müfredatları daha kapsayıcı bir yaklaşım benimsemeye başlamış olsa da, geçmişten gelen bu stereotiplerin izleri hâlâ eğitim süreçlerinde gözlemlenebilmektedir.

Eğitim sürecinde öğretim elemanlarının tutumları, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısını şekillendiren bir diğer önemli faktördür. Öğretim elemanları, sınıf içi etkileşimler, geri bildirimler ve rehberlik süreçleri aracılığıyla öğrencilerin cinsiyet rollerine dair algılarını dolaylı olarak etkileyebilir. Örneğin, Peters (1996), spor bilimleri eğitiminde öğretim elemanlarının, erkek öğrencileri daha rekabetçi ve lider rollere yönlendirme eğiliminde olduğunu, buna karşın kadın öğrencilerin daha destekleyici veya işbirlikçi rollere teşvik edildiğini ortaya koymuştur. Bu durum, öğrencilerin meslekî kimliklerini inşa ederken cinsiyet temelli stereotiplere maruz kalmalarına neden olmaktadır. Öğretim elemanlarının cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalığı, bu bağlamda kritik bir öneme sahiptir. Cinsiyet eşitliği odaklı pedagojik yaklaşımlar benimseyen öğretim elemanlarının, öğrencilerin daha kapsayıcı bir toplumsal cinsiyet algısı geliştirmelerine katkıda bulunduğu görülmektedir.

Spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet algısının şekillenmesinde sosyal etkileşimler ve akran dinamikleri de önemli bir rol oynar. Spor, doğası gereği rekabetçi ve işbirlikçi etkileşimlerin yoğun olduğu bir alandır. Bu etkileşimler, öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını pekiştirebilir veya dönüştürebilir. Örneğin, karma eğitim ortamlarında erkek ve kadın öğrencilerin birlikte çalıştığı grup projeleri veya saha uygulamaları, cinsiyet stereotiplerini sorgulama fırsatı sunabilir. Öte yandan, cinsiyet temelli ayrışmaların devam ettiği ortamlarda, örneğin erkek öğrencilerin ağırlık salonunda, kadın öğrencilerin ise dans stüdyosunda daha fazla zaman geçirdiği durumlarda, bu stereotipler güçlenebilir. Rowe ve Brown (1994), spor bilimleri öğrencilerindeki cinsiyet algılarının, akran gruplarının oluşturduğu sosyal normlarla yakından ilişkili olduğunu ve bu normların genellikle toplumsal cinsiyet rollerini yeniden ürettiğini savunmaktadır. Bu nedenle, eğitim sürecinde karma ve eşitlikçi sosyal etkileşimlerin teşvik edilmesi, öğrencilerin daha adil bir cinsiyet algısı geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Müfredatın içeriği ve yapısı, toplumsal cinsiyet algısının şekillenmesinde belirleyici bir diğer unsurdur. Spor bilimleri müfredatlarında cinsiyet eşitliği ve çeşitlilik konularına yer verilmesi, öğrencilerin bu konularda farkındalık geliştirmelerine olanak tanır. Örneğin, cinsiyet eşitliği odaklı derslerin veya modüllerin müfredata entegrasyonu, öğrencilerin cinsiyet stereotiplerini sorgulamalarına ve daha kapsayıcı bir meslekî yaklaşım benimsemelerine yardımcı olabilir. Brandy (2014), spor bilimleri eğitiminde cinsiyet eşitliği konularının müfredata sistematik bir şekilde dahil edilmesinin, öğrencilerin hem teorik hem de pratik düzeyde daha bilinçli bir yaklaşım geliştirmelerine katkı sağladığını belirtmektedir. Ancak, birçok spor bilimleri programında bu tür içeriklerin hâlâ sınırlı olduğu gözlemlenmektedir.

Müfredatın cinsiyet eşitliği odaklı bir şekilde yeniden yapılandırılması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını dönüştürmek için önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Spor bilimleri eğitiminde pratik uygulamalar ve staj deneyimleri de toplumsal cinsiyet algısının şekillenmesinde etkili bir rol oynar. Öğrenciler, saha çalışmalarında ve staj süreçlerinde gerçek dünya uygulamalarıyla karşılaşır ve bu deneyimler, onların cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını doğrudan etkiler. Örneğin, kadın öğrencilerin spor koçluğu veya liderlik pozisyonlarında karşılaştıkları cinsiyet temelli önyargılar, onların meslekî özgüvenlerini ve cinsiyet algılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Öte yandan, cinsiyet eşitliği odaklı bir staj ortamında çalışan öğrenciler, daha kapsayıcı bir yaklaşım geliştirme eğilimindedir. Krane (2001), spor organizasyonlarındaki cinsiyet dinamiklerinin, öğrencilerin meslekî sosyalizasyon süreçlerini şekillendirdiğini ve bu süreçte cinsiyet eşitliği odaklı mentorluğun önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, staj ve saha uygulamalarının cinsiyet eşitliği ilkelerine uygun bir şekilde tasarlanması, öğrencilerin daha adil bir toplumsal cinsiyet algısı geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, spor bilimleri eğitimi sürecinde toplumsal cinsiyet algısı, müfredat yapısı, öğretim elemanlarının tutumları, sosyal etkileşimler ve pratik uygulamalar gibi çoklu faktörlerin etkileşimiyle şekillenmektedir. Bu faktörlerin her biri, öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını pekiştirme veya dönüştürme potansiyeline sahiptir. Eğitim sürecinde cinsiyet eşitliği odaklı yaklaşımların benimsenmesi, müfredatın kapsayıcı bir şekilde tasarlanması ve sosyal etkileşimlerin eşitlikçi bir şekilde yapılandırılması, öğrencilerin daha adil ve bilinçli bir toplumsal cinsiyet algısı geliştirmelerine olanak tanır. Spor bilimleri eğitimi, yalnızca teknik bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir süreç olmanın ötesinde, toplumsal değerlerin ve normların yeniden üretildiği veya dönüştürüldüğü bir alan olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle, spor bilimleri eğitimi süreçlerinin cinsiyet eşitliği perspektifinden yeniden ele alınması, hem öğrencilerin meslekî gelişimlerine hem de spor alanındaki toplumsal dönüşümlere katkı sağlayacaktır.

Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Ölçülmesi ve Belirleyicileri

Toplumsal cinsiyet tutumları, bireylerin kadın ve erkek rollerine ilişkin inançlarını, duygularını ve davranışsal eğilimlerini ifade eden çok boyutlu bir kavramdır. Bu tutumlar, bireylerin toplumsal cinsiyet stereotipleri, rolleri ve bu rollerle ilgili beklentileri hakkındaki algılarını yansıtır. Toplumsal cinsiyet tutumları, bireyin içinde bulunduğu sosyal, kültürel ve tarihsel bağlamdan güçlü bir şekilde etkilenir ve bilişsel, duygusal ile davranışsal unsurları bir araya getirir. Choi (2005), toplumsal cinsiyet şeması teorisiyle, bireylerin toplumsal cinsiyetle ilgili bilgiyi nasıl işlediğini ve bu bilginin tutumlarını nasıl yapılandırıdığını açıklamıştır. Bu

teoriye göre, bireyler kültürel normlar, sosyal etkileşimler ve kişisel deneyimler yoluyla toplumsal cinsiyet şemaları geliştirir. Bu şemalar, bireylerin dünyaya bakışını ve toplumsal cinsiyetle ilgili tutumlarını şekillendiren temel bir çerçeve sunar. Spor bilimleri öğrencileri bağlamında, bu şemalar, spor ortamlarındaki cinsiyet rollerine ilişkin algıları ve beklentileri etkileyebilir.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının oluşumunda sosyal öğrenme teorisi, temel bir kuramsal çerçeve olarak öne çıkar. Bandura (1977), sosyal öğrenme teorisinde, bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarını gözlem, taklit ve pekiştirme yoluyla öğrendiğini savunur. Aile, eğitim kurumları, medya ve akran grupları gibi sosyal yapılar, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarını şekillendiren önemli mekanizmalardır. Örneğin, spor bilimleri alanında, fiziksel güç, liderlik ve rekabet gibi kavramların genellikle erkeklerle ilişkilendirilmesi, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarını derinden etkileyebilir. Medyada erkek sporcuların kahramanlaştırılması ve kadın sporcuların daha az görünürlük kazanması, bu tutumların pekişmesine neden olabilir. Sosyal öğrenme teorisi, bu normların bireyler tarafından nasıl içselleştirildiğini ve spor ortamlarında nasıl yeniden üretildiğini anlamak için güçlü bir araç sunar. Spor bilimleri öğrencilerinin bu süreçten etkilenmesi, onların profesyonel kariyerlerinde cinsiyet eşitliği konusundaki yaklaşımlarını da şekillendirebilir.

Feminist teoriler, toplumsal cinsiyet tutumlarının kavramsal çerçevesini anlamada önemli bir perspektif sağlar. Connell (2013), Masculinities adlı eserinde, toplumsal cinsiyet rollerinin tarihsel ve patriyarkal yapılar tarafından nasıl şekillendirildiğini detaylı bir şekilde inceler. Feminist teoriler, toplumsal cinsiyet tutumlarının yalnızca bireysel inançlardan ibaret olmadığını, aynı zamanda güç ilişkileri ve toplumsal hiyerarşilerle bağlantılı olduğunu vurgular. Spor bilimleri bağlamında, feminist teoriler, kadınların sporda temsil edilme biçimlerini ve erkek egemen normların spor ortamlarındaki etkilerini anlamak için kritik bir çerçeve sunar. Örneğin, kadın sporcuların medyada cinselleştirilmiş bir şekilde sunulması veya sporda liderlik rollerinin ağırlıklı olarak erkeklerle ilişkilendirilmesi, bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu durum, spor bilimleri öğrencilerinin cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığını ve tutumlarını şekillendiren önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesi, bu tutumların bireysel ve toplumsal düzeyde anlaşılmasında temel bir rol oynar. Bu amaçla geliştirilen ölçekler, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını sistematik bir şekilde değerlendirmek için kullanılır. Spence ve Helmreich (1972) tarafından geliştirilen Attitudes Toward Women Scale(AWS), bireylerin kadınların toplumsal rollerine ilişkin tutumlarını ölçmek için yaygın bir araçtır. Bu ölçek,

bireylerin geleneksel veya eşitlikçi tutumlarını belirlemek için kullanılan bir dizi ifadeden oluşur ve kültürel farklılıklar açısından analiz yapmaya olanak tanır. Spor bilimleri öğrencileri özelinde, bu tür ölçüm araçları, öğrencilerin spor ortamlarındaki cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılık algılarını anlamak için önemli veriler sağlar. Örneğin, AWS gibi ölçekler, öğrencilerin kadın sporcuların liderlik rollerine veya fiziksel performansa ilişkin tutumlarını değerlendirmek için kullanılabilir. Bu veriler, eğitim programlarının ve politikaların geliştirilmesinde rehber niteliği taşır.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının oluşumunda kültürel faktörlerin rolü de göz ardı edilemez. Hofstede (2001), kültürün bireylerin değerlerini ve tutumlarını şekillendirmedeki etkisini incelemiş ve toplumsal cinsiyet rollerinin kültürel bağlama göre farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Örneğin, bireyci kültürlerde cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlar daha olumlu olabilirken, toplulukçu kültürlerde geleneksel cinsiyet rolleri daha fazla kabul görebilir. Spor bilimleri öğrencileri, genellikle farklı kültürel arka planlardan gelmekte ve bu çeşitlilik, onların toplumsal cinsiyet tutumlarını etkileyebilmektedir. Spor ortamları, farklı kültürel normların bir araya geldiği bir alan olduğundan, öğrencilerin bu normları nasıl algıladığı ve içselleştirdiği, tutumlarının şekillenmesinde belirleyici bir faktördür. Bu bağlamda, spor bilimleri eğitimi, kültürel çeşitliliği dikkate alan ve cinsiyet eşitliğini teşvik eden bir müfredat geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının spor bilimleri alanındaki yansımaları, özellikle cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılık politikalarının geliştirilmesi açısından önemlidir. Messner (2002), sporun toplumsal cinsiyet rollerini yeniden üreten bir alan olduğunu ve bu rollerin bireylerin tutumlarına yansıdığını belirtmiştir. Örneğin, spor takımlarında erkeklerin liderlik rollerine daha fazla yer verilmesi veya kadın sporcuların başarılarının medyada yeterince vurgulanmaması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarını pekiştirebilir. Bu durum, spor bilimleri öğrencilerinin hem eğitim süreçlerinde hem de profesyonel kariyerlerinde cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalık geliştirmesini zorlaştırabilir. Ancak, eğitim programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği konusuna daha fazla odaklanması, öğrencilerin bu konuda daha bilinçli tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir. Örneğin, cinsiyet eşitliği üzerine seminerler veya atölye çalışmaları, öğrencilerin geleneksel stereotipleri sorgulamasına olanak tanır.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının psikolojik boyutları da kavramsal çerçevede önemli bir yer tutar. Eagly ve Chaiken (1993), tutumların bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluştuğunu ve bu bileşenlerin bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını etkilediğini savunur. Spor bilimleri öğrencileri bağlamında, bu bileşenler, öğrencilerin spor ortamlarındaki cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını anlamada kullanılabilir. Örneğin, bir öğrencinin kadın sporcuların

fiziksel yetkinliklerine dair olumsuz bir bilişsel önyargısı varsa, bu önyargı, onun kadın sporcularla ilgili duygusal tepkilerini ve davranışlarını etkileyebilir. Bu tür psikolojik süreçlerin anlaşılması, spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden müdahalelerin tasarlanması için önemlidir. Öğrencilerin tutumlarını değiştirmeye yönelik eğitim programları, bu psikolojik bileşenleri hedef alarak daha etkili sonuçlar elde edebilir.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının spor bilimleri alanındaki etkilerini anlamak, yalnızca bireysel tutumlarla sınırlı kalmaz; aynı zamanda kurumsal ve yapısal faktörler de dikkate alınmalıdır. Collins (2011), spor organizasyonlarındaki cinsiyet temelli ayrımcılığın, bireylerin tutumlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Örneğin, spor bilimleri fakültelerinde kadın öğretim üyelerinin azlığı veya kadın öğrencilerin liderlik pozisyonlarında yeterince temsil edilmemesi, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu tür yapısal faktörler, öğrencilerin cinsiyet eşitliğine yönelik algılarını şekillendirir ve onların profesyonel kariyerlerinde bu algıları yeniden üretmelerine neden olabilir. Bu nedenle, spor bilimleri eğitiminde yapısal değişiklikler yapılması, öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir.

Son olarak, toplumsal cinsiyet tutumlarının değişimi, uzun vadeli bir süreçtir ve eğitim bu sürecin temel bir bileşenidir. Kimmel (2010), toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin, bireylerin stereotipleri sorgulamasına ve daha kapsayıcı tutumlar geliştirmesine olanak tanıdığını belirtmiştir. Spor bilimleri öğrencileri için, bu tür eğitim programları, onların hem kişisel hem de profesyonel yaşamlarında cinsiyet eşitliğine katkı sağlamasını destekleyebilir. Örneğin, spor bilimleri müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine derslerin eklenmesi, öğrencilerin bu konudaki farkındalığını artırabilir. Ayrıca, spor organizasyonlarında cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikaların uygulanması, öğrencilerin bu tür ortamlara daha olumlu tutumlarla yaklaşmasını sağlayabilir. Bu süreç, spor bilimleri alanındaki toplumsal cinsiyet tutumlarının dönüşümüne katkı sağlayarak daha kapsayıcı bir spor kültürü oluşturabilir.

Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Belirleyicileri

a) Bireysel Faktörler

Bireysel faktörler, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren temel unsurlardan biridir ve kişilik özellikleri, öz-yeterlik algısı ve bilişsel eğilimler gibi bireye özgü özellikleri kapsar. Eagly ve Chaiken (1993), tutumların bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluştuğunu ve bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının kişisel deneyimlerinden etkilendiğini belirtmiştir. Örneğin, yüksek öz-yeterlik algısına sahip bir spor bilimleri öğrencisi, cinsiyet stereotiplerine meydan okuma konusunda daha cesur olabilir ve bu, onun eşitlikçi tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir.

Spor ortamlarında, bireysel faktörlerin etkisi özellikle liderlik ve rekabet gibi alanlarda belirginleşir; örneğin, kendine güvenen bir kadın öğrenci, erkek egemen spor dallarında daha aktif rol alabilir ve bu, onun toplumsal cinsiyet tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir.

Bireysel faktörlerin toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki etkisi, aynı zamanda bireyin geçmiş deneyimleri ve kişisel değerleriyle de ilişkilidir. Bem (1993), toplumsal cinsiyet şeması teorisiyle, bireylerin çocukluk döneminden itibaren toplumsal cinsiyetle ilgili bilgiyi nasıl işlediğini ve bu bilginin tutumlarını nasıl şekillendirdiğini açıklamıştır. Spor bilimleri öğrencileri, genellikle fiziksel aktiviteye erken yaşlarda ilgi duyan bireylerdir ve bu süreçte karşılaştıkları cinsiyet temelli beklentiler, onların tutumlarını etkileyebilir. Örneğin, bir erkek öğrenci, çocukluk döneminde “erkek sporları” olarak görülen aktivitelerde teşvik edilmişse, kadınların spordaki rollerine dair geleneksel tutumlar geliştirebilir. Bu nedenle, bireysel faktörlerin spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamada önemli bir rol oynadığı açıktır ve bu faktörler, eğitim programlarının bireyselleştirilmesi için dikkate alınmalıdır.

b) Eğitim

Eğitim, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren en önemli belirleyicilerden biridir. Eğitim kurumları, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarını hem doğrudan (müfredat yoluyla) hem de dolaylı (sosyal etkileşimler yoluyla) etkiler. Kimmel (2010), toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin, bireylerin stereotipleri sorgulamasına ve daha kapsayıcı tutumlar geliştirmesine olanak tanıdığını belirtmiştir. Spor bilimleri fakültelerinde, cinsiyet eşitliği üzerine derslerin veya seminerlerin müfredata eklenmesi, öğrencilerin bu konudaki farkındalığını artırabilir. Örneğin, spor yönetiminde cinsiyet eşitliği üzerine bir ders, öğrencilerin kadınların liderlik rollerine ilişkin olumlu tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir.

Eğitimin toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki etkisi, aynı zamanda öğretim üyelerinin ve eğitim ortamının yapısıyla da ilişkilidir. Collins (2011), spor bilimleri fakültelerinde kadın öğretim üyelerinin azlığının, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini savunmuştur. Kadın öğretim üyelerinin sınırlı temsili, öğrencilerin kadınların akademik ve profesyonel rollerine dair algılarını zayıflatabilir. Ayrıca, spor bilimleri eğitiminde pratik uygulamalar, örneğin karma spor etkinlikleri veya cinsiyet eşitliğini teşvik eden projeler, öğrencilerin eşitlikçi tutumlar geliştirmesine olanak tanır. Bu tür uygulamalar, öğrencilerin teorik bilgiyi pratikte deneyimlemesine ve toplumsal cinsiyet rollerini sorgulamasına yardımcı olur. Dolayısıyla, spor bilimleri eğitimi, toplumsal cinsiyet tutumlarını dönüştürmek için güçlü bir araç olarak kullanılabilir.

c) Aile

Aile, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının oluşumunda kritik bir rol oynar; çünkü bireylerin ilk sosyal öğrenme ortamıdır. Bandura (1977), sosyal öğrenme teorisinde, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerini aile içindeki gözlem ve pekiştirme yoluyla öğrendiğini vurgular. Örneğin, ebeveynlerin çocuklarına cinsiyet temelli görevler vermesi (kız çocuklarının bale, erkek çocuklarının futbol gibi aktivitelere yönlendirilmesi), bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarını erken yaşlarda şekillendirir. Spor bilimleri öğrencileri, genellikle sporla erken yaşlarda tanışan bireylerdir ve ailelerin bu süreçteki yönlendirmeleri, öğrencilerin sporda cinsiyet rollerine dair algılarını etkileyebilir.

Ailenin toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki etkisi, aynı zamanda ebeveynlerin tutumları ve değerleriyle de bağlantılıdır. Leaper ve Friedman (2007), ebeveynlerin cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarının, çocukların toplumsal cinsiyet algılarını doğrudan etkilediğini belirtmiştir. Örneğin, cinsiyet eşitliğini destekleyen bir ailede yetişen bir spor bilimleri öğrencisi, kadın sporcuların liderlik rollerine daha olumlu bakabilir. Buna karşılık, geleneksel cinsiyet rollerini benimseyen bir ailede yetişen bir öğrenci, sporda erkek egemen normları daha fazla içselleştirebilir. Bu nedenle, aile dinamikleri, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamada önemli bir belirleyici olarak değerlendirilmelidir ve bu faktör, eğitim programlarında dikkate alınmalıdır.

d) Akran Etkileşimleri

Akran etkileşimleri, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren güçlü bir sosyal faktördür. Akran grupları, bireylerin toplumsal normları öğrenmesi ve bu normlara uyum sağlaması için önemli bir ortam sağlar. Adler ve Adler (1998), akran gruplarının, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını pekiştirme veya sorgulama konusunda etkili olduğunu belirtmiştir. Spor bilimleri öğrencileri, genellikle takım sporları veya grup projeleri gibi yoğun akran etkileşimine dayalı ortamlarda bulunur. Bu ortamlarda, örneğin bir erkek öğrencinin kadın takım arkadaşlarının liderlik becerilerini desteklemesi, onun eşitlikçi tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir.

Akran etkileşimlerinin etkisi, aynı zamanda grup dinamikleri ve sosyal baskılarla da ilişkilidir. Messner (2002), spor ortamlarında akran gruplarının, erkek egemen normları yeniden üreterek toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendirdiğini savunmuştur. Örneğin, bir spor bilimleri öğrencisi, akranları arasında kadın sporcuların fiziksel yetkinliklerine dair olumsuz yorumlara maruz kalırsa, bu durum onun tutumlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Ancak, akran gruplarında cinsiyet eşitliğini teşvik eden olumlu etkileşimler, öğrencilerin daha kapsayıcı

tutumlar geliştirmesine olanak tanır. Örneğin, karma spor etkinliklerinde kadın ve erkek öğrencilerin eşit roller üstlenmesi, akran etkileşimlerinin olumlu bir şekilde kullanılmasını sağlayabilir. Bu nedenle, spor bilimleri eğitiminde akran etkileşimlerinin yapılandırılması, toplumsal cinsiyet tutumlarının dönüşümünde kritik bir rol oynar.

e) Sosyo-Kültürel Faktörler

Sosyo-kültürel faktörler, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren geniş kapsamlı bir belirleyicidir. Kültür, bireylerin değerlerini, normlarını ve tutumlarını derinden etkiler ve toplumsal cinsiyet rolleri, kültürel bağlama göre farklılık gösterir. Hofstede (2001), kültürel boyutların bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını nasıl şekillendirdiğini incelemiş ve bireyci kültürlerde cinsiyet eşitliğine yönelik tutumların daha olumlu olduğunu belirtmiştir. Spor bilimleri öğrencileri, farklı kültürel arka planlardan gelen bireyler olarak, sosyo-kültürel normların etkisiyle çeşitli toplumsal cinsiyet tutumları geliştirebilir. Örneğin, toplulukçu bir kültürde yetişen bir öğrenci, sporda geleneksel cinsiyet rollerini daha fazla benimseyebilir.

Sosyo-kültürel faktörlerin spor bilimleri bağlamındaki etkisi, aynı zamanda spor kültürünün kendisiyle de ilişkilidir. Snyder (2008), sporun tarihsel olarak erkek egemen bir alan olduğunu ve bu durumun sosyo-kültürel normlarla pekiştirildiğini belirtmiştir. Örneğin, medyada erkek sporcuların daha fazla görünürlük kazanması ve kadın sporcuların başarılarının ikinci planda kalması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarını etkileyen sosyo-kültürel bir faktördür. Spor bilimleri öğrencileri, bu tür normlara maruz kalarak cinsiyet rollerine dair önyargılar geliştirebilir. Ancak, sosyo-kültürel değişimler, örneğin kadın sporcuların artan görünürlüğü ve cinsiyet eşitliği hareketleri, öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlar benimsemesine katkı sağlayabilir. Bu nedenle, spor bilimleri eğitiminde sosyo-kültürel faktörlerin dikkate alınması, toplumsal cinsiyet tutumlarının dönüşümü için gereklidir.

f) Dini İnançlar

Dini inançlar, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren önemli bir faktördür; çünkü din, bireylerin değer sistemlerini ve toplumsal normlara yaklaşımlarını derinden etkiler. Woodhead (2016), dini inançların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları şekillendirmede güçlü bir rol oynadığını ve bazı dini öğretilerin geleneksel cinsiyet rollerini pekiştirdiğini belirtmiştir. Örneğin, muhafazakâr dini değerlere sahip bir spor bilimleri öğrencisi, sporda kadınların belirli rollere (örneğin, destekleyici roller) daha uygun olduğunu düşünebilir. Bu durum, öğrencinin cinsiyet eşitliği konusundaki tutumlarını sınırlayabilir.

Dini inançların etkisi, aynı zamanda bireyin dini yorumlama biçimiyle de ilişkilidir. Hidayatullah (2014), modern dini hareketlerin, cinsiyet eşitliğini destekleyen yorumları teşvik ettiğini ve bu durumun bireylerin tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceğini savunmuştur. Örneğin, cinsiyet eşitliğini vurgulayan bir dini topluluğa mensup bir spor bilimleri öğrencisi, kadın sporcuların liderlik rollerine daha olumlu bakabilir. Spor bilimleri eğitimi, dini inançların toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki etkisini dikkate alarak, öğrencilerin farklı inanç sistemlerini anlamaya yönelik diyalog ortamları oluşturabilir. Bu tür ortamlar, öğrencilerin dini inançlarını cinsiyet eşitliğiyle uyumlu hale getirmesine yardımcı olabilir ve daha kapsayıcı tutumlar geliştirilmesini teşvik edebilir.

g)Medya

Medya, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren güçlü bir belirleyicidir; çünkü medya, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin mesajları geniş kitlelere ulaştırır. Cooky, Messner ve Musto (2015), spor medyasının kadın sporcuları genellikle cinselleştirilmiş veya ikincil bir şekilde temsil ettiğini ve bu durumun bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Örneğin, spor bilimleri öğrencileri, medyada erkek sporcuların kahramanlaştırıldığını ve kadın sporcuların başarılarının yeterince vurgulanmadığını gözlemlediklerinde, bu durum onların cinsiyet rollerine dair önyargılarını pekiştirebilir. Medyanın bu tür temsilleri, öğrencilerin sporda cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarını şekillendiren önemli bir faktördür.

Medyanın toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki etkisi, aynı zamanda dijital medya ve sosyal medya platformlarıyla da güçlenmiştir. Bruce (2016), sosyal medyanın, kadın sporcuların görünürlüğünü artırma potansiyeline sahip olduğunu, ancak aynı zamanda cinsiyet temelli stereotipleri yeniden üretebileceğini savunmuştur. Örneğin, sosyal medyada kadın sporcuların fiziksel görünümüne odaklanan içerikler, spor bilimleri öğrencilerinin kadınların spordaki rollerine dair sınırlı bir bakış açısı geliştirmesine neden olabilir. Ancak, cinsiyet eşitliğini teşvik eden medya kampanyaları ve kadın sporcuların başarılarını öne çıkaran içerikler, öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlar benimsemesine katkı sağlayabilir. Bu nedenle, spor bilimleri eğitimi, medya okuryazarlığı üzerine odaklanarak öğrencilerin medyanın toplumsal cinsiyet temsillerini eleştirel bir şekilde değerlendirmesini sağlayabilir.

Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Mesleki Uygulamalara Yansıması

Toplumsal cinsiyet tutumları, spor bilimleri öğrencilerinin mesleki uygulamalarını şekillendiren önemli bir faktördür; çünkü bu tutumlar, bireylerin meslek rollerini nasıl algıladığını ve uyguladığını doğrudan etkiler. Toplumsal cinsiyet tutumları, bireylerin kadın ve

erkek rollerine ilişkin inançlarını, stereotiplerini ve beklentilerini kapsar ve bu inançlar, spor ortamlarında antrenörlük, spor yönetimi veya eğitim gibi mesleki roller aracılığıyla somutlaşır. Messner (2002), sporun tarihsel olarak erkek egemen bir alan olduğunu ve bu durumun, bireylerin mesleki uygulamalarında cinsiyet temelli önyargıları yeniden üretmesine yol açabileceğini belirtmiştir. Örneğin, bir spor bilimleri öğrencisinin, kadınların antrenörlük rollerinde daha az yetkin olduğuna dair bir tutumu varsa, bu tutum, onun mesleki karar alma süreçlerinde kadın meslektaşlarını dışlamasına veya onların yetkinliklerini sorgulamasına neden olabilir.

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara yansımaları, özellikle liderlik ve yönetim pozisyonlarında belirginleşir. Collins (2011), spor organizasyonlarında kadınların liderlik rollerinde yeterince temsil edilmediğini ve bu durumun, bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarından kaynaklanan önyargılarla bağlantılı olduğunu savunmuştur. Spor bilimleri öğrencileri, eğitim süreçlerinde liderlik pozisyonlarının genellikle erkeklerle ilişkilendirildiğini gözlemleyebilir; bu da onların mesleki uygulamalarında benzer bir yaklaşımı benimsemesine yol açabilir. Örneğin, bir erkek öğrenci, bir spor kulübünde yönetici pozisyonu için bir erkek adayı daha uygun görebilir, bu da eşitlikçi olmayan bir mesleki uygulamanın göstergesidir. Bu tür tutumlar, spor bilimleri alanındaki cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesinde önemli bir engel teşkil eder ve eğitim süreçlerinde bu önyargıların ele alınması gerektiğini ortaya koyar.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara yansımalarının bir diğer boyutu, spor bilimleri öğrencilerinin antrenörlük pratiklerindeki yaklaşımlarıyla ilgilidir. Norman (2010), kadın antrenörlerin, erkek meslektaşlarına kıyasla daha fazla cinsiyet temelli ayrımcılığa maruz kaldığını ve bu durumun, antrenörlerin mesleki uygulamalarını etkilediğini belirtmiştir. Örneğin, toplumsal cinsiyet tutumları nedeniyle kadın sporculara yönelik daha az rekabetçi veya destekleyici bir antrenörlük yaklaşımı benimseyen bir spor bilimleri öğrencisi, bu tutumunu mesleki uygulamalarına yansıtabilir. Bu durum, kadın sporcuların performansını ve motivasyonunu olumsuz etkileyebilir. Spor bilimleri öğrencilerinin antrenörlük eğitiminde cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalık kazandırılması, bu tür olumsuz yansımaların önüne geçebilir ve daha kapsayıcı bir mesleki uygulama kültürünün oluşmasına katkı sağlayabilir.

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara etkisi, aynı zamanda spor eğitiminde pedagojik yaklaşımlarla da ilişkilidir. Kimmel (2010), toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin, bireylerin mesleki rollerinde daha kapsayıcı tutumlar benimsemesine olanak tanıdığını savunmuştur. Spor bilimleri öğrencileri, eğitim süreçlerinde cinsiyet eşitliği üzerine dersler veya atölye çalışmaları aracılığıyla, toplumsal cinsiyet

stereotiplerini sorgulama fırsatı bulabilir. Örneğin, bir öğrenci, kadın sporcuların fiziksel yetkinliklerine dair önyargılarını sorguladıktan sonra, mesleki uygulamalarında daha eşitlikçi bir yaklaşım benimseyebilir. Bu tür eğitim müdahaleleri, öğrencilerin mesleki rollerinde cinsiyet eşitliğini teşvik eden uygulamaları benimsemesine olanak tanır ve spor bilimleri alanındaki kapsayıcılığı artırır.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara yansımalarının bir başka önemli yönü, spor organizasyonlarındaki yapısal faktörlerle ilişkilidir. Fink ve Lomax (2016), spor organizasyonlarındaki cinsiyet temelli ayrımcılığın, bireylerin mesleki uygulamalarını şekillendiren yapısal bir sorun olduğunu belirtmiştir. Örneğin, bir spor bilimleri öğrencisi, kadınların üst düzey yönetim pozisyonlarında az temsil edildiği bir organizasyonda çalışıyorsa, bu durum, onun toplumsal cinsiyet tutumlarını pekiştirebilir ve mesleki uygulamalarında kadınları liderlik rollerine uygun görmemesine neden olabilir. Bu tür yapısal faktörler, spor bilimleri öğrencilerinin mesleki uygulamalarını dolaylı olarak etkileyerek cinsiyet eşitliği çabalarını zorlaştırabilir. Bu nedenle, spor organizasyonlarında cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikaların geliştirilmesi, öğrencilerin daha eşitlikçi mesleki uygulamalar benimsemesine katkı sağlayabilir.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara yansımaları, aynı zamanda spor bilimleri öğrencilerinin takım dinamikleriyle olan ilişkilerinde de kendini gösterir. LaVoi ve Dutove (2012), spor takımlarında cinsiyet temelli rollere ilişkin tutumların, takım içi dinamikleri ve mesleki uygulamaları etkilediğini belirtmiştir. Örneğin, bir spor bilimleri öğrencisi, kadın sporcuların liderlik rollerine uygun olmadığını düşünüyorsa, bu tutum, onun takım içinde kadın sporculara daha az sorumluluk vermesine yol açabilir. Bu durum, takım performansını ve sporcuların motivasyonunu olumsuz etkileyebilir. Spor bilimleri eğitiminde, takım çalışması ve liderlik becerilerine yönelik cinsiyet eşitliği odaklı eğitimler, öğrencilerin bu tür tutumları sorgulamasına ve daha kapsayıcı mesleki uygulamalar geliştirmesine olanak tanır.

Medyanın, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara yansımadaki rolü de göz ardı edilemez. Cooky, Messner ve Musto (2015), spor medyasının kadın sporcuları genellikle cinselleştirilmiş veya ikincil bir şekilde temsil ettiğini ve bu durumun, bireylerin mesleki uygulamalarını etkilediğini savunmuştur. Örneğin, bir spor bilimleri öğrencisi, medyada kadın sporcuların başarılarının yeterince vurgulanmadığını gözlemlediğinde, bu durum, onun kadın sporculara yönelik mesleki uygulamalarında daha az destekleyici bir yaklaşım benimsemesine neden olabilir. Medya okuryazarlığı eğitiminin spor bilimleri müfredatına entegre edilmesi, öğrencilerin medyanın

cinsiyet temsillerini eleştirel bir şekilde değerlendirmesine ve mesleki uygulamalarında daha eşitlikçi bir yaklaşım benimsemesine katkı sağlayabilir.

Son olarak, toplumsal cinsiyet tutumlarının mesleki uygulamalara yansımaları, spor bilimleri öğrencilerinin profesyonel etik anlayışlarıyla da ilişkilidir. Acosta ve Carpenter (2014), spor bilimleri alanında etik uygulamaların, cinsiyet eşitliğini teşvik eden bir mesleki kültürün oluşmasında kritik bir rol oynadığını belirtmiştir. Örneğin, bir spor bilimleri öğrencisi, cinsiyet eşitliğine yönelik etik bir sorumluluk geliştirdiğinde, bu durum, onun mesleki uygulamalarında kadın ve erkek sporculara eşit fırsatlar sunmasına yol açabilir. Spor bilimleri eğitiminde etik ve cinsiyet eşitliği üzerine odaklanan programlar, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarını dönüştürerek daha kapsayıcı mesleki uygulamalar geliştirmesine olanak tanır. Bu süreç, spor bilimleri alanındaki cinsiyet eşitliği çabalarını güçlendirir ve daha adil bir spor kültürü oluşturur.

Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Ölçme Yöntemleri

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesi, bireylerin kadın ve erkek rollerine ilişkin inançlarını, algılarını ve önyargılarını sistematik bir şekilde değerlendirmek için kritik bir süreçtir. Bu tutumlar, bireylerin toplumsal cinsiyet stereotiplerine yönelik bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimlerini kapsar ve spor bilimleri gibi alanlarda, mesleki uygulamaları ve sosyal dinamikleri anlamada önemli bir rol oynar. Ölçme yöntemleri, genellikle anketler, ölçekler ve nitel yaklaşımlar gibi araçları içerir. Spence ve Helmreich (1972), Attitudes Toward Women Scale (AWS) gibi ölçeklerin, bireylerin kadınların toplumsal rollerine yönelik tutumlarını ölçmek için güvenilir ve geçerli bir yöntem sunduğunu belirtmiştir. Spor bilimleri öğrencileri bağlamında, bu tür ölçekler, öğrencilerin cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılık konusundaki tutumlarını değerlendirmek için yaygın olarak kullanılabilir.

Ölçme yöntemlerinin başında, standardize edilmiş anketler ve ölçekler gelir; çünkü bu araçlar, büyük örneklemeler üzerinde tutumları nicel olarak analiz etme imkânı sunar. Gender Role Attitudes Scale (GRAS) gibi ölçekler, bireylerin geleneksel veya eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için geliştirilmiştir (García-Cueto et al., 2015). Bu ölçek, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin inançlarını çok boyutlu bir şekilde değerlendirir ve kültürel farklılıkları hesaba katar. Spor bilimleri öğrencileri özelinde, GRAS gibi ölçekler, öğrencilerin sporda cinsiyet rollerine dair tutumlarını anlamak için kullanılabilir. Örneğin, bir öğrencinin kadın sporcuların liderlik rollerine yönelik tutumları, bu ölçek aracılığıyla sistematik bir şekilde ölçülebilir ve bu veriler, eğitim programlarının geliştirilmesinde rehber niteliği taşıyabilir.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesinde kullanılan bir diğer önemli yöntem, nitel araştırma yaklaşımlarıdır. Nitel yöntemler, bireylerin tutumlarını daha derinlemesine anlamak için görüşmeler, odak grupları ve açık uçlu anketler gibi araçları içerir. Krane, Choi, Baird, Aimar ve Kauer (2004), nitel yöntemlerin, spor ortamlarında toplumsal cinsiyet tutumlarının karmaşık doğasını ortaya çıkarmada etkili olduğunu belirtmiştir. Örneğin, spor bilimleri öğrencileriyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrencilerin kadın sporculara veya erkek egemen spor normlarına yönelik algılarını detaylı bir şekilde ortaya koyabilir. Bu yöntem, özellikle öğrencilerin tutumlarının ardındaki motivasyonları ve kültürel etkileri anlamak için değerli bir araçtır ve nicel yöntemlerle birlikte kullanıldığında daha bütüncül bir analiz sağlar.

Ölçme yöntemlerinin etkinliği, kullanılan araçların geçerlilik ve güvenilirlik özelliklerine bağlıdır. Toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçen ölçeklerin kültürel bağlama uygunluğu, özellikle farklı toplumlarda tutumların değerlendirilmesinde kritik bir öneme sahiptir. Constantin ve Voicu (2015), toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesinde kültürel normların dikkate alınmasının, ölçeklerin doğruluğunu artırdığını savunmuştur. Spor bilimleri öğrencileri, genellikle farklı kültürel arka planlardan gelen bireylerdir ve bu çeşitlilik, ölçme yöntemlerinin uyarlanması gerektirir. Örneğin, bir ölçeğin Türkiye'deki spor bilimleri öğrencilerine uygulanmadan önce yerel kültürel normlara göre uyarlanması, tutumların daha doğru bir şekilde ölçülmesini sağlayabilir. Bu bağlamda, ölçeklerin pilot testlerle denenmesi, ölçme sürecinin güvenilirliğini artırır.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesinde kullanılan ölçeklerin bir diğer önemli yönü, bireylerin örtük (bilinçdışı) tutumlarını değerlendirme kapasitesidir. Örtük tutumlar, bireylerin farkında olmadan sergilediği önyargıları ifade eder ve genellikle Implicit Association Test (IAT) gibi yöntemlerle ölçülür (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998). Spor bilimleri öğrencileri bağlamında, IAT, öğrencilerin kadın sporcuların fiziksel yetkinliklerine veya liderlik rollerine yönelik bilinçdışı önyargılarını ortaya çıkarabilir. Örneğin, bir öğrenci, bilinçli olarak cinsiyet eşitliğini desteklediğini ifade etse de, IAT sonuçları, onun kadın sporculara yönelik olumsuz örtük tutumlar sergilediğini gösterebilir. Bu tür yöntemler, spor bilimleri eğitiminde öğrencilerin bilinçdışı önyargılarını ele almak için değerli bir temel sağlar.

Ölçme yöntemlerinin uygulanmasında karşılaşılan zorluklardan biri, sosyal istenilirlilik önyargısıdır. Bireyler, toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçen anketlerde, sosyal normlara uygun cevaplar verme eğiliminde olabilir. King, Winter ve Webster (2009), sosyal istenilirlilik önyargısının, özellikle cinsiyet eşitliği gibi hassas konularda tutumların ölçülmesini zorlaştırdığını belirtmiştir. Spor bilimleri öğrencileri, cinsiyet eşitliğini destekleyen bir eğitim ortamında, tutumlarını daha eşitlikçi bir şekilde ifade edebilir; ancak bu, gerçek tutumlarını

yansıtmayabilir. Bu sorunu aşmak için, anonim anketler veya örtük tutum ölçüm yöntemleri gibi araçlar kullanılabilir. Bu yöntemler, öğrencilerin gerçek tutumlarını daha doğru bir şekilde ortaya koyar ve eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmede önemli bir rol oynar.

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesinde kullanılan yöntemlerin spor bilimleri alanındaki uygulamaları, özellikle cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesi açısından önemlidir. LaVoi ve Dutove (2012), spor ortamlarında toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesinin, kadın sporcuların ve antrenörlerin karşılaştığı ayrımcılığı anlamada kritik olduğunu savunmuştur. Örneğin, spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını ölçen bir ölçek, öğrencilerin kadın antrenörlerin liderlik yetkinliklerine yönelik algılarını ortaya çıkarabilir. Bu veriler, spor organizasyonlarında cinsiyet eşitliğini teşvik eden eğitim programlarının tasarlanmasında kullanılabilir. Ayrıca, ölçme yöntemlerinin sonuçları, spor bilimleri müfredatının cinsiyet eşitliği odaklı olarak yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayabilir.

Son olarak, toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesi, yalnızca bireysel tutumları anlamakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda toplumsal değişim süreçlerini destekler. Eagly ve Chaiken (1993), tutumların ölçülmesinin, bireylerin ve kurumların değişim süreçlerini izlemek için bir temel oluşturduğunu belirtmiştir. Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesi, öğrencilerin cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalığını artırmak ve mesleki uygulamalarını dönüştürmek için önemli bir adımdır. Örneğin, bir ölçeğin uygulanması sonucunda öğrencilerin geleneksel cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının yüksek olduğu tespit edilirse, bu durum, cinsiyet eşitliği üzerine odaklanan eğitim müdahalelerinin gerekliliğini ortaya koyar. Bu süreç, spor bilimleri alanındaki kapsayıcı bir kültürün oluşmasına katkı sağlar ve daha adil bir spor ortamı yaratır.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarına İlişkin Çalışmalar

Spor bilimleri öğrencileri, sporun toplumsal ve kültürel dinamiklerini şekillendiren gelecekteki profesyoneller olarak, toplumsal cinsiyet tutumlarıyla önemli bir rol oynamaktadır. Toplumsal cinsiyet tutumları, bireylerin kadın ve erkek rollerine ilişkin inançlarını ve bu rollerin spor bağlamındaki algısını ifade eder. Uluslararası literatür, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamak için farklı coğrafyalarda ve kültürel bağlamlarda çok sayıda çalışma sunmaktadır. Bu çalışmalar, öğrencilerin tutumlarının eğitim süreçleri, kültürel normlar ve spor ortamlarındaki deneyimler tarafından nasıl şekillendiğini incelemektedir. Özellikle, spor bilimleri eğitiminin toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırmadaki rolü, küresel ölçekte dikkat çeken bir konudur (Koca vd., 2011).

Avrupa'daki araştırmalar, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının genellikle eğitim müfredatı ve toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, Norveç'te yapılan bir çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin kadınların sporda liderlik rollerine yönelik tutumlarını incelemiş ve erkek öğrencilerin, kadın sporculara yönelik stereotipik algılarından etkilenebildiğini ortaya koymuştur. Ancak, toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine eğitim alan öğrencilerin daha kapsayıcı tutumlar geliştirdiği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, spor bilimleri müfredatında toplumsal cinsiyet eşitliği konularına yer verilmesinin, öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde dönüştürebileceğini vurgulamaktadır (Tekkas vd., 2020).

Asya ülkelerinde, toplumsal cinsiyet tutumları genellikle daha geleneksel kültürel normlarla şekillenmektedir. Japonya'da spor bilimleri öğrencileri üzerine yapılan bir çalışma, erkek öğrencilerin kadın sporcuların fiziksel yetkinliklerine dair önyargılı tutumlar sergilediğini, ancak kadın öğrencilerin daha eşitlikçi bir bakış açısına sahip olduğunu göstermiştir. Çalışma, müfredatta toplumsal cinsiyet eşitliği konularına daha fazla yer verilmesinin, erkek öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde değiştirebileceğini öne sürmüştür. Bu sonuçlar, kültürel bağlamın toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki güçlü etkisini ve eğitim yoluyla bu tutumların dönüştürülebileceğini ortaya koymaktadır (Sato et al., 2020).

Kuzey Amerika'daki çalışmalar, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının, spor medyası ve popüler kültürün etkisiyle şekillendiğini göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma, spor bilimleri öğrencilerinin kadın sporcuların medyada yeterince temsil edilmediğini fark ettiklerini, ancak bu durumun erkek öğrencilerin kadın sporculara yönelik tutumlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Özellikle, erkek öğrencilerin kadınların sporda liderlik rollerine dair daha az olumlu tutumlar sergilediği gözlemlenmiştir. Bu çalışma, spor bilimleri eğitiminde medya okuryazarlığı ve toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine daha fazla vurgu yapılması gerektiğini savunmaktadır (Chalabaev et al., 2013).

Avustralya'da yapılan araştırmalar, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının, sporun profesyonel ve rekabetçi doğasından etkilendiğini ortaya koymuştur. Bir çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin, özellikle erkek öğrencilerin, kadın sporcuların fiziksel performanslarına dair önyargılı tutumlar sergileyebildiğini, ancak bu tutumların toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı eğitim programlarıyla değiştirilebileceğini göstermiştir. Bu tür programların, öğrencilerin kadınların spordaki rollerine yönelik daha kapsayıcı bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Avustralya'daki spor bilimleri

müfredatlarının, toplumsal cinsiyet eşitliği konularını daha fazla entegre etmesi gerektiği önerilmiştir (Sherwood et al., 2024).

Afrika kıtasında, toplumsal cinsiyet tutumları genellikle yerel kültürel normlar ve tarihsel bağlamlarla şekillenmektedir. Güney Afrika’da spor bilimleri öğrencileri üzerine yapılan bir çalışma, öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarının, apartheid sonrası toplumsal dönüşüm süreçlerinden etkilendiğini ortaya koymuştur. Kadın öğrencilerin, erkek sporculara yönelik daha eşitlikçi tutumlar sergilediği, ancak erkek öğrencilerin kadınların sporda liderlik rollerine dair daha geleneksel görüşlere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışma, spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırmaya yönelik daha fazla çaba gerektiğini vurgulamaktadır (Pelak, 2013).

Latin Amerika’daki çalışmalar, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının, bölgedeki cinsiyet eşitsizlikleri ve sporun erkek egemen yapısından etkilendiğini göstermektedir. Brezilya’da yapılan bir araştırma, spor bilimleri öğrencilerinin, özellikle erkek öğrencilerin, kadın sporcuların sporda eşit temsiline dair sınırlı farkındalığa sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine düzenlenen çalıştaylara katılan öğrencilerin daha olumlu tutumlar geliştirdiği belirtilmiştir. Bu bulgular, spor bilimleri eğitiminde uygulamalı öğrenme yöntemlerinin önemini vurgulamaktadır (Knijnik, 2013).

Uluslararası literatürde, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını etkileyen ortak faktörler arasında eğitim müfredatı, kültürel normlar ve spor ortamlarındaki deneyimler öne çıkmaktadır. Örneğin, Birleşik Krallık’ta yapılan bir çalışma, spor bilimleri programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine derslerin yer almasının, öğrencilerin stereotipik tutumlarını azalttığını ve kadınların spordaki rollerine yönelik daha olumlu algılar geliştirmelerine katkı sağladığını göstermiştir. Özellikle erkek öğrencilerin, bu tür eğitimlerden sonra daha eşitlikçi tutumlar sergilediği gözlemlenmiştir (Smith et al., 2018).

Toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesi, uluslararası çalışmalarda genellikle anketler ve ölçekler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Örneğin, “Attitudes Toward Women in Sports Scale” gibi araçlar, spor bilimleri öğrencilerinin kadın sporculara yönelik tutumlarını değerlendirmek için sıklıkla kullanılmaktadır. Kanada’da yapılan bir çalışma, bu ölçeği kullanarak spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını incelemiş ve kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha eşitlikçi tutumlar sergilediğini ortaya koymuştur. Ancak, erkek öğrencilerin tutumlarının, spor bilimleri eğitimi süresince olumlu yönde değişebildiği belirtilmiştir (Marashi et al., 2023).

Sonuç olarak, uluslararası literatür, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının karmaşık ve çok boyutlu bir yapıda olduğunu göstermektedir. Eğitim müfredatı,

kültürel normlar, medya temsilleri ve kişisel deneyimler, bu tutumların şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırmaya yönelik daha fazla çaba, öğrencilerin daha kapsayıcı ve eşitlikçi tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, uluslararası çalışmalar, spor bilimleri müfredatlarının toplumsal cinsiyet eşitliği konularını daha fazla entegre etmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Fink & Lomax, 2016).

Spor bilimleri öğrencileri, Türkiye’de sporun toplumsal ve kültürel dinamiklerini şekillendiren gelecekteki profesyoneller olarak, toplumsal cinsiyet tutumlarıyla önemli bir rol oynamaktadır. Toplumsal cinsiyet tutumları, bireylerin kadın ve erkek rollerine ilişkin inançlarını ve bu rollerin spor bağlamındaki algısını ifade eder. Türkiye’deki literatür, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını anlamak için çeşitli çalışmalar sunmaktadır. Bu çalışmalar, öğrencilerin tutumlarının eğitim süreçleri, kültürel normlar ve spor ortamlarındaki deneyimler tarafından nasıl şekillendiğini incelemektedir. Türkiye’nin toplumsal yapısındaki geleneksel cinsiyet rolleri, spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını etkileyen temel bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Koca, 2016).

Türkiye’deki araştırmalar, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının genellikle erkek egemen bir spor kültürüyle şekillendiğini göstermektedir. Koca ve Öztürk (2015) tarafından yapılan bir çalışma, spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, kadın sporcuların liderlik rollerine yönelik tutumlarının, geleneksel cinsiyet normlarından etkilendiğini ortaya koymuştur. Erkek öğrenciler, kadınların sporda liderlik pozisyonlarına dair daha az olumlu tutumlar sergilerken, kadın öğrenciler daha eşitlikçi bir bakış açısına sahip olmuştur. Bu çalışma, spor bilimleri müfredatında toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin artırılmasının, öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde değiştirebileceğini öne sürmüştür.

Spor bilimleri öğrencilerinin tutumları, tercih ettikleri spor branşlarına göre de farklılık göstermektedir. Kavaşoğlu ve Yaşar (2016) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerin, takım sporlarıyla uğraşanlara kıyasla kadın sporculara yönelik daha olumlu tutumlar geliştirdiğini ortaya koymuştur. Bu durum, bireysel sporların daha az rekabetçi ve daha kapsayıcı bir ortam sunabileceği fikriyle açıklanmıştır. Çalışma, spor bilimleri eğitiminde branş bazlı farklılıkların dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kültürel normlar, Türkiye’deki spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren önemli bir faktördür. Bulgu ve Koca (2005) tarafından yapılan bir çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının, Türkiye’deki ataerkil toplumsal yapıyla yakından ilişkili olduğunu göstermiştir. Erkek öğrenciler, kadın sporcuların fiziksel yetkinliklerine dair önyargılı tutumlar sergilerken, toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine

seminerlere katılan öğrencilerin daha kapsayıcı tutumlar geliştirdiği belirtilmiştir. Bu çalışma, eğitim yoluyla toplumsal cinsiyet farkındalığının artırılmasının önemini vurgulamaktadır.

Spor medyasının etkisi, Türkiye’deki spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren bir diğer faktördür. Akkaya ve Kaplan (2014) tarafından yapılan bir araştırma, spor bilimleri öğrencilerinin, kadın sporcuların medyada sınırlı temsil edildiğini fark ettiklerini, ancak bu durumun erkek öğrencilerin kadın sporculara yönelik tutumlarını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Özellikle, erkek öğrencilerin kadınların sporda liderlik rollerine dair daha az olumlu tutumlar sergilediği gözlemlenmiştir. Bu çalışma, spor bilimleri eğitiminde medya okuryazarlığı üzerine daha fazla vurgu yapılması gerektiğini savunmaktadır.

Eğitim müfredatı, Türkiye’deki spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını etkileyen önemli bir unsurdur. Kazaz ve Hansu (2020) tarafından yapılan bir çalışma, spor bilimleri programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine derslerin yer almasının, öğrencilerin stereotipik tutumlarını azalttığını ve kadınların spordaki rollerine yönelik daha olumlu algılar geliştirmelerine katkı sağladığını göstermiştir. Özellikle erkek öğrencilerin, bu tür eğitimlerden sonra daha eşitlikçi tutumlar sergilediği gözlemlenmiştir.

Spor ortamlarındaki deneyimler, Türkiye’deki spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını şekillendiren bir diğer önemli faktördür. Yeşil ve Karaboğa (2021) tarafından yapılan bir çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin, özellikle kadın öğrencilerin, spor ortamlarında karşılaştıkları cinsiyet temelli ayrımcılık deneyimlerinin, toplumsal cinsiyet tutumlarını etkilediğini göstermiştir. Bu çalışma, spor bilimleri eğitiminde kapsayıcı bir spor kültürünün teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’deki literatür, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının çok boyutlu bir yapıda olduğunu göstermektedir. Eğitim müfredatı, kültürel normlar, medya temsilleri, spor ortamlarındaki deneyimler ve bölgesel farklılıklar, bu tutumların şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırmaya yönelik daha fazla çaba, öğrencilerin daha kapsayıcı ve eşitlikçi tutumlar geliştirmesine katkı sağlayabilir. Türkiye’deki çalışmalar, spor bilimleri müfredatlarının toplumsal cinsiyet eşitliği konularını daha fazla entegre etmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Koca & Öztürk, 2015).

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumları, sporun toplumsal ve kültürel dinamiklerini şekillendiren önemli bir araştırma alanıdır. Uluslararası ve Türkiye’deki literatür, bu tutumların eğitim müfredatı, kültürel normlar, medya temsilleri ve spor ortamlarındaki deneyimler gibi faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Ancak, mevcut çalışmalar, bu tutumları tam anlamıyla anlamak için yeterli derinliği ve kapsamı sağlayamamaktadır.

Literatürde, metodolojik, tematik ve bağlamsal boşluklar bulunmaktadır ve bu boşluklar, gelecekteki araştırmalar için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bölüm, literatürdeki bu boşlukları analiz ederek, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarına ilişkin araştırmaların geliştirilmesi için öneriler sunmaktadır (Koca, 2016).

Literatürdeki en belirgin boşluklardan biri, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının uzun vadeli etkilerini inceleyen longitudinal çalışmaların eksikliğidir. Mevcut çalışmalar genellikle kesitsel yöntemlere dayanmakta ve öğrencilerin tutumlarını belirli bir zaman diliminde değerlendirmektedir. Örneğin, Türkiye’de Koca ve Öztürk (2015) tarafından yapılan bir çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin kadın sporculara yönelik tutumlarının eğitim müfredatından etkilendiğini göstermiş, ancak bu tutumların mezuniyet sonrası mesleki uygulamalara nasıl yansıdığına dair bir analiz sunmamıştır. Uluslararası literatürde de benzer bir eksiklik gözlemlenmektedir; örneğin, Tekkas ve arkadaşları (2020) öğrencilerin tutumlarını incelemiş, ancak bu tutumların zaman içindeki değişimini takip etmemiştir. Longitudinal çalışmalar, eğitim müdahalelerinin kalıcı etkilerini ve mezuniyet sonrası tutum değişikliklerini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Bir diğer önemli boşluk, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için özel olarak geliştirilmiş, geçerli ve güvenilir ölçeklerin sınırlı olmasıdır. Uluslararası literatürde de benzer bir eksiklik mevcuttur; Roper ve Halloran (2007) Amerika’da “Attitudes Toward Women in Sports Scale” gibi ölçekler kullanmış, ancak bu ölçekler, spor bilimleri öğrencilerinin akademik ve profesyonel bağlamlarına özgü tutumları kapsamlı bir şekilde ele almamaktadır. Spor bilimleri öğrencilerine özgü, kültürel ve bağlamsal olarak uyarlanmış ölçeklerin geliştirilmesi, tutumların daha doğru ve ayrıntılı bir şekilde ölçülmesi için kritik öneme sahiptir.

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının kesişimsel faktörlerle (örneğin, etnik köken, sosyo-ekonomik durum, cinsel yönelim) ilişkisini inceleyen çalışmaların sınırlı olması da literatürde dikkat çekmektedir. Türkiye’deki çalışmalar genellikle cinsiyet odaklı bir yaklaşımla sınırlı kalmakta ve diğer kimlik unsurlarını yeterince ele almamaktadır. Örneğin, Bulgu ve Koca (2005) Türkiye’deki ataerkil normların öğrencilerin tutumlarını şekillendirdiğini belirtmiş, ancak etnik veya bölgesel farklılıkların bu tutumlar üzerindeki etkisini derinlemesine analiz etmemiştir. Uluslararası literatürde de benzer bir durum söz konusudur; Carter ve diğerleri (2013) ABD’de medya temsillerinin tutumlar üzerindeki etkisini incelemiş, ancak bu etkilerin farklı etnik gruplar arasında nasıl değiştiğine dair sınırlı bilgi sunmuştur. Kesişimsel yaklaşımlar, toplumsal cinsiyet tutumlarının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayabilir.

Literatürde, spor bilimleri müfredatlarının toplumsal cinsiyet eşitliği eğitime entegrasyonunun etkinliğini değerlendiren çalışmaların eksikliği de önemli bir boşluktur. Türkiye’de Koca ve arkadaşları (2011) toplumsal cinsiyet eşitliği derslerinin öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermiş, ancak bu derslerin içeriği, pedagojik yaklaşımları ve uzun vadeli etkileri hakkında detaylı bir analiz sunulmamıştır. Uluslararası literatürde de benzer bir boşluk mevcuttur; Smith ve arkadaşları (2018) Birleşik Krallık’ta müfredat müdahalelerinin etkili olduğunu belirtmiş, ancak bu müdahalelerin hangi bileşenlerinin (örneğin, uygulamalı öğrenme, vaka çalışmaları) daha etkili olduğuna dair kapsamlı bir değerlendirme yapmamıştır. Müfredat tasarımı ve uygulama yöntemlerine odaklanan çalışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin optimizasyonu için gereklidir.

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının ölçülmesinde kullanılan yöntemlerdeki sınırlılıklar, ölçek eksikliğiyle birlikte başka bir boşluk oluşturmaktadır. Türkiye’de ve uluslararası literatürde, tutumların ölçülmesi genellikle nicel ölçeklere dayanmakta, ancak bu ölçekler öğrencilerin öznel deneyimlerini ve tutumlarının ardındaki motivasyonları yeterince yansıtmamaktadır. Uluslararası literatürde de benzer bir durum söz konusudur; Sherwood ve diğerleri (2024) Avustralya’da nicel verilere odaklanmış, ancak öğrencilerin kişisel anlatılarını ele almamıştır. Nitel yöntemlerin daha fazla kullanılması, tutumların bağlamsal ve öznel boyutlarını anlamak için gereklidir.

Türkiye’deki literatürde, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının bölgesel ve kurumsal farklılıklarla ilişkisini inceleyen çalışmaların sınırlı olması da bir başka boşluktur. Uluslararası literatürde de benzer bir eksiklik gözlemlenmektedir; Sato ve diğerleri (2020) Japonya’da öğrencilerin tutumlarını incelemiş, ancak farklı üniversite türleri arasındaki farklılıkları analiz etmemiştir. Bölgesel ve kurumsal bağlamların dikkate alındığı çalışmalar, daha yerelleştirilmiş bulgular sunabilir.

Literatürdeki bir diğer boşluk, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının spor ortamlarındaki pratik uygulamalara nasıl yansıdığına dair çalışmaların eksikliğidir. Türkiye’de Akkaya ve Kaplan (2014) spor medyasının tutumlar üzerindeki etkisini incelemiş, ancak bu tutumların öğrencilerin antrenörlük, eğitim veya yönetim gibi mesleki rollerinde nasıl ortaya çıktığına dair bir analiz sunmamıştır. Uluslararası literatürde de benzer bir durum söz konusudur; Fink ve Lomax (2016) spor medyasındaki cinsiyet temsillerini ele almış, ancak bu temsillerin öğrencilerin profesyonel davranışlarına nasıl dönüştüğü konusunda sınırlı bilgi vermiştir. Uygulamalı çalışmalar, tutumların teorik düzeyden pratik düzeye geçişini anlamak için önemlidir.

Spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının, farklı spor disiplinleri (örneğin, elit spor, rekreasyonel spor, engelliler sporu) bağlamında incelenmesindeki sınırlılıklar da literatürde dikkat çekmektedir. Türkiye’de Koca ve Bulgu (2005) bireysel ve takım sporları arasındaki farklılıkları incelemiş, ancak engelliler sporu veya rekreasyonel spor gibi alanlardaki tutumlar üzerinde durmamıştır. Uluslararası literatürde de benzer bir eksiklik mevcuttur; Tekkas ve arkadaşları (2020) elit spor odaklı çalışmalar yapmış, ancak diğer spor türlerinin tutumlar üzerindeki etkisini analiz etmemiştir. Farklı spor disiplinlerine odaklanan çalışmalar, tutumların bağlamsal çeşitliliğini anlamak için gereklidir.

Sonuç olarak, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarına ilişkin literatür, önemli bulgular sunmakla birlikte, çeşitli boşluklar barındırmaktadır. Özellikle, bu tutumları ölçmek için spor bilimleri öğrencilerine özgü, geçerli ve güvenilir ölçeklerin eksikliği, araştırmaların kapsamını ve doğruluğunu sınırlamaktadır. Bunun yanı sıra, longitudinal çalışmaların eksikliği, kesişimsel faktörlerin yeterince ele alınmaması, müfredat müdahalelerinin etkinliğinin sınırlı analizi, nitel yöntemlerin az kullanımı, bölgesel ve kurumsal farklılıkların göz ardı edilmesi, pratik uygulamalara odaklanan çalışmaların eksikliği ve farklı spor disiplinlerine yönelik araştırmaların sınırlılığı, literatürdeki temel boşluklardır. Bu boşluklar, özellikle ölçek geliştirme çalışmalarıyla doldurulabilir ve spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için daha kapsamlı yaklaşımlar geliştirilmesini sağlayabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu araştırma, spor bilimleri ekosisteminde yer alan bireyleri kapsayan Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği'nin (STCÖ) geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen bir çalışmadır. Spor bilimleri alanında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oluşturmayı hedefleyen bu çalışma, ölçek geliştirme yöntemi çerçevesinde nicel araştırma tekniklerine dayandırılmıştır. Araştırma, DeVellis (2021) tarafından tanımlanan ölçek geliştirme süreçleri izlenerek yürütülmüştür.

DeVellis (2003), ölçek geliştirme sürecini şu üç aşamada özetlemektedir:

- Madde / Soru Havuzunun Oluşturulması
- Ölçeğin Gerçekleştirilmesi ve Yapılandırılması
- Ölçeğin Son Şeklinin Verilmesi ve Değerlendirilmesi (Tablo 1.)

Tablo 1. Ölçek Geliştirme Aşamaları (DeVellis, 2021)

Aşama	Amaç	Araştırma Yöntemi
Madde / Soru Havuzunun Oluşturulması	Kavramsal çerçevenin oluşturulması	Literatür taraması
	Yazım kurallarının düzenlenmesi	İçerik analizi-betimsel analizler
	Maddelerin önem derecelerinin belirlenmesi	Önem derecesi belirleme anketi
	Ölçekte yer alacak maddelerin üretilmesi	Literatürdeki ölçeklerden faydalanılarak maddeler türetilmesi
Ölçeğin Gerçekleştirilmesi ve Yapılandırılması	Uygun olmayan maddelerin elenmesi: Görünüm ve içerik geçerliliğinin sağlanması	Uzman görüşü
	Uygun olmayan maddelerin elenmesi: Geçerliğin ölçümü	Pilot uygulama
	Ölçeğin güvenilirliğinin tespit edilmesi	Betimsel analizler ve güvenilirlik analizleri
Ölçeğin Son Şeklinin Verilmesi ve Değerlendirilmesi	Ölçeğin faktör yapısının geçerliliğinin değerlendirilmesi	Nihai uygulama – doğrulayıcı faktör analizi
	Ayrışım, benzeşim ve yordama geçerliliklerinin tespiti	Nihai uygulama – doğrulayıcı faktör analizi
	Ölçeğin güvenilirliğinin tespit edilmesi	Cronbach Alfa katsayısı

Evren ve Örneklem

Çalışmamızın evreni, ülkemizdeki lisans düzeyinde eğitim gören spor bilimleri alanındaki öğrencileri kapsamaktadır. Türkiye’de yaklaşık olarak 75 bin spor bilimleri öğrencisi bulunmaktadır (YÖK, 2025). Tablo 2.’de görüldüğü üzere %95 güven aralığında örneklem büyüklüğü belirlenirken 10.000-100.000 evrene sahip araştırmalarda örneklem büyüklüğünün 385-398 olması gerektiği öne sürülmektedir (Cohen vd., 2002). Elde edilen verilere dayanarak bu çalışmadaki örneklem 492 olarak belirlenmiştir. Örneklem seçilirken ülke geneli üniversitelerin spor bilimleri fakültesi ve beden eğitimi ve spor meslek yüksekokulu öğrencilerinden destekler alınmıştır.

Katılımcıların belirlenmesinde kolayda örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, erişimi hızlı ve pratik olan birey ya da ögelere odaklanır. Genellikle araştırmacılar, örneklem büyüklüğünün genelleme yapmaya yeterli olmayacağını öngördüklerinde ve örneklemin nasıl seçildiğine özel bir önem atfetmeden, erişimi kolay ve maliyet açısından uygun durumları seçme eğilimindedir (Yağar ve Dökme, 2018).

Tablo 2. Evren İçindeki Örneklem Büyüklükleri (Cohen vd., 2002)

Evren Büyüklüğü	Örneklem Büyüklüğü (%95 güven düzeyi)	Örneklemdeki Evrenin %’si	Evren Büyüklüğü	Örneklem Büyüklüğü (%99 güven düzeyi)	Örneklemdeki Evrenin %’si
50	44	88,0	200	171	85,5
100	80	80,0	500	352	70,4
500	222	44,4	1.000	543	54,3
1.000	286	28,6	2.000	745	37,2
5.000	370	7,4	5.000	960	19,2
10.000	385	3,9	10.000	1061	10,6
100.000	398	0,4	20.000	1121	5,6
1.000.000	400	0,04	50.000	1160	2,3
10.000.000	400	0,004	100.000	1173	1,2

Verilerin Analizi

Katılımcılar öncelikle tarafımızca hazırlanan demografik sorulardan oluşan bilgi formunu doldurmuştur. Araştırma soruları kapsamında verilerin toplanması amacıyla Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği, ilgili örnekleme uygulanmıştır.

Ölçek formlarının geliştirilmesi ve yapılandırılması ile ilgili bir dizi çalışmalar yapılmıştır. İlk etapta, uzman görüşler sayesinde ölçeklerden uygun olmayan maddelerin

elenmesi, görünüm ve içerik gerçekliliğinin sağlanması için kapsam geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Bir sonraki etapta, ilgili örnekleme ulaşmak için ülke genelinde faaliyet gösteren üniversitelerin lisans düzeyine eğitim gören spor bilimleri fakültesi ve beden eğitimi spor yüksekokulu öğrencilerine, çevrimiçi (online) şekilde ölçeğin pilot çalışması için ulaşılmıştır. Ulaşılan bireylere geliştireceğimiz ölçek hakkında yaklaşık 10 dakikalık bir ön bilgilendirme yapılmasının ardından pilot çalışma uygulanmış ve bu bağlamda ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır.

Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğinin geliştirilebilmesi için ilgili konularla ilişkili olduğu tespit edilen literatürdeki ölçekler ve ölçek maddeleri incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği için 43 maddeden oluşan soru havuzu oluşturulmuştur. Analizleri gerçekleştirmek için 492 örnekleme ulaşılarak veri toplama işlemi yaklaşık 11 aylık bir sürede tamamlanmıştır.

Maddelerin Kapsam Geçerliliğinin Belirlenmesi

Ölçek geliştirme sürecinde, araştırmacı öncelikle madde havuzunu oluştururken, aynı zamanda çalışma konusuyla ilgili uzmanlardan oluşan bir uzman havuzu oluşturmalıdır. Hazırlanan maddeler, alanında yetkin uzmanlara gönderilerek değerlendirilmek üzere geri bildirim toplanmalıdır. Uzmanlar, madde havuzundaki soruları “uygun”, “düzeltme gerekli” veya “uygun değil” şeklinde sınıflandırarak incelemelidir (Alisinanoğlu ve Şimşek, 2013; Ateş Çobanoğlu, 2013). Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda, Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) hesaplanır. Bu oranın hesaplanma yöntemi, Lawshe (1975) tarafından geliştirilen formülle açıkça ifade edilmiştir (Eşitlik 1).

$$KGO = \frac{N_u - N/2}{N/2} \quad \text{veya} \quad KGO = \frac{N_u}{N/2} - 1 \quad (\text{Eşitlik 1})$$

Eşitlik 1’de kullanılan terimler şu şekilde tanımlanmıştır: KGO (Kapsam Geçerlik Oranı), N_u (maddeye “uygun” yanıtını veren uzman sayısı) ve N (maddeye ilişkin değerlendirme yapan toplam uzman sayısı). Eşitlik 1’in uygulanmasıyla elde edilen sonuç, -1 ile +1 arasında bir değerdir. Sonuç +1 olduğunda, madde tüm uzmanlar tarafından “uygun” bulunarak mutlak kabul edilir. Tersine, sonuç -1 olduğunda, tüm uzmanların “uygun değil” değerlendirmesiyle madde mutlak olarak reddedilir. KGO değerinin sıfır (0) veya negatif bir değer alması durumunda, maddenin yeterli kapsam geçerliğine sahip olmadığı sonucuna varılır ve bu madde ölçek havuzundan çıkarılmalıdır (Lawshe, 1975; Wilson ve diğerleri, 2012; Ayre ve Scally, 2014).

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Açımlayıcı faktör analizi (AFA), madde havuzunda bulunan çok sayıda maddeyi istatistiksel yöntemlerle daha az sayıda, anlamlı yapılar halinde gruplandırmayı amaçlayan bir analiz tekniğidir (Büyüköztürk, 2002). Bu yöntem, ölçek geliştirme sürecinde maddelerin faktörlere kümelenmesini sağlar ve her bir maddenin ilgili faktörle olan ilişkisini gösteren faktör yük değerlerinin yüksek olması kritik bir öneme sahiptir. Faktörün yapısını temsil eden maddeler, genellikle o faktörde yüksek yük değerine sahip maddelerden oluşur. Faktör yük değerlerinin ideal olarak 0,45 veya üzerinde olması beklenirken, 0,30 ve üzeri değerler de kabul edilebilir olarak değerlendirilebilir (Tabachnick & Fidell, 1989; Kline, 1994).

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), önceden tanımlanmış teorik yapıların toplanan verilerle uyumunu test etmeyi amaçlayan bir istatistiksel yöntemdir. Genel olarak DFA, teorik bir çerçeve doğrultusunda belirlenen değişkenlerin ve bu değişkenlerden oluşan faktörlerin veriyle ne ölçüde uyumlu olduğunu değerlendiren bir analiz tekniğidir. Açımlayıcı faktör analizinde (AFA), değişkenlerin veya maddelerin herhangi bir ön beklenti olmaksızın faktörler altında gruplandığı gözlemlenirken, DFA’da değişkenlerin ve bağlı oldukları faktörlerin önceden belirlenmiş olması ve bu yapının veriyle uyumunun sınanması söz konusudur (Sümer, 2000). Başka bir deyişle, DFA, AFA ile oluşturulan yapıların doğruluğunu teyit eden bir analiz yöntemi olarak kabul edilebilir.

DFA uygulanırken, modelin veriyle uyumunu değerlendirmek için çeşitli uyum indekslerinden yararlanılır. Tek bir uyum indeksine dayanmak, analizin güvenilirliği açısından risk oluşturabilir. Uyum indekslerinin her birinin güçlü ve zayıf yönleri bulunduğundan, birden fazla indeksin birlikte kullanılması önerilir. Literatürde yaygın olarak kullanılan uyum indeksleri arasında Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), İyi Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index, AGFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) yer almaktadır (Cole, 1987; Sümer, 2000).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Demografik Değişkenler

Araştırma örnekleminde 261 (%53) erkek, 231 (%47) kadın birey yer almıştır. Örneklemin yaş ortalaması 20.02'dir. Örneklemin 195'i Antrenörlük Eğitimi (%39,6), 144'ü Spor Yöneticiliği (%29,3), 72'si Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (%14,6) ve 81'i Engellilerde Egzersiz ve Beden Eğitimi Spor (%16,5) bölümünde öğrenim gören öğrencilerdir.

Tablo 3. Demografik Değişkenlerin Frekans Analizi Sonuçları

Değişken	Kategori	n	%	x
Cinsiyet	Kadın	231	47	
	Erkek	261	53	
Yaş	-	-	-	20.02
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	195	39,6	
	Spor Yöneticiliği	144	29,3	
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	72	14,6	
	Engellilerde Egzersiz ve Beden Eğitimi Spor	81	16,5	

Maddelerin Kapsam Geçerliliği

KGO değerleri yalnızca mutlak ret veya mutlak kabul haricinde aynı zamanda seçilen maddenin ölçek havuzunda olabilmesi için kaç uzman görüşüne ihtiyaç duyulduğunu da ortaya koyan göstergelerden biridir (Lawshe, 1975). Soru havuzundaki bir maddenin ölçeğe uygun olduğunu anlamak için yeterli uzman sayısını belirleme yöntemi Lawshe (1975), Wilson vd. (2012) ve Ayre ve Scally (2014)'in gerçekleştirdiği çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu sayede Tablo 4'te gösterildiği üzere 0,05 anlamlılık düzeyinde kritik KGO değerlerinin kaç olması gerektiği belirlenmiştir.

Tablo 4. KGO’ların Minimum Kritik Değerleri

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	1.000	13	0.538
6	1.000	14	0.571
7	1.000	15	0.600
8	0.750	16	0.500
9	0.778	17	0.529
10	0.800	18	0.444
11	0.636*	19	0.474
12	0.667	20	0.500

Kaynak: (Ayre ve Scally, 2014). *Mevcut Çalışma için KGO değeri, ($\alpha=0,005$).

Yapılan bu çalışmada geliştirilen Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği için oluşturulan madde havuzu değerlendirmeleri için alanında uzman olan 11 kişiye gönderilmiştir. Uzman değerlendirmesi için oluşturulan formda:

- “1-Madde uygundur”,
- “2-Madde uygundur fakat düzeltilmeli” ve
- “3-Madde çıkarılmalı” şeklinde değerlendirme kriteri belirlenmiştir.

Tablo 4’e göre 11 uzman görüşü bulunan çalışmamızın 0,05 anlamlılık düzeyinde KGO değerinin minimum 0,636 çıkması gerekmektedir. Tablo 5’te görüldüğü üzere geliştirilmesi hedeflenen ölçek için oluşturulan madde havuzlarının tamamının belirlenen KGO değerinin üzerinde bulunmaktadır. Bu sebeple araştırmacı tarafından oluşturulan madde havuzlarında kapsam geçerlik oranı kapsamında havuzdan herhangi bir madde çıkarımı olmamıştır. İlgili tablolarında altında verilen genel indeks de belirlenen kat sayısının (0,636) üzerinde hesaplanmıştır.

Tablo 5. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğine Ait Maddelerin Uygun Görüş Veren Uzman Sayısı KGO Değerleri

Madde No	Uygun görüş veren uzman sayısı	KGO Değeri	Madde No	Uygun görüş veren uzman sayısı	KGO Değeri
STCÖ1	11	1,000	STCÖ23	9	0,636
STCÖ2	9	0,636	STCÖ24	10	0,818
STCÖ3	10	0,818	STCÖ25	11	1,000
STCÖ4	11	1,000	STCÖ26	10	0,818
STCÖ5	11	1,000	STCÖ27	11	1,000
STCÖ6	10	0,818	STCÖ28	10	0,818
STCÖ7	10	0,818	STCÖ29	11	1,000
STCÖ8	11	1,000	STCÖ30	9	0,636
STCÖ9	11	1,000	STCÖ31	10	0,818
STCÖ10	9	0,636	STCÖ32	10	0,818
STCÖ11	11	1,000	STCÖ33	11	1,000
STCÖ12	10	0,818	STCÖ34	11	1,000
STCÖ13	11	1,000	STCÖ35	10	0,818
STCÖ14	10	0,818	STCÖ36	10	0,818
STCÖ15	10	0,818	STCÖ37	10	0,818
STCÖ16	9	0,636	STCÖ38	11	1,000
STCÖ17	11	1,000	STCÖ39	9	0,636
STCÖ18	11	1,000	STCÖ40	10	0,818
STCÖ19	10	0,818	STCÖ41	10	0,818
STCÖ20	10	0,818	STCÖ42	9	0,636
STCÖ21	11	1,000	STCÖ43	10	0,818
STCÖ22	10	0,818	-	-	-
Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ): 0,85609					

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Açımlayıcı faktör analizi uygulanırken ilk olarak KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Bartlett Küresellik testleri yapılarak ölçeğin açımlayıcı faktör analizine uygunluğu incelenmelidir. İlgili testlerde, KMO değerinin 0,60'dan büyük, Bartlett Küresellik testinin olasılık değerinin (p) 0,005'ten küçük olması hedeflenmektedir. Bu değerlerin sağlanması ölçeğin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğuna dair birer göstergedir (Büyüköztürk, 2002). Araştırmamızın KMO ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Sonuçları

Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği			
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği			0,850
		Ki-kare Değeri	192,29
Bartlett Küresellik Testi		Serbestlik Derecesi	66
		ρ	0,000

Tablo 6’da görüleceği üzere geliştirilmesi hedeflenen Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği için Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmaya uygundur. Ölçeğin KMO değerleri 0,60 değerinden yüksek olmasıyla beraber Bartlett Küresellik Testi sonuçları da anlamlı çıkmıştır.

Tablo 7. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	FAK1	FAK2	FAK3
STCÖ42	0,767		
STCÖ43	0,757		
STCÖ38	0,747		
STCÖ17	0,721		
STCÖ24	0,687		
STCÖ10		0,842	
STCÖ9		0,817	
STCÖ11		0,792	
STCÖ14		0,699	
STCÖ1			0,854
STCÖ2			0,835
STCÖ4			0,809
Açıklanan Varyans (%)	24,148	21,460	16,949
Açıklanan Toplam Varyans (%)		62,558	

KMO ve Bartlett Küresellik Testi sonuçlarından yola çıkarak Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA analizi için 0,10’dan daha düşük değerler binşik ölçek maddeleri kabul edilerek analiz dışında bırakılmıştır. AFA analizi sonucunda Tablo 7’de görüldüğü üzere üç faktörlü bir yapı tespit edilmiştir. Faktör1 alt boyutundan STCÖ42, STCÖ43, STCÖ38, STCÖ17 ve STCÖ24 nolu maddeler ile Faktör2 alt boyutundan STCÖ10, STCÖ9, STCÖ11 ve STCÖ14 nolu maddeler ve son olarak da Faktör3 boyutundan STCÖ1, STCÖ2 ve STCÖ4 haricindeki diğer maddeler analizden çıkarılmış ve kalan maddeler ile açımlayıcı faktör analizi tekrarlanmıştır. Tekrarlama sonrasında ise Sporda

Toplumsal Cinsiyet Ölçeğinin açıklanan toplam varyansı 62,558 bulunmuştur. Scherer vd. (1988), sosyal bilimler alanında açıklanan toplam varyansın 40-60 arası kabul edilebilir olduğunu belirtmektedir (Akt: Tavşancıl, 2005).

FAK1, FAK2 ve FAK3'e ait maddelerin yük değerleri 0.687-0.854 arasında değişim göstermektedir. Bu durum maddelerin faktörleri anlamlı bir şekilde ölçtüğünün göstergesidir.

Sporda Toplumsal Cinsiyet kavramında en önemli faktörlerden birisi bilgi birikimidir. Madde havuzundaki soruların niteliği incelediğinde FAK1, FAK2 ve FAK3 alt boyutlarının katılımcıların bilgi düzeyleri ile alakalı olduğu anlaşılmaktadır. Maddelerin özellikleri ve nitelikleri kapsamında FAK1 alt boyutu altında yer alan maddelerin genellikle fırsat eşitsizliği olgusuna, FAK2 alt boyutu altında yer alan maddelerin genel olarak stereotip yargılar üzerine vurgu yapıldığı tespit edilmiştir. Son olarak FAK3 alt boyutunda ise maddelerin sporda eşitlik algısına vurgu yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda FAK1 alt boyutu Fırsat Eşitsizliği olarak isimlendirilirken FAK2 alt boyutu Stereotip Yargılar FAK3 alt boyutu da Eşitlik Algısı olarak adlandırılmıştır.

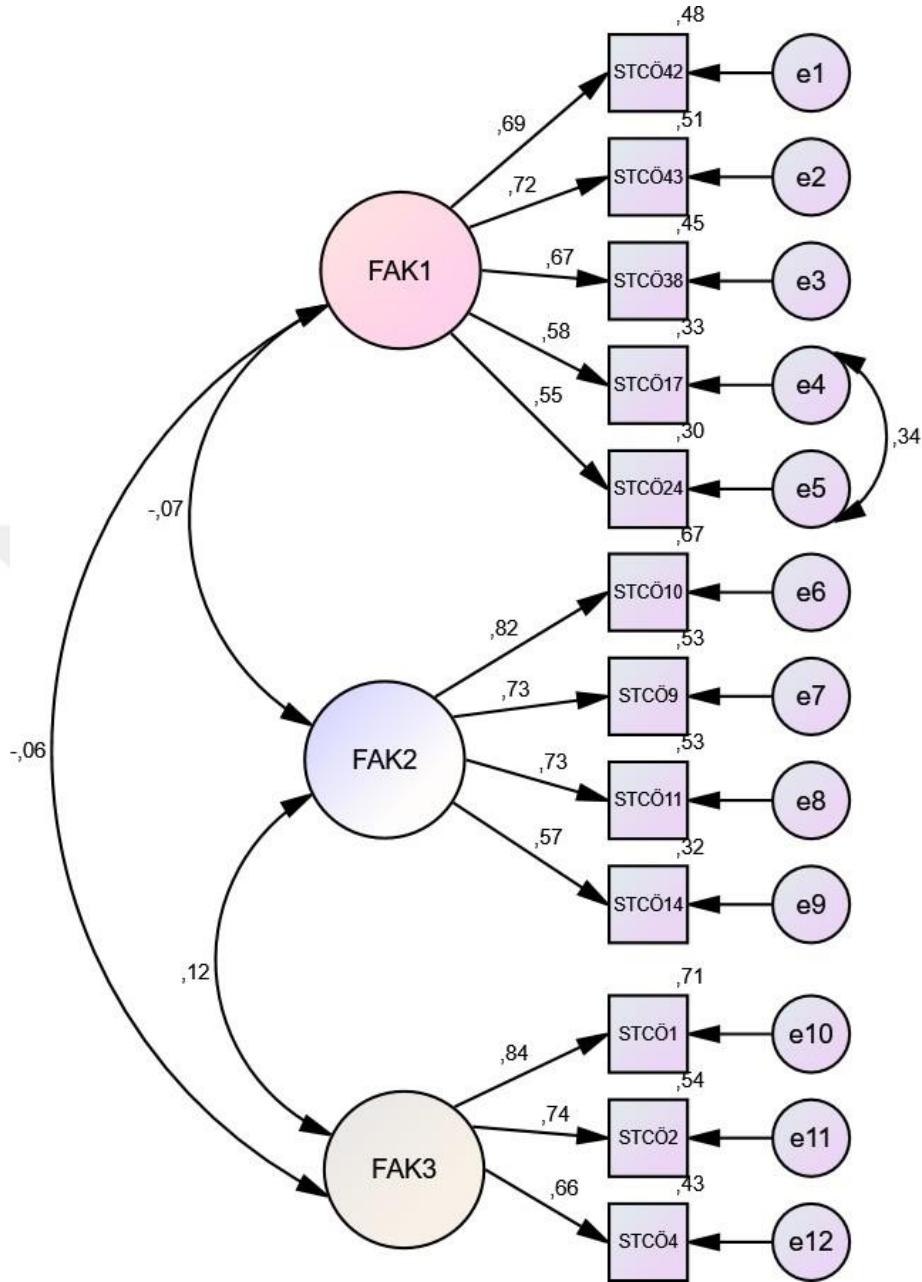
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Belirlenen uyum indeksleri kullanılarak Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğine ait maddelerin doğrulayıcı faktör analizine ilişkin değerleri gösteren path diyagramları ve ölçüm modeli sonuçları aşağıdaki şekillerde ve tablolarda verilmiştir. İlgili şekiller ve tablolara göre; standardize edilmiş yükler ve her bir değişkenin korelasyon katsayıları gösterilmektedir.

Şekil 1, Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği'ne (STCÖ) ait standardize edilmiş yol katsayılarını görselleştiren bir path diyagramıdır. Bu diyagram, ölçeğin üç faktörlü yapısını (FAK1, FAK2, FAK3) ve her bir faktöre ait maddelerin standardize edilmiş yol katsayılarını (faktör yüklerini) göstermektedir. Path diyagramı, ölçeğin teorik yapısının toplanan verilerle ne ölçüde uyumlu olduğunu değerlendirmek için önemli bir görsel araçtır ve ölçeğin geçerliliğini destekleyen temel bulgulardan birini sunmaktadır (Brown, 2015).

Path diyagramında, STCÖ'nün 12 maddesi üç faktör altında gruplanmıştır: FAK1 (STCÖ42, STCÖ43, STCÖ38, STCÖ17, STCÖ24), FAK2 (STCÖ10, STCÖ9, STCÖ11, STCÖ14) ve FAK3 (STCÖ1, STCÖ2, STCÖ4). Her bir maddeye ait standardize edilmiş faktör yükleri, maddelerin ilgili faktörü ne ölçüde temsil ettiğini gösterir. Faktör yükleri, 0.551 ile 0.842 arasında değişmektedir (Tablo 7). Bu değerler, ölçeğin maddelerinin faktörleri anlamlı bir şekilde ölçtüğünü ve ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklediğini göstermektedir. Kline (2010), faktör yüklerinin 0.50'nin üzerinde olması, maddelerin faktörü temsil etme gücünün yeterli olduğunu belirtir; bu bağlamda, STCÖ'nün tüm maddeleri bu eşiği karşılamaktadır.

Şekil 1. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğine Ait Standardize Edilmiş Yol Katsayılarını Gösteren Path Diyagramı

FAK1 alt boyutunun faktör yükleri 0.55 (STCÖ24) ile 0.72 (STCÖ43) arasında değişmektedir. Özellikle STCÖ43'ün yüksek faktör yükü (0.72), bu maddenin FAK1 alt boyutunu güçlü bir şekilde temsil ettiğini ortaya koymaktadır. FAK2 alt boyutunun faktör yükleri 0.57 (STCÖ14) ile 0.82 (STCÖ10) arasındadır. STCÖ10'un yüksek faktör yükü (0.82), bu maddenin FAK2 alt boyutunu etkili bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. FAK3 alt boyutu, daha az maddeye sahip olmasına rağmen (STCÖ1, STCÖ2, STCÖ4), yüksek faktör yükleriyle (0.66-0.84) güçlü bir yapı sergilemektedir. STCÖ1'in faktör yükü (0.84), bu maddenin FAK3 boyutunu en iyi temsil eden madde olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği İçin Ölçüm Modeli Sonuçları

Madde	Faktör Yüğü	t-değeri
STCÖ42	0,695	-----
STCÖ43	0,717	12,095
STCÖ38	0,667	11,626
STCÖ17	0,575	10,909
STCÖ24	0,551	10,290
STCÖ10	0,820	-----
STCÖ09	0,728	14,981
STCÖ11	0,730	15,011
STCÖ14	0,569	11,792
STCÖ01	0,842	-----
STCÖ02	0,737	13,138
STCÖ04	0,659	12,530

Tablo 8’de görüldüğü üzere, tüm maddelerin korelasyon katsayıları 0.55 ile 0.84 arasında yer almakta ve t-değerleri 1.92’nin üzerindedir. Bu durum, maddelerin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve ölçeğin güvenilir bir şekilde faktör yapısını ölçtüğünü göstermektedir. Özellikle, t-değerlerinin yüksek olması, maddelerin ilgili faktörlerle güçlü bir ilişki içinde olduğunu ve ölçeğin teorik yapısının verilerle uyumlu olduğunu doğrulamaktadır (Sümer, 2000).

Tablo 9’da sunulan uyum iyiliği indeksleri; RMSEA (0.076), GFI (0.900), CFI (0.923), NFI (0.900) ve IFI (0.924) değerleri, kabul edilebilir uyum iyiliği sınırları içindedir (Hooper et al., 2008; Hu & Bentler, 1999). Ancak, χ^2/df oranı (3.867) mükemmel uyum sınırının (≤ 2) üzerinde, kabul edilebilir uyum sınırının (≤ 5) içinde yer almaktadır (Tabachnick & Fidell, 2007). Bu, modelin genel olarak verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, STCÖ’nün spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için geçerli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Path diyagramı, ölçeğin teorik çerçevesinin pratikteki verilerle uyumlu olduğunu görselleştirerek, ölçeğin spor bilimleri alanında toplumsal cinsiyet tutumlarını değerlendirme potansiyelini güçlendirmektedir.

Tablo 9. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği İçin Ölçüm Modeli Uyum İyiliği Değerleri

İndeksler	Araştırmanın Uyum İyiliği Değerleri	Mükemmel Uyum İyiliği Değerleri*	Kabul Edilebilir Uyum İyiliği Değerleri**	Kaynaklar
χ^2/df	3,867**	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$2 \leq \chi^2/df \leq 5$	“Tabachnick & Fidell, 2007; Kline, 2010; Rezaei vd., 2020”
RMSEA	0,076**	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	“Hooper vd., 2008; Sumer, 2000; Brown, 2015”
GFI	0,910**	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	“Hu & Bentler, 1999; Marsh vd., 2006; Hooper vd., 2008; Lei vd., 2017”
AGFI	0,868**	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$	“Hu ve Bentler, 1999; Seçer, 2013; Aksu vd., 2017”
CFI	0,923**	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI \leq 0.95$	“Hu & Bentler, 1999; Sumer, 2000; Tabachnick ve Fidell, 2007”
NFI	0,908**	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	“Marsh vd., 2006; Çokluk vd., 2012; Erkorkmaz vd., 2013; Aksu vd., 2017”
IFI	0,924**	$0.95 \leq IFI \leq 1.00$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$	“Erkorkmaz vd., 2013; Aksu vd., 2017”
SRMR	0,066**	$0.00 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	“Marsh vd., 2006; Sumer, 2000; Lei vd., 2017”

Tablo 10. Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayıları

	Madde Sayısı	Cronbach α
Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği	12	0,785
FAK1 (Fırsat Eşitsizliği)	5	0,790
FAK2 (Stereotip Yargılar)	4	0,802
FAK3 (Eşitlik Algısı)	3	0,789

Tablo 10’da tez kapsamında geliştirilen Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeğinin ve alt boyutlarının güvenilirlik sonuçları verilmiştir. Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği açısından bakıldığında; FAK1 boyutuna ait Cronbach Alpha katsayısı .790, FAK2 boyutunun Cronbach Alpha katsayısı .802, FAK3 boyutunun Cronbach Alpha katsayısı .789 ve ilgili ölçeğin Cronbach Alpha katsayısının .785 olduğu görülmektedir.

Cronbach’s Alpha değerinin en az 0,70 olması gerekmekte, bu eşik değer ölçek geliştirme çalışmalarında gerektiğinde 0.60’a da çekilebilmektedir (Gürbüz & Şahin, 2014). Elde edilen tüm Cronbach α değerlerinin 0,70’in üzerinde değer aldığı tespit edilerek ölçeğin güvenilir olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Sporda toplumsal cinsiyet kavramı tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. Doğal olarak toplumsal cinsiyet kavramı üzerine yapılan akademik çalışmalar da ilgi çekmektedir. Ancak toplumsal cinsiyet konulu araştırmalarda bu alana özgü ölçüm araçlarının kullanılmadığı belirlenmiştir. Literatürde toplumsal cinsiyete özgü ölçüm araçlarının yetersiz olmasından yola çıkarak bu araştırmada özellikle sporda toplumsal cinsiyet kavramına uygun ölçüm aracının geliştirilmesinin değerlendirilmesi ve tartışılması bu bölümde sunulmuştur.

Bu çalışma, Sporda Toplumsal Cinsiyet Ölçeği'ni (STCÖ) geliştirmeyi hedeflemiş ve bu doğrultuda bulgular ortaya koymuştur. Araştırma, nicel yöntemler kullanılarak ve ölçek geliştirme süreçleri izlenerek yürütülmüştür. Ülkemizde lisans düzeyinde spor bilimleri alanında eğitimi alan 492 öğrenciden oluşan bir örnekleme gerçekleştirilen çalışma, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizlerini başarıyla tamamlamış ve toplumsal cinsiyet tutumlarını üç temel boyutta (Fırsat Eşitsizliği, Stereotip Yargılar ve Eşitlik Algısı) ölçen bir araç geliştirmiştir. Bu bölümde, çalışmanın bulguları, yöntemleri ve literatürle ilişkisi tartışılarak, spor bilimleri alanında toplumsal cinsiyet tutumlarının önemi ve ölçeğin potansiyel katkıları değerlendirilecektir.

Araştırma, ölçek geliştirme yöntemi çerçevesinde nicel araştırma tekniklerine dayandırılmıştır. DeVellis'in (2003) önerdiği üç aşamalı ölçek geliştirme süreci (madde havuzu oluşturma, ölçeğin yapılandırılması ve son şeklinin verilmesi) titizlikle uygulanmıştır. İlk olarak, literatür taraması ve içerik analiziyle 43 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuş, ardından 11 uzmanın görüşleriyle kapsam geçerlik oranı (KGO) hesaplanmıştır. KGO değerlerinin 0,636'nın üzerinde olması, tüm maddelerin ölçekte kalmasını sağlamış ve ölçeğin içerik geçerliliğini desteklemiştir (Lawshe, 1975). Pilot uygulama ve nihai uygulama aşamalarında, açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile ölçeğin faktör yapısı incelenmiş, üç faktörlü bir yapı (FAK1: Fırsat Eşitsizliği, FAK2: Stereotip Yargılar, FAK3: Eşitlik Algısı) tespit edilmiştir. Ölçeğin toplam açıklanan varyansı %62,558 olarak bulunmuş, bu da sosyal bilimler için kabul edilebilir bir seviye olarak değerlendirilmiştir (Scherer et al., 1988). Cronbach Alpha katsayıları (0,785-0,802) ise ölçeğin ve alt boyutlarının güvenilirliğini göstermiştir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Bulgular, STCÖ'nün 12 maddeden oluşan nihai formunun, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını etkili bir şekilde ölçtüğünü ortaya koymaktadır. Faktör yükleri (0,551-0,842) ve uyum iyiliği indeksleri (RMSEA: 0,076; GFI: 0,910; CFI: 0,923) ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemektedir (Hooper et al., 2008). Örneklem, Türkiye'deki spor bilimleri öğrencilerinin demografik özelliklerini temsil edecek şekilde (261 erkek, 231 kadın; yaş ortalaması 20,02) kolayda örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu yöntem, erişim kolaylığı ve maliyet etkinliği açısından uygun olsa da, genelleme yapma kapasitesini sınırlayabilmektedir (Yağar & Dökme, 2018). Bununla birlikte, 492 katılımcı, %95 güven aralığında yeterli bir örneklem büyüklüğü sağlamıştır (Cohen et al., 2002).

STCÖ'nün üç faktörlü yapısı (Fırsat Eşitsizliği, Stereotip Yargılar, Eşitlik Algısı), spor bilimleri bağlamında toplumsal cinsiyet tutumlarının çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır. FAK1 (Fırsat Eşitsizliği), kadınların ve erkeklerin sporda eşit fırsatlara erişimindeki engelleri ölçerken, FAK2 (Stereotip Yargılar), cinsiyet temelli kalıp yargıların spor ortamlarındaki etkisini değerlendirmektedir. FAK3 (Eşitlik Algısı) ise öğrencilerin sporda cinsiyet eşitliğine yönelik genel algılarını ortaya koymaktadır. Bu yapı, literatürdeki mevcut çalışmaları desteklemekte ve sporun toplumsal cinsiyet dinamiklerini anlamada özgün bir katkı sunduğu düşünülmektedir.

Fırsat Eşitsizliği boyutu, spor bilimleri öğrencilerinin kadınların sporda liderlik pozisyonlarına veya elit seviye yarışmalara katılımda karşılaştıkları yapısal bariyerlere ilişkin farkındalığını ölçmektedir. Bu bulgu, Koca ve Bulgu'nun (2005) Türkiye'de kadın sporcuların katılımını sınırlayan kültürel ve sosyal bariyerlere dikkat çeken çalışmasıyla uyumludur. Uluslararası literatürde de Acosta ve Carpenter (1991), kadınların sporda koçluk ve yönetim rollerinde düşük temsil oranlarını cinsiyet temelli ayrımcılığa bağlamıştır. STCÖ'nün bu boyutu, sporda fırsat eşitsizliklerine yönelik tutumlarını sistematik bir şekilde ölçerek, spor politikalarının daha kapsayıcı hale getirilmesi için önemli bir araç sunmaktadır.

Stereotip Yargılar boyutu, spor bilimleri öğrencilerinin cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılarını (örneğin, bazı spor dallarının “erkeksi” veya “kadınsı” olarak sınıflandırılması) değerlendirmektedir. Bu, Messner'in (1992) sporun tarihsel olarak cinsiyet temelli ayrımlar üzerine inşa edildiğini savunan çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Ülkemizde Arslan ve Koca (2016), spor bilimleri öğrencilerinin özellikle erkek öğrencilerin kadınların sporda liderlik rollerine dair stereotipik tutumlar sergilediğini belirtmiştir. STCÖ'nün bu boyutu, öğrencilerin bu tür yargıları ne ölçüde içselleştirdiğini ölçerek, eğitim müfredatlarında cinsiyet stereotiplerini sorgulayan içeriklere duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Eşitlik Algısı boyutu, öğrencilerin sporda cinsiyet eşitliğine yönelik genel tutumlarını yansıtmaktadır. Bu boyut, Yenilmez (2019) çalışmasında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha eşitlikçi tutumlar sergilediğini gösteren bulgularıyla uyumludur. Uluslararası düzeyde, Tekkas ve arkadaşları (2020), spor bilimleri öğrencilerinin eşitlikçi tutumlarının eğitim müfredatındaki toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı derslerle güçlendiğini belirtmiştir. STCÖ'nün bu boyutu, Türkiye'deki spor bilimleri öğrencilerinin eşitlik algılarını ölçerek, sporun toplumsal dönüşümdeki rolünü anlamada önemli bir katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma, spor bilimleri alanında toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için kültürel bağlama özgü, geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirerek literatürde katkı sağlamayı amaçlamıştır. Türkiye'de bu alanda geliştirilen ölçeklerin sınırlılığı (Koca , 2016) göz önüne alındığında, STCÖ'nün geliştirilmesi, hem akademik hem de pratik düzeyde önemli bir katkı sunmaktadır. Ölçeğin üç faktörlü yapısı, toplumsal cinsiyet tutumlarının çok boyutlu doğasını yansıtarak, spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirme imkânı sağlayacağı düşünülmektedir.

STCÖ'nün geliştirilmesi, spor bilimleri eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırmak için pratik bir araç sunmaktadır. Ölçek, öğrencilerin tutumlarını ölçerek, müfredat tasarımı ve eğitim politikalarının geliştirilmesine rehberlik edebilir. Örneğin, fırsat eşitsizliği veya stereotip yargılar konusunda düşük farkındalığa sahip öğrenciler tespit edilerek, bu alanlarda hedefe yönelik eğitim programları uygulanabilir. Bu durum, sporun daha kapsayıcı bir alan haline gelmesine katkı sağlayabilir.

Çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, kolayda örnekleme yöntemi, örneklemin evreni tam olarak temsil etme kapasitesini sınırlayabilir. Literatürde, rastgele örnekleme yöntemlerinin genelleme yapma açısından daha güçlü olduğu belirtilmektedir (Yağar & Dökme, 2018). İkinci olarak, çalışma yalnızca lisans düzeyindeki spor bilimleri öğrencilerini kapsamış, yüksek lisans veya doktora öğrencilerinin tutumları incelenmemiştir. Bu durum, bulguların spor bilimleri alanındaki tüm öğrencileri temsil etme kapasitesini kısıtlayabilir. Üçüncü olarak, çalışmada nitel yöntemler kullanılmamış, bu da öğrencilerin tutumlarının ardındaki öznel deneyimleri ve motivasyonları tam olarak ortaya koyamamıştır.

STCÖ'nün geliştirilmesi, spor bilimleri alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için önemli pratik katkılar sunmaktadır. Ölçek, spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını ölçerek, eğitim kurumlarının müfredatlarını ve pedagojik yaklaşımlarını değerlendirmelerine olanak tanıyacağı ön görülmektedir. Örneğin, eşitlik algısı düşük olan öğrenciler için seminerler veya atölye çalışmaları düzenlenebilir. Ayrıca, ölçek, spor organizasyonlarının kapsayıcı

politikalar geliştirmesine rehberlik edebilir. Kadın sporcuların liderlik pozisyonlarına katılımını teşvik eden programlar, STCÖ bulgularına dayandırılabilir.

Akademik açıdan, STCÖ, spor bilimleri literatürüne özgün bir katkı sunmaktadır. Türkiye’de toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçen ölçeklerin sınırlılığı, bu çalışmanın önemini artırmaktadır (Koca & Öztürk, 2015). Ölçeğin üç faktörlü yapısı, toplumsal cinsiyet tutumlarının spor bağlamındaki özgün dinamiklerini yansıtarak, gelecekteki araştırmalar için bir temel oluşturmaktadır. Ayrıca, ölçeğin uluslararası literatürle uyumlu olması, küresel bağlamda karşılaştırılabilir çalışmaları için bir fırsat sunmaktadır. Örneğin, IOC’nin cinsiyet eşitliği politikalarıyla uyumlu olarak, STCÖ, farklı ölkelerdeki spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını karşılaştırmak için kullanılabilir.

Türkiye’de spor, ataerkil normların etkisiyle uzun süre erkek egemen bir alan olarak algılanmıştır (Özaydınlık, 2014). Ancak, son yıllarda kadın sporcuların artan görünürlüğü ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikalar, sporun daha kapsayıcı bir alana dönüşmesine katkı sağlamaktadır (Koca & Bulgu, 2005). STCÖ’nün geliştirilmesi, bu dönüşüm sürecini desteklemek için önemli bir araç sunmaktadır. Ölçek, spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını ölçerek, Türkiye’deki spor kültürünün eşitlikçi yönde evrilmesine katkı sağlayabilir. Özellikle, fırsat eşitsizliği ve stereotip yargılar gibi alanlarda farkındalığı artırmak, spor politikalarının ve eğitim programlarının daha etkili tasarlanmasını sağlayabilir.

Sonuç olarak, bu çalışma, spor bilimleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirerek, hem Türkiye’de hem de uluslararası literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. STCÖ’nün üç faktörlü yapısı, toplumsal cinsiyet tutumlarının çok boyutlu doğasını yansıtmakta ve sporun eşitlikçi dönüşümüne katkı sağlama potansiyeli taşımaktadır. STCÖ’nün, spor alanında toplumsal cinsiyet tutumunu ölçmede ve gelecekteki araştırmalar için bir ölçüm aracı olarak kullanılmasında önemli bir yer alacağı düşünülmektedir.

Öneriler

- STCÖ’nün farklı demografik gruplar ve spor disiplinleri üzerinde test edilmesi sağlanmalıdır. Çalışma, 492 lisans öğrencisiyle sınırlı kalmış ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Gelecekteki araştırmalar, ölçeğin farklı bölgelerdeki (örneğin, Ege, Akdeniz), sosyo-ekonomik düzeylerdeki ve spor disiplinlerindeki (örneğin, elit spor, engelliler sporu) öğrenciler üzerinde uygulanmasını içermelidir. Bu, ölçeğin genellenebilirliğini artırarak Türkiye’deki spor kültürünün çeşitliliğini yansıtacaktır.

- Longitudinal çalışmalarla öğrencilerin tutumlarındaki uzun vadeli değişimler incelenmelidir. Mevcut çalışma, kesitsel bir yaklaşımla öğrencilerin tutumlarını değerlendirmiştir. Ancak, eğitim müdahalelerinin kalıcı etkilerini ve mezuniyet sonrası mesleki uygulamalara yansımalarını anlamak için longitudinal araştırmalar yapılmalıdır. Örneğin, STCÖ, öğrencilerin lisans eğitimi boyunca ve meslek yaşamlarının ilk yıllarında düzenli olarak uygulanarak tutum değişimleri takip edilmelidir.
- Nitel yöntemlerle öğrencilerin öznel deneyimleri derinlemesine araştırılmalıdır. Çalışma, nicel yöntemlere odaklanmış ve tutumların bağlamsal nedenlerini tam olarak ortaya koyamamıştır. Odak grup görüşmeleri veya derinlemesine mülakatlar gibi nitel yöntemler, öğrencilerin cinsiyet temelli ayrımcılık deneyimlerini ve tutumlarının ardındaki motivasyonları anlamada tamamlayıcı bir rol oynayabilir. Bu, özellikle kadın öğrencilerin spor ortamlarındaki deneyimlerini anlamak için önemlidir.
- Kesişimsel faktörlerin toplumsal cinsiyet tutumları üzerindeki etkisi analiz edilmelidir. Çalışma, cinsiyet odaklı bir yaklaşımla sınırlı kalmış ve etnik köken, sosyo-ekonomik durum veya cinsel yönelim gibi kesişimsel faktörleri ele almamıştır. Gelecekteki araştırmalar, STCÖ'yü bu faktörlerle birlikte uygulayarak, tutumların çok katmanlı kimliklerle nasıl şekillendiğini incelemelidir. Bu, özellikle Türkiye'deki kültürel çeşitliliği yansıtmak için gereklidir.
- Spor organizasyonlarında STCÖ'nün kullanımı teşvik edilmelidir. STCÖ, yalnızca akademik çalışmalarda değil, spor kulüpleri, federasyonlar ve diğer organizasyonlarda da kullanılabilir. Ölçek, antrenörlerin, spor yöneticilerinin ve diğer profesyonellerin toplumsal cinsiyet tutumlarını değerlendirerek, kadın sporcuların liderlik pozisyonlarına katılımını teşvik eden politikaların geliştirilmesine rehberlik edebilir. Bu, sporun daha kapsayıcı bir alan haline gelmesine katkı sağlayacaktır.
- Farklı üniversite türleri arasındaki müfredat farklarının etkisi araştırılmalıdır. Çalışma, Türkiye genelindeki üniversitelerden öğrenci örnekleme almış, ancak devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki müfredat farklarının tutumlar üzerindeki etkisini analiz etmemiştir. Gelecekteki araştırmalar, bu farkları inceleyerek, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin farklı kurumsal bağlamlarda nasıl uygulandığını değerlendirmelidir. Bu, daha yerelleştirilmiş eğitim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir.
- STCÖ'nün uluslararası bağlamda karşılaştırmalı çalışmalarda kullanılması teşvik edilmelidir. Ölçeğin yapısal geçerliliği, uluslararası literatürle uyumlu olduğundan, STCÖ, farklı ülkelerdeki spor bilimleri öğrencilerinin tutumlarını karşılaştırmak için kullanılabilir. Örneğin, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin cinsiyet eşitliği

politikalarıyla uyumlu olarak, ölçek, küresel spor politikalarının yerel uygulamalara etkisini değerlendirmede bir araç olabilir.

- Erkek öğrencilerin eşitlikçi tutumlarını güçlendirmek için hedefe yönelik müdahaleler tasarlanmalıdır. Erkek öğrencilerin stereotip yargılarını azaltmak ve eşitlik algılarını güçlendirmek için atölye çalışmaları, rol model seminerleri veya karma grup etkinlikleri gibi müdahaleler geliştirilmelidir. Bu, spor bilimleri eğitiminde cinsiyet eşitliğini teşvik eden bir kültür oluşturabilir.

KAYNAKÇA

- Acosta, R. V., & Carpenter, L. J. (1991). Women in Intercollegiate Sport: A Longitudinal Study—Thirteen Year Update 1977-1990. *Feminist Teacher*, 25-25.
- Adler, P. A., & Adler, P. (1998). *Peer power: Preadolescent culture and identity*. Rutgers University Press.
- Akkaya, C., & Kaplan, Y. (2014). Toplumsal cinsiyet bağlamında spor medyasında kadın. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 177-182.
- Alisinanoğlu, F., & Şimşek, Ö. (2013). Okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirme kontrol listesinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1163-1176.
- Altıok, A. N., & Zelyurt, M. K. (2021). Sporda toplumsal cinsiyet yaklaşımı: Kadın voleybolcuların toplumsal deneyimleri üzerine niteliksel bir araştırma. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 293-317.
- Ateş Çobanoğlu, A. (2013). Eğitsel web sitelerini değerlendirmeye yönelik bir ölçek önerisi. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-16.
- Ayre, C., & Scally A. J. (2014). Critical values for Lawshe's content validity ratio: revisiting the original methods of calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47 (1), 79–86. doi: 10.1177/0748175613513808
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Bandy, S. J. (2014). Gender and sports studies: an historical perspective. *Movement & Sport Sciences-Science & Motricité*, 86(4), 15-27.
- Beauvoir, S. de. (1949). *Le deuxième sexe* [The second sex]. Gallimard.
- Bem, S. L. (1993). *The lenses of gender: Transforming the debate on sexual inequality*. Yale University Press.
- Blau, F. D., & Kahn, L. M. (2017). The gender wage gap: Extent, trends, and explanations. *Journal of Economic Literature*, 55(3), 789–865. <https://doi.org/10.1257/jel.20160995>
- Bruce, T. (2016). *Terra ludus: A novel about media, gender and sport*. Springer.
- Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York, NY: Routledge.
- Butler, J., & Trouble, G. (1990). Feminism and the Subversion of Identity. *Gender trouble*, 3(1), 3-17.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Carter, C., Steiner, L., & McLaughlin, L. (Eds.). (2013). *The Routledge companion to media & gender*. Routledge.

- Chalabaev, A., Sarrazin, P., Fontayne, P., Boiché, J., & Clément-Guillotin, C. (2013). The influence of sex stereotypes and gender roles on participation and performance in sport and exercise: Review and future directions. *Psychology of sport and exercise*, 14(2), 136-144.
- Choi, P. Y. (2005). *Femininity and the physically active woman*. Routledge.
- Coakley, J. (2009). *Sports in society: Issues and controversies* (10th ed.). McGraw-Hill.
- Coakley, J., & Pike, E. (2014). *EBOOK: Sports in Society*. McGraw Hill.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research methods in education* (5th ed.). Routledge.
- Cole, D. A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55(4), 584–594. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.55.4.584>
- Collins, R. L. (2011). Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go? *Sex Roles*, 64(3–4), 290–298. <https://doi.org/10.1007/s11199-010-9929-5>
- Connell, R. W. (2002). *Gender: short introductions*. Cambridge: Polity Press.
- Connell, R. W. (2013). *Masculinities* (2nd ed.). Polity Press.
- Constantin, A., & Voicu, M. (2015). Attitudes towards gender roles in cross-cultural surveys: Content validity and cross-cultural measurement invariance. *Social Indicators Research*, 123(3), 733-751.
- Cooky, C., Messner, M. A., & Musto, M. (2015). “It’s dude time!” A quarter century of excluding women’s sports in televised news and highlight shows. *Communication & sport*, 3(3), 261-287.
- Deaux, K., LaFrance, M., Gilbert, D. T., Fiske, S. T., & Lindzey, G. (1998). The handbook of social psychology. *Nueva York: McGraw-Hill*.
- Deaux, K., Reid, A., Mizrahi, K., & Ethier, K. A. (1995). Parameters of social identity. *Journal of personality and social psychology*, 68(2), 280.
- DeVellis, R. F., & Thorpe, C. T. (2021). *Scale development: Theory and applications*. Sage publications.
- Eagly, A. H. (1987). *Sex differences in social behavior: A social-role interpretation*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Fort Worth, TX: Harcourt Brace Jovanovich.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (Vol. 2, pp. 458–476). Thousand Oaks, CA: Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781446249222.n49>
- FIFA. (2019). *FIFA Women’s World Cup France 2019: Global broadcast and audience report*. FIFA Publications.
- Fink, J., & Lomax, H. (2016). Sharing Images, Spoiling Meanings?: Class, Gender, and Ethics in Visual Research with Girls. *Girlhood Studies*, 9(3), 20-36.

- García-Cueto, E., Rodríguez-Díaz, F. J., Bringas-Molleda, C., López-Cepero, J., Paíno-Quesada, S., & Rodríguez-Franco, L. (2015). Development of the gender role attitudes scale (GRAS) amongst young Spanish people. *International journal of clinical and health psychology*, 15(1), 61-68.
- Goldin, C. (2014). A grand gender convergence: Its last chapter. *American Economic Review*, 104(4), 1091–1119.
- Greenwald, A. G., McGhee, D. E., & Schwartz, J. L. (1998). Measuring individual differences in implicit cognition: the implicit association test. *Journal of personality and social psychology*, 74(6), 1464.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Hargreaves, J. (2002). *Sporting females: Critical issues in the history and sociology of women's sports*. London: Routledge.
- Hidayatullah, A. A. (2014). *Feminist Edges of the Qur'an*. Oxford University Press.
- Hill, C., Corbett, C., & St. Rose, A. (2010). *Why so few? Women in science, technology, engineering, and mathematics*. AAUW.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed.). Sage Publications.
- Hooks, b. (2000). *Feminism is for everybody: Passionate politics*. South End Press.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Hu, L.-t., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Inglehart, R., & Norris, P. (2003). *Rising tide: Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge University Press.
- IOC. (2020). *IOC gender equality report 2020*. International Olympic Committee. <https://www.olympic.org/gender-equality>
- Kabeer, N., & Natali, L. (2013). Gender equality and economic growth: Is there a win-win? *IDS Working Papers*, 2013(417), 1–58. <https://doi.org/10.1111/j.2040-0209.2013.00417.x>
- Kandiyoti, D. (1988). Bargaining with patriarchy. *Gender & Society*, 2(3), 274–290. <https://doi.org/10.1177/089124388002003004>
- Kavasoğlu, İ., & Yaşar, M. (2016). Toplumsal cinsiyet normlarının dışındaki sporcular. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 118-132.
- Kazaz, M., & Hansu, C. (2020). Spor ve Toplumsal Cinsiyet. *Cinsiyet Tartışmaları*, 99.
- Kimmel, M. S. (2010). *Misframing men: The politics of contemporary masculinities*. Rutgers University Press.

- King, M. E., Winter, S., & Webster, B. (2009). Contact reduces transprejudice: A study on attitudes towards transgenderism and transgender civil rights in Hong Kong. *International Journal of Sexual Health*, 21(1), 17-34.
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. Routledge.
- Kline, R. B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Knijnik, J. (2013). Visions of gender justice: Untested feasibility on the football fields of Brazil. *Journal of Sport and Social Issues*, 37(1), 8-30.
- Koca C. (2016). Cinsiyetlendirilmiş bir sosyal alan olarak spor. (C Koca, Ed.) *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri*. s. 18-37. Ankara: Spor Yayınevi.
- Koca, C., & Bulgu, N. (2005). Spor ve toplumsal cinsiyet: genel bir bakış.
- Koca, C., & Öztürk, P. (2015). Gendered perceptions about female managers in Turkish sport organizations. *European Sport Management Quarterly*, 15(3), 381-406.
- Koca, C., Arslan, B., & Aşçı, F. H. (2011). Attitudes towards women's work roles and women managers in a sports organization: The case of Turkey. *Gender, Work & Organization*, 18(6), 592-612.
- Krane, V. (2001). We can be athletic and feminine, but do we want to? Challenging hegemonic femininity in women's sport. *Quest*, 53(1), 115-133.
- Krane, V., & Barber, H. (2005). Identity tensions in lesbian intercollegiate coaches. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76(1), 67-81.
- Krane, V., Choi, P. Y., Baird, S. M., Aimar, C. M., & Kauer, K. J. (2004). Living the paradox: Female athletes negotiate femininity and muscularity. *Sex roles*, 50(5), 315-329.
- LaVoi, N. M., & Dutove, J. K. (2012). Barriers and supports for female coaches: An ecological model. *Sports Coaching Review*, 1(1), 17-37.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel psychology*, 28(4), 563-575.
- Leaper, C., & Friedman, C. K. (2007). The socialization of gender. *Handbook of socialization: Theory and research*, 561, 587.
- Lorber, J. (1994). *Paradoxes of gender*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Major, B., & O'Brien, L. T. (2005). The social psychology of stigma. *Annual Review of Psychology*, 56, 393-421. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.56.091103.070137>
- Marashi, M., Malouka, S., den Houdyker, T., & Sabiston, C. M. (2023). Advocating for gender equity in sport: An analysis of the Canadian women and sport she's got it all campaign. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 31(1), 33-39.
- Marsh, H. W., Hau, K.-T., & Grayson, D. (2006). Goodness of fit in structural equation models. In A. Maydeu-Olivares & J. J. McArdle (Eds.), *Contemporary psychometrics* (pp. 275-340). Lawrence Erlbaum Associates.
- Messner, M. A. (1988). Sports and male domination: The female athlete as contested ideological terrain. *Sociology of Sport Journal*, 5(3), 197-211.

- Messner, M. A. (1992). *Power at play: Sports and the problem of masculinity*. Beacon Press.
- Messner, M. A. (2002). *Taking the field: Women, men, and sports*. University of Minnesota Press.
- Miller, S. G. (2004). *Ancient Greek athletics*. Yale University Press.
- Norman, L. (2010). Bearing the burden of doubt: Female coaches' experiences of gender relations. *Research quarterly for exercise and sport*, 81(4), 506-517.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33).
- Paxton, P., & Hughes, M. M. (2020). *Women, politics, and power: A global perspective* (4th ed.). Rowman & Littlefield.
- Pelak, C. F. (2013). Women and gender in South African soccer: A brief history. In *South Africa and the Global Game* (pp. 63-78). Routledge.
- Peters, A. (1996). *Sport, science and gender: towards a feminist perspective of sport science*. Olympic Perspectives: Third International Symposium for Olympic Research, 209-222.
- Pfister, G. (2000). Women and the Olympic games. *Women in sport*, 3-19.
- Rezaei, S., Karami, M., & Mahmoudi, M. (2020). Structural equation modeling in educational research: A primer. *Journal of Educational Research*, 113(4), 325–336.
- Ridgeway, C. L. (2011). *Framed by gender: How gender inequality persists in the modern world*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Roper, E. A., & Halloran, E. (2007). Attitudes toward gay men and lesbians among heterosexual male and female student-athletes. *Sex roles*, 57(11), 919-928.
- Rowe, D. ve Brown, P. (1994). Promoting women sports. Theory, policy and practice, *Leisure Studies*, 13(2), 97-110.
- Sato, M., Kato, H., Noguchi, M., Ono, H., & Kobayashi, K. (2020). Gender differences in depressive symptoms and work environment factors among dairy farmers in Japan. *International journal of environmental research and public health*, 17(7), 2569.
- Scherer, R. F., Wiebe, F. A., Luther, D. C., & Adams, J. S. (1988). Dimensionality of coping: Factor stability using the ways of coping questionnaire. *Psychological Reports*, 62(3), 763–770. <https://doi.org/10.2466/pr0.1988.62.3.763>
- Seçer, İ. (2013). *Spss ve Lisrel ile pratik veri analizi* [Practical data analysis with SPSS and Lisrel]. Anı Yayıncılık.
- Sen, G., & Östlin, P. (2008). Gender inequity in health: Why it exists and how we can change it. *Global Public Health*, 3(S1), 1–12. <https://doi.org/10.1080/17441690801900795>
- Sherwood, M., McCarthy, B., & Nicholson, M. (2024). Research Methods in Sport Communication: A Broadening of the Field. In *Routledge Handbook of Sport Communication* (pp. 26-39). Routledge.
- Smith, K. L., Weir, P. L., Till, K., Romann, M., & Copley, S. (2018). Relative age effects across and within female sport contexts: a systematic review and meta-analysis. *Sports medicine*, 48(6), 1451-1478.

- Snyder, A. (2008). Gender relations and conflict transformation among refugee women. In *Handbook of conflict analysis and resolution* (pp. 71-84). Routledge.
- Spence, J. T., Helmreich, R. L., & AWS, W. S. (1972). The Attitudes toward Women Scale (AWS). *An objective instrument to measure the attitudes toward the rights and roles of women in contemporary society. JJAS. Catalog of Selected Documents in Psychology*, 2, 66-67.
- Steele, C. M., & Aronson, J. (1995). Stereotype threat and the intellectual test performance of African Americans. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 797–811.
- Sümer, N. (2000). *Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar* [Structural equation modeling: Basic concepts and sample applications]. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49–74.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Pearson Education.
- Tabachnik, B. G., & Fidell, L. S. (1989). *Using multivariate statistics* (2nd ed.). Harper Collins.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* [Measuring attitudes and data analysis with SPSS]. Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekkas, K. K., Beser, A. ve Park, S. (2020). Ambivalent sexism of nursing students in Turkey and South Korea: A cross-cultural comparison study. *Nursing & Health Science*, 22(3): 612-619.
- Theberge, N. (2000). *Higher goals: Women's ice hockey and the politics of gender*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Vertinsky, P. A. (1990). *The eternally wounded woman: Women, doctors, and exercise in the late nineteenth century*. Manchester University Press.
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & Society*, 1(2), 125–151. <https://doi.org/10.1177/0891243287001002002>
- Wilson, F. R., Pan, W., & Schumsky, D. A. (2012). Recalculation of the critical values for Lawshe's content validity ratio. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 45(1), 197–210.
- Woodhead, L. (2016). Religion and gender. In *Religions in the Modern World* (pp. 493-510). Routledge.
- Yağar, F., & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yarar, B. (2014). Osmanlı'dan cumhuriyete geçiş süreci ve erken cumhuriyet dönemi türkiyesi'nde modern sporun kuruluşu. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 21(21), 301-317.
- Yenilmez, M. I. (2021). Gender inequality and female sports participation in Turkey. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine*, 33(1), 27-41.
- Yeşil, A., & Karaboğa, F. A. B. (2021). Ortaokul öğrencilerinde toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı. *Journal of Qualitative Research in Education*, (28).

EKLER

EK 1. Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.01.2024-E.92588

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-95531838-050.99-92588
Konu : Etik Kurul Kararı

26.01.2024

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TEKİN

İlgi : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 19.01.2024 tarih ve 91913 sayılı yazısı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi yazısına istinaden Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TEKİN'in danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Cansu SARAÇOĞLU "Spor Bilimleri Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının İncelenmesi" başlıklı bilimsel araştırması Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunca incelenmiş olup, 25.01.2024 tarih ve 47 sayılı karar ile söz konusu araştırmaya izin verilmiştir.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Metin AKGÜN
Etik Kurulu Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BSDBL4FJKC* Pin Kodu : 10472

Belge Takip Adresi : https://ebys.agri.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?

Adres : Fırat Mah. Yeni Üniversite cad. No:2 AE/1 04100 Merkez, Ağrı – Türkiye

Telefon : 0472 215 98 63 Faks:0472 216 20 08

e-Posta : hukukburos@agri.edu.tr Web : www.agri.edu.tr

Kep Adresi : agriibrahimcecenuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için : Yılmaz SABUNCU

Unvanı : Şube Müdürü

Tel No : 1280

EK 2. Ölçekler

SPORDA TOPLUMSAL CİNSİYET ÖLÇEĞİ		
1	Sporda kadınlar ve erkekler eşit fırsatlara sahiptir.	
2	Kadın sporcular, erkek sporcular kadar saygı görür.	
3	Kadınların ve erkeklerin spor alanındaki yetkinlikleri eşit derecede kabul edilir.	
4	Erkekler, sporda liderlik rollerine daha uygundur.	
5	Kadınlar, sporda erkekler kadar rekabetçi olamaz.	
6	Futbol gibi sporlar yalnızca erkeklere özgüdür.	
7	Erkek sporcular olumsuz duygularını gizlemeli ve sert olmalıdır.	
8	Spor medyasında kadın sporcular yeterince yer bulamaz.	
9	Toplum, kadın sporcuları erkek sporcular kadar ciddiye almaz.	
10	Erkek spor dalları, sponsorlar tarafından daha fazla desteklenir çünkü daha çok izlenir.	
11	Kadın sporcular, erkek sporcularla aynı başarıyı gösterse bile daha az ücret alır.	
12	Spor medyası, kadın sporcuları cinselleştirerek izleyici ilgisini artırmaya çalışır.	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : CANSU SARAÇOĞLU

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : -

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Ağrı Milli Eğitim İl Müdürlüğü

Çalıştığı Kurumlar : Ağrı 1970 Spor Kulübü

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih : 24.07.2025